

TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

Institute of Philology

Department of Foreign Languages for Faculties of Psychology and Sociology

Department of Foreign Languages for History and Philosophy Faculties

Department of Foreign Languages for Mathematical Faculties

Foreign Languages Department (Natural Science Faculties)

**PHILOLOGICAL AND
PEDAGOGICAL STUDIES**

***Proceedings of the 3rd International
Scientific and Practical Online Conference
“Philological and Pedagogical Studies in 21st
Century National and International Science”***

Kyiv – 2021

УДК 37.016:811

ББК 81.2-9я43

Філологічні й педагогічні студії: Матеріали III міжнародної науково-практичної онлайн конференції «Філологічні й педагогічні студії у вітчизняній та зарубіжній науці XXI сторіччя». – К.: ПП АВІАЗ, 2021. – 148 с.

Редакційна колегія: доц. Петренко С.В. (головний редактор), доц. Даниліна С.Ю., доц. Бабенко Т.В., доц. Пастушенко Т.В., доц. Соловей Н.В., доц. Шабуніна В.В.

Збірник містить матеріали міжнародної науково-практичної конференції з актуальних питань сучасних жанрів і дискурсів, літератури, вищої освіти та методики викладання професійно-орієнтованої англійської мови на нефілологічних факультетах.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2021 р.

Philological and Pedagogical Studies: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Online Conference “Philological and Pedagogical Studies in 21st Century National and International Science”. – Kyiv: AVIAZ, 2021. – 148 p.

Editorial Board: Assoc. Prof. S.Petrenko (Editor-in-chief), Assoc. Prof. S.Danilina, Assoc. Prof. T.Babenko, Assoc. Prof. T.Pastushenko, Assoc. Prof. N.Solovei, Assoc. Prof. V.Shabunina

The collection contains proceedings of the international scientific and practical conference on the topical issues of modern genres and discourses, literature, higher education, and methodology of teaching ESP to students of non-linguistic faculties.

The authors of publications shall bear responsibility for the accuracy of facts, quotations, proper names and other information.

© Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2021

ЗМІСТ / CONTENTS

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОДИНИЦЬ МОВИ У СУЧАСНИХ ЖАНРАХ ДИСКУРСУ LANGUAGE UNITS IN MODERN GENRES AND DISCOURSES	7
Bilokobylskyi Yu. IMPACT OF INTERNET SLANG IN THE PERIOD OF DISTANCE LEARNING	9
Babchuk Yu. INFLUENCE OF SOCIAL STATUS ON THE PROSODY OF INTERJECTION “WELL”	12
Zelenska L., Lomakina M., Tymchenko S. DIALOGIC DISCOURSE IN AVIATION RADIO TELEPHONE COMMUNICATION	14
Kucherova O. DISCOURSE SCHEMAS IN SCIENCE JOURNALISM	18
Malynovska I. LEXICAL MEANS OF SELF-POSITIONING IN PROFESSIONAL DISCOURSES ON ETHICS	21
Семенюк А.А. МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ АВТОРА ДО ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ ЧЕРЕЗ ОПИС ЇЇ НЕВЕРБАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ	24
Соловей Н.В. ТОТОЖНІ ДЕНОТАТИВНІ ЗНАЧЕННЯ У МОВІ	27
Фоменко О.С. АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ СУЧАСНИХ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	30
Шевченко О.К. ТОПОНІМІЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ	34
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС: ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ TOPICAL ISSUES IN LITERARY DISCOURSE	39
Атаманчук В.П. ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІ ПАРАМЕТРИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІКЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ ПЕРСОНАЖА	41
Летуновська І.В. МІСТИЧНА СУТЕСТІЯ ПРОЗИ ДЖОНА ДОННА	43
Тирон О.М., Камінська С.В. ФАКТОРИ ВПЛИВУ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА	47
ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ:	

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ HIGHER EDUCATION IN UKRAINE: CHALLENGES AND PROSPECTS	51
Holiver N., Kurbatova T., Bondar I. APPLICATION OF MOODLE PLATFORM TO ESP REMOTE ECO-TEACHING UNDER THE CONDITIONS OF COVID-19 PANDEMIC	53
Костенко Д.В. ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ	55
Ляшенко Л.М., Соловей Н.В. ПЕРСПЕКТИВИ НОВІТНІХ ВІДКРИТТІВ У РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	57
Чернуха Н.М. МІЖДИСЦИПЛІНАРНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	61
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ TOPICAL ISSUES IN METHODOLOGY OF TEACHING ESP TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC FACULTIES	65
Androsiuk H. A BRIEF OVERVIEW OF ONLINE TEACHING PRACTICIES	67
Бадюк О. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В РЕЖИМІ ОНЛАЙН	70
Bedrych Ya. ESSAYS WITHOUT MISTAKES	73
Vakulenko T. ASPECTS OF TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES	76
Горбаченко А.Л., Малій А.С. РОЛЬ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СЛУХАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	79
Гордєєва А.Й. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ	81
Hubkina V. INTEGRATING DATA-DRIVEN LEARNING INTO THE PROCESS OF TEACHING ESP COURSE	83
Danylchenko O. MODERN APPROACHES TO ENGLISH STUDIES	86
Danilina S. OUTPUT TASK IN THE ACQUISITION OF	

FORMULAIC LANGUAGE	90
Жалай В.Я., Малиновська І.В., Панченко І.М. АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО: ШАБЛОННЕ VS ТВОРЧЕ ПРОДУКУВАННЯ (МЕТОДИЧНІ АПОРІЇ)	93
Іванова О.В. МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ	97
Pchenko O., Kramar N. SOCIOLINGUISTIC APPROPRIATENESS IN TEACHING ACADEMIC ENGLISH	100
Ісаєва С.Д. МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ЯК ЗАСІБ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	104
Лазоренко Л.В., Красненко О.М. BLENDED LEARNING У НАВЧАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	108
Мазін Д.М., Нестеренко Л.О. ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ ЯК СПОСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «КИЄВО- МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»	112
Mykhailenko O., Shevchenko O. EXERCISES FOR TRAINING TRANSLATION SKILLS IN TEACHING PROFESSIONALLY- ORIENTED TRANSLATION	116
Мусієнко А.П., Тихонова Т.Б. НОВІ МОЖЛИВОСТІ В УМОВАХ ВІРТУАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	119
Petrenko S. INTEGRATING CREATIVITY INTO ONLINE ENGLISH CLASSES	121
Тарнавська Т.В., Глушаниця Н.В. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ЗМІШАНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	125
Tsarova L., Sushkevych O. THE ROLE OF ERROR CORRECTION IN THE ESP CLASSROOM	128
Цепко Т.А. НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА СТАРШИХ КУРСАХ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВНЗ	132
Tsuprun T. CONTENT-BASED FOREIGN LANGUAGE INSTRUCTION: INVESTIGATING ESP STUDENTS' MOTIVATION	134

Чернишова С.О. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ОНЛАЙН ФОРМАТІ ДЛЯ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ	135
Shabunina V., Labenko O. TEACHING ENGLISH TO MEET THE NEEDS OF HISTORY EDUCATION	139
Шум О.В. РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО ОНЛАЙН ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	141
Яременко Ю.А., Карнаухов А.В. ФОРМУВАННЯ БІОЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ В СТУДЕНТСЬКІЙ АУДИТОРІЇ (на прикладі застосування штучного інтелекту в біології)	144

***ФУНКЦІОНУВАННЯ ОДИНИЦЬ МОВИ
У СУЧАСНИХ ЖАНРАХ ДИСКУРСУ***

***LANGUAGE UNITS
IN MODERN GENRES AND DISCOURSES***

**IMPACT OF INTERNET SLANG IN THE PERIOD OF
DISTANCE LEARNING**

Yurii Bilokobylskyi

*Research and Educational Center of Foreign Languages,
National Academy of Sciences of Ukraine*

Throughout its development, in the Internet there was a development of a certain vocabulary, which even got its own name Internet slang. This kind of slang was formed as a result of communication between numerous and fast-growing community of users within a single space (social media, forums, etc). With the help of computer-mediated communication, more and more people are able to keep in touch within large distances in the blink of an eye, and internet played the most important role during the outbreak of COVID-19 pandemic. Thanks to digital communication, the world has been able to remain functional during this challenging period of time, and many physical events has shifted to the online format with the help of digital means of communication, such as Zoom, Skype, Google Teams and similar. However, this sudden change to online has raises the question of how much Internet communication, which has long become a special type of interpersonal communication, will affect the process of online learning. In this note, an attempt is made to justify the impact of Internet slang on learning process within the internet.

According to western linguists, such as David Crystal (2001), “the fact that the Internet is an electronic, global, and interactive medium is crucial for the kind of language used on the Internet”. For Western researchers, the Internet has long ago become a separate platform, where participants (or users) communicate in a dynamic way using various interactive methods such as, for example, video pictures, smileys and other types of digital tools. In CIS countries, a deep theoretical analysis of the place for digital communication in the communication system, as well as substantiation of interpretations of the concepts of “communication” and “discourse” and a description of the constitutive features of computer discourse were first undertaken by E.N. Galichkina. Galichkina coins the term “computer communication”, which appears to be synonymic for the

term “internet discourse” in Western practice.

In internet discourse, Ferrara, Brunner, and Whittemore (1991) found that conversations typically had a dyadic exchange structure, as in spoken discourse. In addition, they found significant usage of informal discourse particles typically used in informal speech such as *okay, sure, my bad* and *now*. However, these particles haven’t been spread in corporative culture and educational sectors, due to standards and rules set by particular institutions. A sudden change occurred during the pandemic and a strong need for a shift towards online distance learning.

Most authors define online learning as access to learning experiences through certain technologies (Benson, 2002; Conrad, 2002). Both Benson (2002) and Conrad (2002) define online learning as a more modern form of distance learning that improves access for students identified as both non-traditional and ineffective to educational opportunities. Many scholars discuss not only the ease of use of online learning, but also its connection, mobility, and interactivity (Ally, 2004). Hiltz and Turoff (2005), as well as Benson (2002), clearly state that online learning is modern form of distance learning, or an updated edition. Like many, these authors believe that there is a relationship between distance education or learning and studying online, but appear vague in their own descriptive stories (Moore et al., 2011).

During the pandemic lockdown, when most online institutions, schools, and such had to switch to distance learning, the influence of virtual communication, along with informal speech, has become more common in the learning process. For example, keyboard-generated emoticons and smileys, which are considered symbols of internet slang, can be used by students as a form of communication during email exchange (for instance, an emoticon “☺” which emphasizes a sender being in a good mood). Another phenomenon, which emerged in internet communication is novel syntactic features that include grammatical and syntactic mistakes made on purpose (for example, sentences such as “I haz a question”, or “You’re doing me happy”)

According to Thomas W. Fish, internet slang and the social media platforms of today have been noted to affect the writing skills of youth. (2015) Futhermore, some students appear to be addicted to

using Internet Slang in their academic school assignments, and they have been observed to have trouble switching from “text slang” during examinations to the proper use of English Grammar (Ochonogor, Alakpodia, & Achugbue, 2012, p.4).

In conclusion, it can be stated that in modern online learning processes, cases of internet slang are actively used by students, along with neologisms that were created within social media interactions. Such relationship may lead in the future to changes in traditional education, since after leaving online education, students will actively use internet slang in physical classes as well, and will change students and educators normally communicate.

References

1. Горошко Є.І. (2018) Лингвистика Интернета: формирование дисциплинарной парадигмы. Харківський політехнічний інститут.
2. Crystal, David (2001). Language and the Internet. Cambridge University Press. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139164771>
3. Fish, Thomas W. (2015) Internet slang and high school students: A teacher's perspective. [Електронний ресурс] Retrieved from: <https://www.proquest.com/openview/c76b7174edd7e1f6f58639ed59940601/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750>
4. Галичкіна, Є.Н (2011). Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках. Астрахань.
5. Ochonogor W. C. , Alakpodia N. O. , Achugbue I. E. (2012). The Impact of Text Message Slang (Tms) or Chatroom Slang on Students Academic Performance.
6. Conrad, Dianne (2002) Inhibition, Integrity and Etiquette Among Online Learners: The Art of Niceness. DOI: [10.1080/0158791022000009204](https://doi.org/10.1080/0158791022000009204)

**INFLUENCE OF SOCIAL STATUS ON THE PROSODY OF
INTERJECTION “WELL”**

Yuliia Babchuk

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Expression of social status reveals the indication of individual's belonging to one or other community group, rights and obligations of the individual. (Karasyk, 2002, p. 6).

Interjections reflect various situations and emotional states of the speakers. Interjections have also been considered *indexical signs* because they evoke in the hearer's mind a special content related to the feeling or emotion the speaker experiences when resorting to them (Cruz, 2009).

The main part take the prosodic characteristics such as a value, range of frequency and intensity of voice material where intensity refers to the energy of the speech (Sayed Abbas& Sitwat, 2013).

Social status, individual's position in society, role-play relations, the way the speakers use interjections directly influence its prosodic organization. A prosody, together with other constituents of non-verbal communication (kinesics, proksemics, silence etc.) is a substantial source of expression status relations. Prosody as a supra-segmental aspect of speech has a direct impact on social interaction of communication.

Various prosodic features such as pitch/fundamental frequency and speech rate can portray additional meaning of speaker's emotional state and modulate their communicative intention (Disord, 2011, p. 499)

We analyzed the interjection Well in a speech signal using *Speech Analyzer and Praat software*.

The results of quantitative characteristics of the interjection *Well* used by various social groups (high, middle, and low) are illustrated in Table.1.

The influence of prosodic characteristics as the range of fundamental frequency, the absolute minimum and maximal indexes of frequency spectral pictures of formants of the interjection *Well* were represented by the low-income brackets speakers.

Dependence of the interjection *Well* timbre characteristics from social belonging

WELL			
	Low-income brackets according to social status	Middle-income brackets according to social status	High-income brackets according to social status
Quantity	8	49	74
Average max index of fundamental frequency, Hz	113,0	233,4	207,3
Average min index of fundamental frequency, Hz	84,0	196,3	175,3
Range of fundamental frequency, %	34,5	18,9	18,3
Absolute max index of fundamental frequency, Hz	165,0	439,0	431,0
Absolute min index of fundamental frequency, Hz	43,2	100,5	41,9
Average indexes of formants, ff	5	5	5

It is worth mentioning that timbre characteristics for the interjection *Well* do not depend on speakers' belonging to a certain social group. In the group of low-income brackets strengthening of sounding for the interjection *Well* takes place in a fifth formant. The range of frequency for interjection *Well* is the highest in the investigated low-income brackets – 34,5%. For speakers of middle and high-income brackets the ranges of fundamental frequencies almost coincide – 18,9% and 18,3% accordingly. It is possible to assert that the range of fundamental frequency for the interjection *Well* depends on speakers' belonging to a certain social group.

References

Cruz, M. (2009) Might interjections encode concepts? More questions than answers. *Lodz Papers in Pragmatics*. 5, 2. 241-270. Doi

10.2478/v10016-009-0015-9.

Disord, A. (2011) Acoustic and perceptual measurement of expressive prosody and what it means to listeners. *Springer Science & Business Media, LLC*. 42, 499-511. doi.10.1007/s10803-011-1264-3.

Syed, Abas A. & Sitwat, Z. et al. (2013) Development and analysis of speech emotion corpus using prosodic features for cross linguistics. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, 4,1-8. Retrieved from <http://www.ijser.org>.

Karasyk, V. I. (2002) *Jazuk socialnogo statusa* [The language of social status]. Moscow, Russia: "Gnozis".

DIALOGIC DISCOURSE IN AVIATION RADIO TELEPHONE COMMUNICATION

Liliia Zelenska, Maryna Lomakina, Svitlana Tymchenko
Flight Academy of the National Aviation University (Kropyvnytskyi)

Nowadays there is a growing interest in the communicative aspect of language, in the study of language mechanisms that ensure the language functioning as a means of human communication. Linguists' attention is focused on the problems of dialogic speech and dialogic unity, in particular, as a special type of discourse.

Aviation professionals have a specific communication, known as "Civil Aviation Radio Telephone Communication" (R/TCA), for which knowledge of English is important. R/TCA can be considered as a process and as a product of dialogic communication. Modern scientists consider radio telephone communication as a discourse (process). Dialogue, as a form of verbal communication, is a form of interaction that undergoes rapid succession of actions and reactions communicants, permanent duty. The peculiarity of dialogues is their purposefulness, fast pace, which is connected with the time limit for communication [1].

In modern linguistics, dialogue is seen as a special form of communication, as a demonstration sphere of human speech activity, as a form of language existence. In the linguistic literature, dialogic speech is interpreted as a special type of speech activity, characterized by situationality, the presence of two or more

communicators, the speed and immediacy of reflecting phenomena process and situations of the objective world, the activity of speakers to express their individual attitude to facts, personal orientation [2]. Examining dialogic discourse, scientists have concluded that cues have a meaningful and formal relationship that they are not capable of functioning independently in dialogue. A number of scientists have tried to consider dialogue not as a series of separate independent statements, but as a system of cues interconnected by a structural and semantic connection, forming a single communicative unit – dialogic unity.

Dialogic unity is a structural and functional dialogue's unit, and therefore it has the same features as dialogic speech in general, namely: motivation (internal or external), addressness (i.e, addressing to a particular listener), bilateral communication nature, emotional color, ellipticity, asymmetry, situational conditionality, coherence of cues, and the presence of a mandatory incentive to respond. These features represent the specificity of dialogue as a special speech structure and explain the high frequency of use and sentences types' variety as a function of the corresponding cues and the wide prevalence of statements with implicit communicative meaning in the dialogic unity [3; 4].

Within the framework of one dialogic unity in radio communication the following models of replicas interaction are observed:

I. Question – answer;

ACC: Air France 848. Front thunderstorm in the vicinity of SH crossing the airway west to east. Top cloud 8000 metres. Are you able to climb to FL 330 to avoid thunderstorm on top?

ACFT: Air France 848. Affirm. Front thunderstorm observed. Accept FL 300.

II. Proposal – acceptance;

ACC: Tarom 207, be advised CB 30 km south-west of SH, moving north. Recommend avoid CB east of the airway on your radar.

ACFT: Tarom 207. Radar indicates weather. Will avoid CB east of the airway on my radar.

III. Command / order – response to the command / order;

TWR: Speedbird 702, take-off immediately or vacate runway.

ACFT: Taking off, Speedbird 702.

IV. Approval / statement – confirmation;

APP: Air India 116, contact Newtown control 129.1.

ACFT: Newtown control 129.1, Air India 116.

The following pairs of dialogic unity are determined:

I. exclamation (exclamation / beginning of a conversation) – reaction to an exclamation:

ACC: Ariana 626. Newtown Control.

ACFT: Ariana 626. Newtown Control. Go ahead.

II. greeting (greeting / beginning of a conversation) – reaction to a greeting (greeting / picking up a conversation):

PIL: Rexbury Ground, Sunair 670, good morning, request start up.

CTL: Sunair 670, expect departure 50. Start up at own discretion.

III. exclamation (reaction / beginning of a conversation) – reaction to an exclamation (reaction / picking up a conversation);

CTL: Sunair 596, Stop immediately. Sunair 596, stop immediately, flames coming from left main gear.

PIL: Sunair 596, stopping.

PIL: Sunair 596, activating escape slides, request emergency services.

IV. offer (exchange of information / offer of services) – acceptance of the offer (exchange of information / acceptance of the offer of services);

ACC: Lot 345. Be advised. Thunderstorm south-west of DN, 30 km, moving to the north. Recommend fly heading 105 to avoid the thunderstorm. Maintain FL 230.

ACFT: Lot 345. Thunderstorm observed. Maintaining FL 230. Will fly heading 105 to avoid the thunderstorm.

V. order / command (requirement) - response to the order / command (picking up the conversation);

ACC: KLM 127. Newtown Control. Cancel offset. Rejoin route by Bravo.

ACFT: KLM 127. Rejoining the route by Bravo.

VI. statement (exchange of information / beginning of conversation) – confirmation (exchange of information / pickup of conversation);

TWR: Finnair 1704, cleared for take-off.

ACFT: Cleared for take-off, Finnair 1704.

Dialogic unity, according to the content of their functions, can be divided into: motivating (initiating); reactive (react); reactive-motivational [5]. In the phraseology of radio telephone communication, they are mostly of a combined nature, i.e reactive-motivational.

Thus, radio telephone communication, as a process and as a product of dialogic communication, consists in the exchange of remarks, the language composition of which is influenced by direct perception, which activates the role of the addressee (an ATC controller) in the speech activity of the addressee (a pilot). The presence of two interlocutors; alternating language addressing; simultaneity of speech perception by ear; preparation and implementation of own statements are inherent for radio telephone communication. Radio telephone communication has the features of dialogue, because as dialogic speech has certain characteristics, namely: brevity, ellipticity, the sequence of cues exchange, deployment, inclusion of cues, change the nature of cues-stimuli and cues-reactions under the influence of communication conditions, warnings, interrogation, picking up, concomitant remarks, use of paralinguistic means. Secondly, in radio telephone communication it is possible to allocate some levels of communicative units of dialogic speech: the remark which is realized within practically any communicative unit of language; dialogic unity that unites at least two cues semantically and structurally; dialogic paragraph – a set of two or more dialogic units united by a thematic community; dialogue-text, if it meets the characteristics of coherence and integrity. Third, dialogic unity acts as a unit of dialogic speech in the phraseology of radio telephone communication, which is a semantically and structurally interrelated sequence of cues, in which the nature of the second replica is due to the nature of the first one.

References

1. Акимова О. В. Термин как единица терминологического поля и профессионального дискурса в разноструктурных языка: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Казанский гос. пед. ун.-т. Казань, 2004. 254 с.
2. Грибова П. Н. Лингвистическая сущность диалогической речи,

ее роль и место в системе национального литературного языка. *Актуальные вопросы переводоведения практики перевода*. URL: <http://www.alba-translating.ru/index/php/> (дата звернення: 11.03.2021).

3. Абрамова Т. В. Диалогическое единство «просьба-реакция»: на материале русского и английского языков: дисс. ... канд. филол.наук: 10.02.19 / Воронежский гос. ун.-т. Воронеж, 2003. 257 с.

4. Плотникова А. В. Средства связи компонентов диалогических единств. *Филологические науки в России и за рубежом*: мат-лы между. заоч. научной конф. (г. Санкт-Петербург, февраль, 2012г.). СПб., 2012. С. 157-159.

5. Мальцева С. В. Еліптичні пропозиції в питально-відповідних єдностях. *Гуманітарні технології в соціальній сфері*. URL: <http://portal.gersen.ru> (2008. 28 нояб.). (дата звернення: 11.03.2021).

DISCOURSE SCHEMAS IN SCIENCE JOURNALISM

Olena Kucherova

National University of "Kyiv-Mohyla Academy"

As science journalism is becoming more appealing nowadays for general public, there has been much interest in studying this genre of communication. Online media scientists take the opportunity to communicate directly with the general public rather than rely on journalists as mediators. Scientists themselves become the journalists who write for the public aiming to explain how science works and increase public understanding. Science experts work as a nonprofit closely with the public so that the latter can experience science. They introduce new research, new advances of technology in order to educate the general public, communicate the value of research, harness collective intelligence. As a result, direct public communication implies a shift from external observation to self-representation of science.

Most discourses have structures that are regarded as conventional, canonical and fixed formats of a genre. The present study explores the formal schemas of science journalism discourse, related to its interactional function. For this we have analyzed 350 articles published during the year 2020 on nonprofit sites *Science*

Blogs (scienceblogs.com), *Science 2.0* (science20.com), and *The Conversation* (theconversation.com).

As a cognitive concept, schemas are mental frameworks that help to organize, interpret, and retain information (Axelrod, 1974; Bein et al., 2018; Halldorson & Singer, 2002). In Van Dijk's words, discourse schemas are abstract form-schemas that contribute to global organization of discourse across sentence boundaries (van Dijk, 2007). They are superstructures that help to construct a coherent piece of discourse. Thus, such structures are global not local and they characterize discourse as a whole.

By describing the discourse schemas, we provide coherence strategies of discourse production. In other words, schemas are superstructures that show the main parts of the article and the way it is organized in terms of its global meaning. A scientific article mostly consists of such categories as **Headline**, **Background** and **Context**, **History** and **Comments**, **Main Event Description**, **Explanation of study results**, **Current research**, and **Conclusions**, more or less in this order. The sequence of such categories contribute to global coherence of discourse.

The **Title** provides the macrostructure of the discourse, in other words, the topic or theme. It is often formed as a question, for example, *I'm fully vaccinated – should I keep wearing a mask for my unvaccinated child?* (*The Conversation*, June 7, 2021).

The researcher provides the **Background** and explains the **Context** of the phenomenon, a popular myth or problem: *Imagine trying to cope with a pandemic like COVID-19 in a world where microscopic life was unknown. Prior to the 17th century, people were limited by what they could see with their own two eyes. But then a Dutch cloth merchant changed everything* (*ScienceBlogs*, April 6, 2021). The authors of the scientific article can also pose a question in this article element: *Witnessing the exceptionally large fires burning in high-elevation forests in 2020, unusually late in the season, we wondered if we were experiencing something truly unprecedented* (*The Conservation*, June 14, 2021).

History and Comments present state-of-the-art research, game-changing technology, some kind of breakthrough, which debunks the myth or suggests the solution to the problem. Uncovering an array of details and fascinating scientific facts, the article explains why this

discovery or invention is important: *Leeuwenhoek opened the door to a vast, previously unseen world (ScienceBlogs, April 6, 2021).*

Main event (or study) description sheds the light on the research or problem: *Researchers from Jiaotong University; the University of California, San Diego; and the Salk Institute used a pseudovirus coated with spike protein to investigate the effects of the viral protein on endothelial cells. (Science 2.0, May 12, 2021).*

Explanation of study results debunks a myth or shows why the former and traditional assumption or method is flawed. This element of the article can link the research results to some fact or situation or state that the results of the current research are astounding, exciting and vital: *Shortly after Lei and colleagues published their study, vaccine skeptics touted the findings as proof that newly developed COVID-19 vaccines are dangerous. ... The problem with these claims is that science doesn't support their arguments. (Science 2.0, May 12, 2021).*

Current research provides some insight into the recent interpretation of the problem: *Scientists' understanding of microbes has progressed a long way since Leeuwenhoek, including the development of antibiotics against bacteria and vaccines against viruses including SARS-CoV-2 (Science Blogs, April 6, 2021).*

Conclusions refer back to the title, reminding the reader about the theme of the article and about the problem or concern discussed: *But it was Leeuwenhoek who first opened people's eyes to life's vast microscopic realm, a discovery that continues to transform the world (Science Blogs, April 6, 2021).*

Overall, it can be said that science articles conform to a common macro schema. The study offers new approaches to science and education. The research results can be employed in teaching science students to present their research to the public and write blog articles.

References

- Axelrod, R. (1973). Schema Theory: An Information Processing Model of Perception and Cognition. *American Political Science Review*, 67(4), 1248-1266. doi:10.2307/1956546
- Bein, O., Reggev, N., & Tompary A. (2018). Working with schemas, predicting with schemas. *Journal of Neuroscience*, 38 (7), 1608-1610.

DOI: <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.3281-17.2018>

Van Dijk, T. (2007). *Discourse Studies* (p. xix-xlii). London: SAGE Publications.

Halldorson, M., & Singer, M. (2002). Inference processes: Integrating relevant knowledge and text information. *Discourse Processes*, 34(2), 145–161. https://doi.org/10.1207/S15326950DP3402_2

LEXICAL MEANS OF SELF-POSITIONING IN PROFESSIONAL DISCOURSES ON ETHICS

Iryna Malynovska

*Research and Educational Center of Foreign Languages,
National Academy of Sciences of Ukraine*

This multimodal inquiry is devoted to the imagery of MYSELF resulting from understanding of the true meaning of the words which two groups of professionals use in telling stories about themselves and their professional experience. These groups are: (a) professional philosophers, either researchers or academics; (b) high schools, college, and university teachers working in other domains of knowledge. Thematically, the choice has been made in favor of the discourse on moral values, for it is ethical discourse that brings self-positioning to its utmost exemplification.

The choice of these two kinds of intellectual discourse could be substantiated by a number of intra- and extralinguistic reasons. First, philosophers' and teachers' missions have been a key-debate of the last decades in Anglophone academic community which fact offers linguists an opportunity to have a representative corpus of texts for the analysis and further generalization. Second, a comparative linguistic study of self-positioning of philosophers and teachers has never been done. Third, various approaches to understanding ethical values allow applying a juxtaposing projection to highlight the specificity of each of the thematically related groups of narrations in terms of linguistic means corpora and to hope for the representative textual material. Moreover, making linguistic profiles of intellectuals contribute to better understanding of the present-day culture in

general.

This study accounts for both classical and emerging narrative forms and formats stimulated by new communicative technologies, and developed in response to consumeristic challenges. Thus, we selected narratives either presented per se or imbedded in other discourse genres retrieved from websites, blogs, and philosophical e-news; TV sitcoms, and short movies, and animated cartoons; podcast lectures, and movie reviews with a philosophical bent as well as teacher's presentations.

The research tasks and performance:

- to get a model of a conceptual field of moral philosophy and collect the corpus of units, which enables a researcher to select thematically related texts. These units were collected from the Stanford Encyclopedia of Philosophy (Schroeder, 2016): the good (goodness), the bad, the right, morality, attributive good, goodness *simpliciter(per se)*, goodness-for, goodness-from-the-point-of-view-of, intrinsic value, extrinsic value, altruism, objective morality, unconditioned morality, action, reasons for action, value relativity, asymmetrical value, incommensurability, incomparability, justification, "agent-relative" value, "primary bearers" of value, instrumental value, telic/final value, constitutive value;

- to build up representative corpora of texts. They were selected with such reservations: texts are written/produced with narrative strategies; they are culturally relevant; they are by native speakers, either professional philosophers or teachers and other scholars interested ethical problems; they are feed-backed by the readers in chats comments, reviews, criticism, and letters to new-papers, magazines or websites;

- to examine the functioning of these units in different contexts in terms of their frequency, and explicantia and explicanda;

- to check whether the narrative-relevant processes of signification in either of discourses are different, and what those differences are. Hence, narratives in both groups were analyzed in terms of their schemata, agency, eventfulness, temporal-spatial categories, cultural codes, and other important elements. Similarities between these groups were found mostly in "story grammar" (Bruner, 1986, p.14), while substantial differences lie in the realm of the "landscape of consciousness: what those involved in the action

know, think or feel” (Ibid.). We supplement this list with one more semantic element – “the mode of reasoning”. The differences also pertain to explicitness/implicitness of deep structure, linguistic means of argumentation, and expression of the particular and abstract as well as implicature and impicuture.

In our search, we proceed from such methodologically fundamental premises: structural approach elaborated by W. Labov, semiotic triads postulated by Ch.S. Peirce, and understanding of semiosis formulated by A.J. Greimas, and reiterated as the performative analysis (Reissman, 2004). Assuming narrative to be a storied-form instrument for structuring human experience, we look at the linguistic characteristics of the aforementioned groups of texts through the semiotic lens in order to see what cultural concepts are encoded in their messages, and who they address. Our reflection is substantiated with the findings received via COCA-BNC and AntConc instrumentarium, the latter, though, being of minor importance: here we were looking for only key words, while moral values are mostly non-signaled by individual lexemes, and are translated indirectly, contextually.

To make a conclusion as if culture mattered, we found that the authors of philosophical narratives position themselves as SAGE, a human whose being is an on-going intellectual pursuit; whose way of thinking, understanding, and interpreting things of life are worth of being communicated to society, while narrators in pedagogical discourse tend to create an image of MORAL AUTHORITY whose life experience has to be followed by other people.

References

- Bruner, J. (1986). *Actual minds, possible worlds*. Cambridge, MA: Harvard University Press. Retrieved from https://rampages.us/abelpages/wp-content/uploads/sites/7823/2015/08/Bruner-Jerome-Two-Modes-of-Thought_excerpt.pdf)
- Grayling, A.C. (2017). On Becoming A Philosopher (Blog). Retrieved March, 18 from <http://www.acgrayling.com/on-becoming-a-philosopher>
- Reissman, C.K. (2004). Narrative Analysis. *The Sage Encyclopedia of Social Science Research Methods*. W.S. Levis-Beck, A. Bryman and T.F. Liao (Eds.). Thousand Oaks, Calif.: Sage. Retrieved from

<http://sk.sagepub.com/reference/socialscience/n611.xml>

Schroeder, Mark (2016), Value Theory, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.), Retrieved on 11th June 2021 from

<https://plato.stanford.edu/archives/fall2016/entries/value-theory>

Toolan, M. (2006). Narrative: Linguistic and Structural Theories . In: K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of Language & Linguistics* (2nd ed.): Elsevier Science. (pp.459-473).

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ АВТОРА ДО ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ ЧЕРЕЗ ОПИС ЇЇ НЕВЕРБАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

А.А. Семенюк

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Актуальність дослідження зумовлена підвищенням інтересом до вивчення невербальних засобів спілкування як рівних вербальним за смисловим та емоційним наповненням. Метою розвідки є визначення ставлення автора твору до головної героїні через мовні засоби, що описують її невербальну поведінку в авторському наративі на матеріалі твору “Театр” Вільяма Сомерсета Моєма.

Під невербальною поведінкою особистості слід розуміти соціально і біологічно обумовлений спосіб організації засвоєних індивідом невербальних засобів спілкування, перетворених в індивідуальну, конкретно-чуттєву форму дії і вчинків [1, с. 85].

Як показав проаналізований матеріал, для опису невербальної поведінки автор переважно удається до різних прикметників, іменників та дієслів, зокрема, для вираження манери поведінки головної використано модель N + out of + (Prn_{poss}) + N, в якій акцент припадає на такі іменники як: *joy, affability, indifference*. Її голос, емоційний стан передають такі засоби: вираз *show the exultation*, дієслово *beat*, прислівник з інтенсифікатором *so*: “*But it wanted an effort to keep the joy out of her voice and to prevent her face from showing the exultation that*

made her heart beat so violently”(2, p. 128).

Для підсилюючого ефекту вжито також прикметники, дієприкметники теперішнього та минулого часу у функції означення та переважно іменники, що виражають абстрактні поняття: *friendly tenderness, delightful anguish, maddening deliberation, pained dignity*: “It was no effort to her. It was as instinctive as brushing away a fly that was buzzing round her, to suggest now a faintly amused, friendly tenderness” (2, p. 12).

В описі її внутрішнього стану зустрічаються *for-to* конструкції з інфінітивом, в яких акцент припадає на такі прикметники як: *ingenuous, frank, delighted, gracious*. Прислівник *girlishly* свідчить про те, що вона може поводитись по-дитячому: “It was no effort for her to be ingenuous, frank and girlishly delighted with everything” (2, p. 96). Усе це вказує на прихильне ставлення автора до описуваної ним героїні і багатогранність її особистості.

У той же час, для опису манери говоріння автор використовує такі іменники як: *attention, vivacity*, прислівники: *differently, graciously*, наприклад: “Julia talked very differently to herself and to other people: when she talked to herself her language was racy”(2, p.12–13). Описуючи її двоїсту природу поведінки на самоті та у присутності інших людей з допомогою прислівника *differently*, автор показує, що вона може поводитися нещиро з людьми, а відвертою є лише перед самою собою. Саме прикметник *racy* слугує маркером несхвалення такої поведінки Джулії.

Посмішка героїні особливо до вподоби автору, тому що для її опису дуже часто зустрічаються гарні й влучні прикметники та дієприкметники з інтенсифікаторами: *quick, delightful, slightly deprecating, very convincing, subtle, little*. Посмішка змальована різнопланово: з одного боку, як непривітна і нещира, що передано уживанням прикметника *little*, словосполученням *intolerable sweetness*, прислівником *maliciously*, дієсловом *curl*, які мають відтінок несхвалення: “Julia continued to smile with an almost intolerable sweetness”(2, p. 200), “Now Julia simply could not conceal the little smile that curled her lips”(2, p. 274). З іншого боку, вона чарівна і витончена, що відображають словосполучення *cordial smile, frank amusement, shy surrender* та

прислівники *gaily, good-humouredly*. Автор навіть прирівнює її до посмішки королеви, на що вказує означення *of a queen* в постпозиції до іменника *smile*, ефект якої підсилює дистанція, на якій героїня тримає співрозмовника: “*Her cordial smile was the smile of a queen; her graciousness kept you at a respectful distance”* (2, р. 185).

Цікавим є опис голосу, розмаїття відтінків якого описано словосполученнями: *rather low rich, effective hoarseness, beautifully modulated, deep rich voice* та використанням інтенсифікаторів: *rather, slightly*: “*Her voice was rather low and ever so slightly hoarse”* (2, р. 13). Знову ж таки, все вказує на милування автора героїнею, який зачарований глибиною і багатством її голосу, що змушує серця людей завмирати, як тільки їм відкривається можливість почути весь спектр його варіацій.

Не залишився без уваги і погляд героїні, для опису якого автор вживає такі вирази: *velvet look, lingering look, searching look, expression of the most naive surprise* з означенням у передта постпозиції як, наприклад, у реченні: “*Julia opened her eyes very wide in an expression of the most naive surprise”* (2, р. 274). В опис погляду автор вклав всю свою любов до героїні, про що свідчать прикметники *charming, appealing, soft*, які вказують на неповторне враження, яке справляє Джулія на інших всією своєю експресивністю, на яку тільки здатна. У той же час, відчувається і певний докір – вираз *look of scorn* є найкращим цьому прикладом.

Отже, автор приділяє значну увагу опису невербальної поведінки своєї героїні, і передає її всіма можливими мовними засобами: красномовними прикметниками, діеприкметниками з влучними інтенсифікаторами; іменниками, що відображають переважно абстрактні поняття; словосполученнями, які несуть переважно позитивний заряд. З проаналізованого матеріалу можна зробити висновок про прихильність автора до Джулії через розмаїття мовних одиниць та ряд синтаксичних конструкцій на опис манери її поведінки, посмішки, погляду та інших невербальних компонентів.

Література

1. Лабунская В. А. Интерпретация невербального поведения в межличностном общении : автореф. дис. докт. психол. наук 19.00.05: М., 1989. 45 с.

2. W. S. Maugham. Theatre: novel. New York : First Vintage International Division Edition, 2001. 325 p.

ТОТОЖНІ ДЕНОТАТИВНІ ЗНАЧЕННЯ У МОВІ

Н.В. Соловей

Київській національний університет імені Тараса Шевченка

Поняття семантичної перспективи безпосередньо пов'язане з функціональним аспектом речення та дозволяє описати його семантику у зв'язку з його прагматикою, яка досліджує, окрім усього іншого, способи репрезентації у формальній структурі речення його семантичної структури, які обумовленні особливостями комунікації. Взаємодія між семантикою та прагматикою проявляється, зокрема, у суміщенні трьох структур речення: а) семантичної, або рольової; б) прагматичної, або референціальної, в) формально-синтаксичної [1,19].

Потенційна здібність речення допускати той чи інший ракурс, що варіюється, опису подій, певних ситуацій, відображається у заповненні синтаксичних позицій іменними групами з різними рольовими значеннями, які мають місце під впливом прагматичних факторів. Іншими словами, характер перспективи речення обумовлений інтенціонально і пов'язаний з вибором мовцем способу презентації у реченні екстралінгвістичного факту(події).

Можливість варіювання семантичної перспективи речення обумовлений перш за все, як наслідок, характером дієслова-присудка, його лексичною семантикою, субкатегоріальним значенням транзитивності, яке у свою чергу забезпечує можливість варіативного семантичного заповнення позиції граматичного підмета.

Референтом того чи іншого речення-вислову є певна ситуація об'єктивної реальності, яка складатися із взаємодіючих і взаємопов'язаних елементів – матеріальних об'єктів та їх станів, котрі і складають її структуру. Ситуація-відношення лінгвістично виражається у транзитивних (перехідних) дієсловах-присудках (He reads a book). Особливість структурування ситуації-відношення або реляційної ситуації забезпечує її опис із “орієнтацією” на її різноманітні компоненти, складові. Відмінність у описі однієї і тієї ж реляційної ситуації можуть проявлятися, отже, не тільки у виділенні різних елементів і їх різних сторін, але і в різному групуванні складових ситуації.

Прагматична значимість семантичної перспективи реляційних речень з предикатами вищеназваних типів, котрій властиво варіювання, полягає у можливості висування однієї з іменних груп на роль Прагматичного Піку [2, 390,396] при описі однієї ситуації, що забезпечує її опис з різних точок зору і тим самим дозволяє тому, хто говорить/пише розставляти різні акценти у висловлюванні, по-різному впливаючи на адресата мовлення.

Спеціалізовані засоби вираження семантичної перспективи речення, що варіюється у сучасній англійській мові (як і в інших мовах) представлені у рамках граматичної категорії стану, оскільки саме станові форми активу і пасиву забезпечують презентацію процесу, що описується у реченні зі сторони суб'єкту і об'єкту відповідно і, отже, являють собою, граматикалізовані способи вираження семантичної перспективи речень, яка представлена як відповідно активна і пасивна. Пасивна перспектива речення являє собою таку організацію його лексичного і граматичного матеріалу, яка показує, що будь яка особа або предмет, які знаходяться у концептуальному центрі уваги (отже, не обов'язково граматичний підмет), зачеплене, або буде зачеплене певною зовнішньою дією, що виходить з іншого місця [3,85]. Заповнення позиції підмета речення іменниками, або їх субститутами, референти котрих виконують семантичні ролі пацієнса, реципієнта, адресата і т.і., задають пасивну перспективу ситуації, що описується у реченні.

Отже, з одного боку, семантичну роль референта підмета

можна встановити, виходячи зі станової форми дієслова-присудка, з іншого боку, вибір в якості граматичного суб'єкту референта з певною семантичною роллю може визначити граматичну форму дієслова-присудка, що являє собою значний інтерес в аспекті реалізації мовних процесів. Характер організації висловлювання, в тому числі і з пасивною перспективою, перехід від внутрішньомовного етапу породження мови до мовних одиниць на рівні зовнішнього висловлювання часто пов'язують з рематичним або тематичним типом початкової номінації, яка закладена у внутрішній мові [4,126-129].

Проблема перспективної організації речення, його пасивної перспективи зокрема, має безпосереднє відношення до проблеми граматичного стану. Плідним у зв'язку з цим видається вивчення стану як граматичної категорії враховуючи співвіднесення одиниць різних рівнів, які використовувались багатьма відомими лінгвістами (А.В. Бондарко, М.М.Гухман, Л.М. Медведєва, О.І.Москальська, В.З.Панфілов, Є.І.Шендельс). Цікавим і важливим у дослідженнях згаданих авторів є визначення станової семантики з опорою на поняття направленості, або орієнтації (перспективи) процесуальної ознаки, яка властива становій формі дієслова.

Проблема специфіки мовної інтеграції ситуації, що описується у реченні і досі залишається актуальною [5,6] і демонструє інтерес науковців, що не слабшає до особливостей семантико-синтаксичної організації речення.

Вищевикладений матеріал свідчить про те, що аналіз взаємозв'язку структурних, семантичних, логіко-граматичних і прагматичних аспектів англійського речення, характерний для мовленнєвого функціонування речень, має безсумнівну пізнавальну цінність і являє собою необхідний етап дослідження мови як засобу спілкування, знаряддя розумової діяльності людини.

Література

1. Соловей Н.В. Пассивная перспектива английского предложения: дисс. ...канд. филол. наук: 10.02.04/ Киевский государственный университет. Киев, 1988. 179 с.

2. Валин, ван Р., Фоли У. Референциально-ролевая грамматика // Новое в зарубежной лингвистике. М., 1982. С. 376-410.

3. Зимек Р. Понимание пассивной перспективы предложения в чешской лингвистике// Проблемы теории грамматического залога. Л., 1978. С. 79-86.

4. Кубрякова Е.С. Номинативный аспект речевой деятельности. М., 1986. 158с.

5. Bruce I. Theory and Concepts for Academic Purposes. Palgrave Macmillan, 2013. 227p.

6. Thompson D. Getting at the Passive: Functions of passive-types in English. PhD thesis. University of Glasgo, 2012, 168p. URL: <http://eleanor.lib.gla.ac.uk/record=b2969171>.

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ СУЧАСНИХ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

О.С. Фоменко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Власні назви належать до мовних універсалій – вони існують в усіх відомих мовах світу. Оніми використовуються для позначення широкого та різноманітного кола предметів, явищ, понять і переважно (але не завжди) слугують для їхньої диференціації. Сукупність усіх власних назв утворює ономастичний простір мови. Всебічним дослідженням онімів займається окрема наукова дисципліна – ономастика, яка вивчає походження, історію і функціонування власних назв. Окрім лінгвістів, власні назви вивчають філософи, історики, археологи, антропологи, соціологи, географи, культурологи, літературознавці, фольклористи, правники, маркетингологи, а також фахівці інших галузей знань. Характерною ознакою сучасних ономастичних студій стала тісна співпраця науковців із пересічними громадянами, яка сприяє тому, що локальні знання онімів стають здобутком сучасної науки.

Ономастика є водночас новою і старою наукою. Попри те, що дисципліна сформувалася лише в середині 20-го століття, вивченням власних назв займалися ще за часів Стародавньої

Греції. Зокрема давньогрецькі філософи Сократ, Платон та Арістотель вивчали зв'язки між назвами та їхніми референтами для того, щоб краще зрозуміти, як люди спілкуються між собою і як упорядковують навколишній світ. Ця проблематика залишалася у центрі філософських і лінгвістичних розвідок упродовж усієї історії становлення західної цивілізації. Натомість походження власних назв почали вивчати порівняно нещодавно: перші етимологічні дослідження деяких класів онімів з'явилися у 20-му столітті, а вивчення етимології інших класів ще знаходиться на стадії становлення (Hough & Izdebska, 2016). Відносно новим напрямом ономастичних розвідок, що набуває популярності протягом останніх кількох десятиліть, є вивчення ролі та особливостей функціонування онімів у мові та суспільстві, що переважно спирається на методiku соціолінгвістичних досліджень.

Попри те, що ономастика в цілому сформувалася як наука, її теоретичні та методологічні засади залишаються недостатньо розробленими. Це вважається цілком природним явищем, адже становлення методології та методики науки, як правило, відбувається зі значним відставанням від самої науки (Карпенко, 2010). Важливими питаннями сучасної ономастичної теорії залишається визначення власної назви, а також особливості функціонування онімів у мові (Hough & Izdebska, 2016, Kostanski & Puzey 2017). Набуває популярності когнітивний підхід до класифікації онімів (Karpenko, 2014, Van Langendonck, 2020), який ґрунтується на прагматико-семантичних властивостях власних назв, на відміну від їхнього розгляду крізь призму граматичних категорій, які не є універсальними для різних мов. Ще одне питання, яке цікавить сучасних ономастів (Nyström, 2016, Smith, 2016), пов'язане із наявністю або відсутністю у власної назви значення. Крім того, у науковій спільноті немає єдиного погляду щодо статусу власне ономастики, яку вважають як розділом мовознавства, так і окремою наукою, не пов'язаною із лінгвістикою.

У центрі сучасних ономастичних досліджень традиційно залишаються географічні назви (топоніми) та особові імена (антропоніми), сукупність яких відповідно називають «топономастикою» і «антропономастикою». Утім поступово

зростає інтерес до вивчення інших класів онімів. Зокрема всередині ономастики сформувався окремий напрям, відомий як літературна ономастика, який вивчає всі аспекти вивчення власних назв у текстах художніх творів, а також оніми у творчості поетів і письменників. У центрі уваги літературних ономастів такі питання, як взаємозв'язок між онімами та жанрами художніх творів (Falck-Kjällquist, 2016), онімічний простір художнього твору (Van Dalen-Oskam, 2016) та ін.

Ще одним напрямом ономастики, який розвивається швидкими темпами, є соціономастика (Ainiala, 2016). На відміну від традиційної ономастики, яка переважно вивчала етимологію та типологію імен, соціономастика досліджує функціональні аспекти онімів. Інтерес соціономастів викликає проблема використання власних назв у повсякденній людській взаємодії (наприклад, існування різних варіантів однієї назви, причини уникання певної назви, емотивні аспекти власних назв, ставлення носіїв мови до різних назв тощо) (Ainiala & Östman, 2017). Соціальні та культурні чинники, а також середовище, в якому з'являється і функціонує пропріальна лексика, також є важливою частиною соціономастичних розвідок, у фокусі уваги яких знаходяться різні види назв (особові імена, географічні назви, комерційні найменування, імена домашніх улюбленців тощо). Активно вивчається соціальна та ситуативна варіативність власних назв, досліджуються передумови знання членами мовнокультурної спільноти одних онімів і незнання інших, а також чинники, які на це впливають. Інтерес науковців також привертає така проблематика, як зв'язок власних назв з ідентичністю як окремої людини (Aldrin, 2016), так і з ідентичністю мовнокультурної спільноти (Helleland, 2012, Jordan, 2012), меморіальна функція онімів (Rose-Redwood, Alderman & Azaryahu, 2010) та роль власних назв у дискурсивному конструюванні національної ідентичності (Wodak, 2009). Спільною рисою цих і багатьох інших досліджень є використання критичного підходу до вивчення власних назв.

Останнім часом значно зросла кількість досліджень комерційних найменувань, а також особливостей використання всіх видів онімів у комерційних цілях. Це пов'язано з

комерціалізацією західного способу життя, що також позначилося на власних назвах. Сучасні ономасти (Sjöblom, 2016 та ін.) вивчають походження та історію комерційних назв, їхню семантику та функції, а також використання англійської мови, що є глобальною мовою бізнесу, у комерційному найменуванні різних країн світу.

Як бачимо, сучасна ономастика постійно розширює свою проблематику та продовжує розвиватися у нових напрямках. Розглянуті напрями вивчення власних назв свідчать про динамічність та інноваційність науки, про її відкритість та готовність до нових відкриттів.

Література

- Карпенко, Ю. (2010). Дещо про вивчення власних назв. *Українська мова*. № 1, 39-45.
- Aldrin, E. (2016). Names and identity. In *The Oxford handbook of names and naming*, Oxford University Press, 382-394.
- Ainiala, T. (2016). Names in society. In *The Oxford handbook of names and naming*, Oxford University Press, 371-381.
- Ainiala, T., & Östman, J. O. (Eds.). (2017). *Socio-onomastics: The pragmatics of names* (Vol. 275). John Benjamins Publishing Company.
- Falck-Kjällquist, B. (2016). Genre-based approaches to names in literature. In *The Oxford Handbook of Names and Naming*, Oxford University Press, 330-343.
- Helleland, B. (2012). Place names and identities. *Oslo Studies in Language*, 4(2), 95-116.
- Jordan, P. (2012). Place names as ingredients of space-related identity. *Oslo Studies in Language*, 4(2), 117-131.
- Hough, C., & Izdebska, D. (Eds.). (2016). *The Oxford handbook of names and naming*. Oxford University Press.
- Karpenko, O. (2014, August). Cognitive onomastics. In *Names and their Environment. Proceedings of the 25th International Congress of Onomastic Sciences, Glasgow*, 4, 69-74.
- Kostanski, L., & Puzey, G. (2016). Trends in onomastics: An introduction. *Names and Naming: People, Places, Perceptions and Power*, xiii-xxiv.
- Nyström, S. (2016). Names and meaning. In *The Oxford handbook of names and naming*, Oxford University Press, 39-51.
- Rose-Redwood, R., Alderman, D., & Azaryahu, M. (2010). Geographies of

- toponymic inscription: new directions in critical place-name studies. *Progress in Human Geography*, 34(4), 453-470.
- Sjöblom, P., Saarelna, M., & Ainiala, T. (2012). *Names in focus: an introduction to Finnish onomastics*. Finnish Literature Society/SKS.
- Smith, G. W. (2016). Theoretical foundations of literary onomastics. In *The Oxford handbook of names and naming*, Oxford University Press, 295-309.
- Van Dalen-Oskam, K. (2012). Names in novels: an experiment in computational stylistics. *Literary and Linguistic computing*, 28(2), 359-370.
- Van Langendonck, W. (2020). A Semantic-Pragmatic Theory of Proper Names. *Acta Linguistica Lithuanica*, (69), 99-129.
- Wodak, R. (2009). *Discursive construction of national identity*. Edinburgh University Press.

ТОПОНІМІЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

О.К. Шевченко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У зв'язку із загальною спрямованістю сучасної лінгвістики на вивчення культурного чинника в мові, дослідження процесів утворення і розвитку фразеологічних одиниць з топонімічним компонентом в англійській мові з точки зору відображення в них національно-культурної специфіки представляється вкрай актуальним. Культурологічний компонент виступає одиницею аналізу нашого дослідження і розуміється як культурно-ціннісна інформація, поєднана з мовним значенням і локалізована в одиницях мовної системи.

Більшість фразеологічних одиниць з топонімічним компонентом відрізняється культурно-національною своєрідністю. У колективній мовній пам'яті зберігається інтертекстуальний зв'язок фразеологізмів з культурним кодом. Фразеологічні одиниці виступають в ролі «констант культури» [1: 170]. За кожним фразеологізмом будь-якої мови криється культурний зміст, що відображає національну мовну картину

світу.

Ономастична фразеологія становить саме той пласт мовних одиниць, які через колоритні імена передають інформацію про своєрідний склад мислення, світосприйняття і міфологію народу-носія певної мови. Специфіка власних назв як компонентів фразеологічних одиниць полягає в деонімізації власних назв, у виконанні ними функції узагальнення, а також у розширенні семантики фразеологічної одиниці у певному контексті.

Реалії, що позначаються фразеологізмами з компонентом-топонімом, тісно пов'язані з географією та історією країни, традиціями, характерними рисами жителів окремих областей і т.і. Топоніми конденсують складний комплекс культури і психології певного народу, неповторний спосіб його образного мислення [2: 46].

Географічні назви відображають ставлення народу до явищ навколишнього дійсності, які тісно пов'язані з його життям. Топоніми мають соціальну спрямованість. Вони створюються не лише з метою називання об'єкта, а й з метою створення уявлення про цінність об'єкту, який вони позначають.

Завдяки наявності ономастичного компоненту, фразеологічні одиниці з топонімом легко розпізнаються і створюють замкнену мікроструктуру мови.

Більшу частину фразеологізмів з компонентом-топонімом складають лакунарні фразеологічні одиниці, значення яких виражені в одній мові фразеологічно, а в іншій мові – за допомогою вільного поєднання, наприклад: *to try to sweep back the Atlantic with a broom* – «намагатися зробити неможливе», буквально, «намагатися підмести Атлантичний океан віником».

Фразеологізми цього типу найбільш повно відображають специфіку мови, оскільки саме вони пов'язані зі звичаями, реаліями, історичними фактами конкретної країни. Подібні фразеологічні одиниці носять яскраво виражений національний характер.

Топоніми мають безліч асоціацій (історико-культурних, літературних, і т.і.), які відомі кожному носію мови, але невідомі іноземцеві. Без семантизації культурного компоненту,

розуміння значення топоніму в складі фразеологізму, крайнознавча цінність топоніму буде обмежуватися лише інформацією про той чи інший географічний об'єкт, але при цьому великий пласт історико-культурних і соціально-економічних асоціацій залишиться поза зоною сприйняття.

Зовнішні фактори, що впливають на створення і розвиток топонімічних фразеологізмів, дуже різноманітні. Вони охоплюють географічні і культурні чинники.

До географічних чинників відносяться властивості природних об'єктів: рельєф, клімат, флора, фауна, віддаленість один від одного і т.і., наприклад: *If it is raining in Brummagem, it'll be fine in Hull*, адже відстань між Брамагемом (місцева назва міста Бірмінгем) та Халлом (Кінгстон-апон-Халл) становить 140 миль. *Long Man of Wilmington* – дуже висока людина, «жердина». *Довга людина із Уілмінгтона* – це геогліф, розташований на схилах пагорба Уондовер біля селища Уілмінгтон. Він представляє собою силует людини, яка обома руками спирається на дві довгі палки. Довжина геогліфа становить більше 70 метрів, він був створений у 16 столітті.

Серед культурних чинників, обумовлених рівнем розвитку суспільства, виділяються чинники соціальної, матеріальної і духовної культури. Соціальний фактор включає в себе класовий і етнічний склад населення, історичні події, наприклад: *to meet one's Waterloo* «зазнати поразки»; *Chelsea grin* – досл. «усмішка Челсі» – рана від розсічення обличчя від вуха до вуха. Район Челсі у Лондоні вважався місцем, де відбувались постійні сутички між різними бандами.

Матеріальна культура відображається в назвах, пов'язаних з торгівлею, ремеслами, промисловістю і діяльністю людини, наприклад: *to carry coals to Newcastle* «займатися марудною справою» (Newcastle - центр вугільної промисловості в Англії). *Wardour-Street English* – «мова, в якій багато архаїзмів», вулиця Вардор була відома тим, що на ній знаходилося багато антикварних магазинів.

Фактор духовної культури проявляється в назвах, що позначають слідування якимсь ідеям, переконанням, ученням: *Bunbury man* «пуританин»; *Grub street hack* – «ремісник пера, писака». Граб Стріт знаходилась у бідному районі Лондона, де

здебільшого оселялися збіднілі письменники та поети, які за невелику платню згодні були створювати опуси для бульварної преси, також там були розташовані видавництва та книжкові крамниці.

Фразеологічні одиниці з компонентом-топонімом відрізняється великим емоційно-оцінним потенціалом, при цьому більша частина топонімічних фразеологізмів (68%) має негативну оцінну конотацію.

Література

1. [Зацний Ю. А.](#) Про деякі тенденції в словотвірних процесах сучасної англійської мови / Ю. А. Зацний // [Нова філологія](#). - 2014. - № 64. - С. 162-170. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2014_64_34
2. Петрова Н. Д. Англійські фразеологічні одиниці з національно-культурологічним компонентом / Н. Д. Петрова // Іноземна філологія. – Київ, 2013. – С. 40–50.
3. Hunt, Robert Popular Romances of the West of England (Complete) <https://books.google.com.ua/books?id=g7sCCAAQBAJ&pg=PT545&lpg>

***ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС:
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ***

TOPICAL ISSUES IN LITERARY DISCOURSE

**ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІ ПАРАМЕТРИ ДОСЛІДЖЕННЯ
ФІКЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ ПЕРСОНАЖА**

В.П. Атаманчук

Національний центр «Мала академія наук України», Київ

Поняття трансдисциплінарності у сучасному науковому розумінні зводиться до окреслення загальних методологічних параметрів, що охоплюють взаємодію конкретних методологій, інструментів для формування цілісної наукової картини світу, яка демонструє різні грані наукового пізнання, співвідносні із осмисленням певних, суміжних або несуміжних, предметних галузей у їхніх конкретних та ймовірних взаємозв'язках, взаємообумовленостях і взаємовпливах.

У науковому світосприйнятті кристалізувалася універсалізована концепція про трансдисциплінарність як про єдиний простір пізнання, який вміщує різні галузі наукових знань, що створює передумови для їхніх багатоманітних співвідношень, які стають причиною формування нових смислових площин. Трансдисциплінарні співвідношення охоплюють різні напрями розвитку наукового пізнання – лінійного та нелінійного, що дозволяє вводити у сферу трансдисциплінарних досліджень наукові проблеми, які характеризуються невизначеністю, неоднозначністю, неодновимірністю їхніх зіставлень, що у процесі їхнього осмислення можуть набувати вигляду певної впорядкованості.

Трансдисциплінарність розглядається як спосіб увиразнення тих компонентів, які на поверховому рівні існують як відносно самостійні величини, а на глибинному рівні – як взаємопов'язані елементи складної структурованої цілісності. Дещо інша тенденція у науковому сприйнятті трансдисциплінарності зводиться до тих можливостей формування нових наукових смислів, які з'являються завдяки суміщенню різних сфер знань, що сприяє трансформації усталених форм наукового пізнання, творенню його модифікованих варіантів.

Трансдисциплінарними параметрами визначаються проблеми моделювання фікційної свідомості персонажів. При

цьому когнітивні літературознавчі студії охоплюють значну кількість концепцій (когнітивна наратологія, когнітивна риторика, когнітивна поетика, концептуальна інтеграція тощо), кожна з яких характеризується вивченням визначених когнітивних параметрів, які транспонуються на специфічні літературознавчі проблеми за допомогою певної методології, що сприяє формуванню концептуальних засад когнітивних літературознавчих досліджень.

У праці Т. Кейва окреслюються принципи когнітивних досліджень художніх творів. Дослідник відзначає: “Когнітивний підхід до літератури фокусується насамперед на тих видах мислення, які література може відобразити, де «мислення» означає когнітивну активність, що включає емоції, уяву, невербальні реакції і (не в останню чергу) взаємодію з іншими людьми і зі світом у цілому” [1, с. ix]. Науковець підкреслює потребу формування міждисциплінарної парадигми літературознавчої когнітивістики. Важливим аспектом дослідження дослідник вважає “спосіб роботи людського пізнання, його можливості, обмеження та недоліки” [1, с. ix], тому що художню літературу науковець сприймає як “продукт людського пізнання” [1, с. ix], який “відображає його функціонування на особливо складному рівні” [1, с. ix]. У концепції Т. Кейва художня література постає як художньо перетворений простір, елементи якого співвідносяться когнітивними процесами у вигляді ментального конструювання, уявлення, сприйняття, спілкування тощо.

Ідеї дослідника формують підґрунтя для аналізу різноманітних планів зображення у художньому творі на основі когнітивного підходу, що охоплює способи відображення когнітивних процесів у художній літературі; художні засоби, які використовуються для відтворення когнітивної діяльності героїв твору; відображені когнітивні процеси, що постають у вигляді результатів багаторівневого моделювання, зумовленого взаємодією інтенцій автора, який закодовує, та читача, що розкодовує, художню інформацію, втілену у тексті. У концепції Т. Кейва структуруються головні засади когнітивного підходу до літературознавчого аналізу, що увиразнюють внутрішньотекстові виміри творів художньої літератури з

когнітивної перспективи.

Чимало теоретичних напрацювань когнітивного літературознавства було здійснено у річищі когнітивної наратології. Об'єктом наукових праць з когнітивної наратології Л. Германа [2], Б. Вервіка [2] Д. Кон [3], А. Палмера [4], Б. Річардсона [5] та ін. були прозові твори, але здійснені ними теоретичні узагальнення є актуальними для трансжанрових досліджень.

Література

1. Cave T. Thinking with Literature. Towards a Cognitive Criticism. New York: Oxford University Press, 2016. 244 p.

2. Herman L., Vervaeck, B. Handbook of Narrative Analysis. Lincoln; London: University of Nebraska Press, 2001. 232 p.

3. Cohn D. Transparent Mind. Narrative Modes for Presenting Consciousness in Fiction. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1978. 331 p.

4. Palmer A. Fictional Minds. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 2004. 275 p.

5. Richardson B. Drama and Narrative In: Herman D. (Ed.). The Cambridge Companion to Narrative. New York; Cambridge: Cambridge University Press, 2007, p. 142-155.

МІСТИЧНА СУГЕСТІЯ ПРОЗИ ДЖОНА ДОННА

І.В. Летуновська

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

“По кому дзвонить дзвін” – це фраза із “Звертань до Господа в годину нужди й лиха” - не зовсім звичайної прозаїчної книги, що з'єднує в собі щоденник, медичний бюлетень, богословський трактат і молитовник (англійська назва її, “Devotions upon Emergent Occasions”, нагадує про те, що “требник” по-англійськи - “The Book of Devotions”)... “Звертання...” складаються з 23 розділів, що відповідає певній стадії хвороби. Кожний розділ містить у собі три частини: “Медитацію”, “Умовляння” і “Молитву”. Розділам передують

латинські віршовані епіграфи, які утворюють текст в тексті, а саме - алегоричну поему з 22 рядків (і 359 складів), написану не завжди рівним гекзаметром. Епоха, до якої належить Донн була особливо уважна до символічного значення чисел, і структура, яку автор використав у "Звертанні...", аж ніяк не випадкова. Число 22 - кількість рядків поеми, яка утворюється з епіграфів - несло в собі багатий спектр нумерологічних асоціацій: Старий Завіт складається з 39 книг, в єврейській традиції нараховує у своєму складі 22 книги, і 22 букви утворюють той алфавіт, яким записаний був Закон, даний нам Богом. 359 складів поеми, мабуть, у свідомості читача повинні були асоціюватися з незавершеною окружністю, що нараховує 360 градусів - а коло мислилося самою досконалою з фігур і було одним із символів Божественності. Розподіл основного тексту на 23 тріади співвідносилось з "числом Справедливості й Правосуддя". В передмові до твору перекладач і дослідник творчості Джона Донна Антон Нестеров нагадав, що ця нумерологічна символіка, ймовірно, сходить до числа суддів, що засідали в Ізраїлеві в суді, що розбирав кримінальні справи - так званому Малому Синедріоні.

Питання про те, наскільки джерела цієї символіки усвідомлювалися Донном, неоднозначно. Помітимо, однак, що сам рух протестантизму зародився як критика католицької церкви з позицій не тільки Нового, але й Старого Заповітів, - і до старозавітних текстів протестанти ставилися набагато уважніше католиків. Не випадково в "Звертанні...", коментуючи деякі старозавітні пасажі, Донн посилається навіть на граматики івриту ("Умовляння VII"). З іншого боку, сам нумерологічний символізм числа "двадцять три" був широко відомий і усередині католицької традиції.

Що до розподілу розділів усередині "Звертанні..." на три частини, то воно відповідає навчанню святого Августина про три рівні реальності, що досягаються завдяки здатностям пам'яті (донновські "Медитації"), розумного інтелекту ("Умовляння") і волі ("Молитви"), що викладається в трактаті "Про Трійцю". Якщо Умовляння - найбільш богословські частини "Звертань до Господа..", то "Медитації", яким Донн

зобов'язаний славою прекрасного прозаїка, повні "мудрості миру цього". Тут ми зустрічаємося з космографією й алхімією, платонізмом і герметикою.

Кілька ключових метафор наскрізь "прошивають" текст "Звертань до Господа ...". Одна з них - уявлення про людину як мікрокосм - малу частину великого Універсуму. Зародившись в античності, це уявлення було прийнято Батьками Церкви, середньовічними філософами, а потім, пройшовши через призму герметичних навчань членів флорентійської академії й школи Парацельса, трансформувалося, щоб стати для літератури, мистецтва, філософії й медицини тої епохи активною " метафорою, що породжує," що розгортається на всіх рівнях буття й сполучує їх воєдино.

Щоб прояснити (і одночасно ускладнити) читачеві "навігацію" по складним лабіринтам значень "Звертань до Господа...", Донн скрізь виділяє курсивом ключові поняття - тим самим виходить якийсь "другий шар" книги, текст у тексті, що коментує (і концентрує в собі) її основні положення. Щодо цього "Звертання до Господа..." - типово барочний твір, що володіє всіма властивостями цієї поетики.

Художники бароко не ускладнювали навмисно свої добутки - складним було саме їхнє сприйняття життя: вони реально відчували себе малим миром, що відповідає миру великому, і відповідно до цього будувалися всі їхні твори. Кожний момент їхнього життя був репрезентацією само буття, знаком, адресованим і соціуму, і універсуму в цілому...

Крім алюзій на біблійні тексти, необхідно прокоментувати ще один шар асоціацій, зрозумілий сучасникам Донна, але мало знайомий нинішньому читачеві: мова йде про алхімічну образність, образ циркуля - ще однієї "емблеми" творчості Донна, використовуваному в "Звертанні...", але більше відомому по вірші "Прощання, що забороняє смутку", в значеннєвому розвитку якого ми можемо виділити три вузлових концепти: небесна сфера - циркуль –сталість." Донн бачить центр і початок в одному Господі, і саме Бога він обирає, щоб оперти на нього ніжку циркуля і провести коло і тим самим наблизитися до пізнання себе.

Спробуємо ж "прочитати" емблему із циркулем, для чого

нам треба буде звернутися до її історії й іконографії. Ця емблема зустрічається, з невеликими варіаціями, у багатьох збірниках тої епохи. Класичний її варіант виглядає в такий спосіб: із хмари виступає рука, що тримає вершину розкритого циркуля, ніжки якого обперті на землю й окреслюють коло, найчастіше це замкнуте коло, хоча часом його ще треба бути замкнути, а часом на гравюрі це коло відсутнє, і як би мається на увазі необхідність його окреслити. Девіз емблеми: "Lahore et Constantia" - "Працею й сталістю".

На багатьох середньовічних зображеннях, що дійшли до нас, циркуль є атрибутом Бога-Творця. Очевидно, опорою для відповідної іконографії міг послужити вірш із біблійної "Книги Премудрості Соломона": "Але Ти все розташував мірою, числом і вагою".

Що стосується алхімічної образності, то сам факт її вживання в проповіді показує, наскільки зрозумілою була в ту епоху символічна мова алхімії навіть цілком рядовим пафіянам.

Використання таких образів як "згоряти у воді" і "обмиватися полум'ям", "розтопити" були цілком поширеними й знайомими словосполученнями, використання мови алхімічних описів є досить істотною частиною поезики Донна, глибоко пов'язаною з духом епохи в цілому. Алхімія була оперативним шляхом до безсмертя й порятунку. Шляхом, паралельним християнству, але при цьому поза ним, якими би щирими християнами не були багато хто з алхіміків...

Таким чином можна зробити висновок - символічні мови богослов'я й алхімії існували поруч, взаємно збагачуючи один одного, проникаючи друг у друга - і проявляючись у художніх текстах епохи бароко.

Література

1. Донн Джон. По ком звонит колокол. Обращения к Господу в час нужды и бедствий. Схватка Смерти, или Утешение душе, ввиду смертельной жизни и живой смерти нашего тела М., Enigma, 2004.
[URL://http://www.lib.ru/INOOLD/DONN/donne3_1.txt](http://www.lib.ru/INOOLD/DONN/donne3_1.txt)

2. Donn John. Devotions Upon Emergent Occasions Together with Death's Duel. Ann Arbor Paperbacks. The University of Michigan Press,

1959. 166 p.- URL:[http:// https://www.gutenberg.org/files/23772/23772-h/23772-h.htm#FNanchor_345_345](http://https://www.gutenberg.org/files/23772/23772-h/23772-h.htm#FNanchor_345_345)

3. Frost Kate Gartner. Holy Delight. Typology, Numerology, and Autobiography in Donne's "Devotions Upon Emergent occasions. Princeton UP, Princeton, New Jersey, 1990. 178p.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

О.М. Тирон, С.В. Камінська

Державний університет інфраструктури та технологій

Протягом років термін порівняльне літературознавство набував різних визначень: “літературна компаративістика – це вивчення літератури понад межами окремої країни і вивчення зв’язків між літературою, з одного боку, та іншими сферами знання та свідомості, такими як мистецтво, філософія, історія, суспільні дисципліни, наука, релігія тощо – з другого боку” [4, с.17]. “Засновником будь – якого порівняльного дослідження є віднаходження й накопичення випадків подібностей між літературами, творами, їх окремими складниками, біографіями письменників”. [6, с.5]. Одним із завдань компаративістики є встановлення істини між двома поняттями, що у літературі є самобутнє, а що запозичене з інших літератур в результаті їх взаємодії.

На літературу впливає ціла низка факторів серед яких і внутрішнє життя народу. М.Лановик сформувала свою таблицю цих факторів, серед них:

1) художня народна творчість. Формує систему національної музики, живопису, словесного мистецтва, що в свою чергу впливає на формування певних жанрів та форм, становлячи основу літературної системи кожного народу; 2) релігійна система. Формує систему морально – етичних цінностей і накладає відбиток на мистецтво; 3) природа та географічне розміщення. Зумовлюють значні відмінності у

поглядах на світ та життя не тільки у міжнародному масштабі, а у внутрішньонаціональному, що також залишає свій відбиток на формуванні літератури; 4) історичний розвиток як фактор становлення та життя нації, що визначає її долю [7, с.96-97].

Компаративістика має брати до уваги вище перераховані фактори при вивченні та співставленні літератур. Вивчивши всі тенденції розвитку та життя одного народу, порівнявши їх з факторами життя іншого можна зрозуміти, чому у літературах різних народів стільки подібного.

За словами М.Гольберга слід розрізняти дві лінії при вивченні порівняння. Одна справа, коли порівняння виступає як елементарний або супутній дослідницький прийом; інша – коли він є частиною певної наукової системи. І на основі порівняння можна встановлювати не лише аналогії, а й відмінні риси [5, с.47].

Порівнянням літератур почали займатися ще наприкінці XVIII ст. В своїх працях ідеї компаративізму висували Й.Гердер та Й.Гьоте. Вже наприкінці XIX ст. була написана книга Г.М.Поснета “Порівняльне літературознавство”, але інтенсивного розвитку і піку зацікавленості компаративістика зазнала тільки у XX ст. і продовжує цікавити науковців різних країн і досі.

З XVIII по XXI ст. були сформовані відомі компаративістичні школи: німецька, французька, американська (розвиток, якої припадає на повоєнні часи другої світової війни), польська, словацька, румунська, радянська, яка переросла в російську та українську, де вивчаються літератури на регіональному, національному та міжнаціональному рівнях.

Компаративістика на сучасному етапі розвитку пов'язана з теорією літератури, вона переймає її концепції, методи та категорії: феноменологічні, герменевтичні, семіотико – структуралістські.

Даючи загальну характеристику порівняльному літературознавству потрібно зауважити, що порівняльне літературознавство як галузь науки було сформоване внаслідок загального історичного розвитку міжкультурних та міжлітературних взаємин та зв'язків. “Світова компаративістична наука виробила певні пріоритети досліджень

у чотирьох сферах: 1) вплив та аналогії; 2) течії та напрямки; 3) жанри та форми; 4) мотиви, типи і теми. Але їх аналіз зводиться до виявлення та розуміння міжнаціональних стосунків окремих літератур, впливів та запозичень між двома чи кількома національними традиціями, течіями чи авторами” [1, с.256-257].

Р.Гром’як говорячи про літературну рецепцію зазначає, що складовою літературознавчої компаративістики є перекладознавчий і риторико – поетикальний аспекти освоєння творів словесного мистецтва і без них вона перетворюється на історію ідей, різновид історіографії, соціології чи етнопсихології [2, с.30].

Д.Наливайко говорить про те, що національні літератури не розвиваються самі по собі, а існують у певних контекстах і системах, у зв’язках і взаємо обміні з іншими літературами, що їм притаманні спільні закономірності й структури їхнього руху [2, с.25].

П.Топер у своїй праці робить акцент на перспективі компаративістики і говорить про те, що методологія порівняльного літературознавства залишається перспективною на сьогоднішній день тому, що дає можливість для співставлення досвіду різних національних літератур [3, с.19].

Протягом десятиків років було надруковано десятки книг з теорії компаративістики, які використовуються як теоретична частина для практичного порівняння літературних творів.

Література

1. Літературознавча компаративістика. Навч. посібник / Ред. Р.Т.Гром’як. – Тернопіль: Редакційно – видавничий відділ ТДПУ, 2002. – 334 с.
2. Слово і час №2. – Київ: Фенікс, 2002 р.
3. Топер П.М. Перевод в системе сравнительного литературоведения. – М.: Наследие, 2000. – 254 с.
4. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Вид. дім “Києво – Могилянська академія”, 2006. – 347 с.
5. Радянське літературознавство №8. – Київ: Наукова думка, 1983 р.
6. Традиційні сюжети та образи: Дослідження. – Чернівці: Місто, 2005. – 445 с.
7. Лановик М. Теорія відносності художнього перекладу:

літературознавчі проєкції. – Тернопіль: Ред. – вид. відділ ТНПУ, 2006.
– 470 с.

***ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

***HIGHER EDUCATION IN UKRAINE:
CHALLENGES AND PROSPECTS***

**APPLICATION OF MOODLE PLATFORM TO ESP
REMOTE ECO-TEACHING UNDER THE CONDITIONS OF
COVID-19 PANDEMIC**

Nadiia Holiver, Tetiana Kurbatova, Iryna Bondar
Kryvyi Rih National University

Digitalization of education is the mainstream of reforming the national education, which is becoming even more acute in the COVID-19 pandemic conditions. The lockdown has resulted in schools and universities shut worldwide, this causing dramatic changes in global education, with a sharp rise of remote learning on various digital platforms. Technology has tremendously affected English for Specific Purposes (ESP) teaching/learning at Ukrainian higher educational institutions [1].

The Foreign Languages Department of Kryvyi Rih National University (KNU) is intensively using innovative technologies in the training process. The University provides a 24/7 access to the Internet (including the wireless one) for its employees and students. All lecturers and students of the University are computer-literate. The Department has three specialized multimedia laboratories at its disposal, most students have their own digital devices and an access to the Internet. Besides, there is evident lack of face-to-face hours of English teaching (68 hours per year for a 3-year course for IT students, 4 years for management students and 1-2-year courses for the rest of the students). Application of Information Communication Technologies (ICT) creates suitable conditions for students training as there is a constant access to training resources any time in the user-friendly environment.

The virtual training eco-environment on the learning management platform Moodle was introduced several years ago. Since then, Moodle has been used more and more intensively by both students and lecturers. Its application has intensified since the COVID-19 pandemic started. A lot of authentic and didactically-enriched materials have been accumulated, that providing the basis for a variety of authors' training courses (European Integration through Education; Language Skill assessment; English for Specific Purposes; Examination Videos; Tests for IT Students; English for

Mining Engineers; Business Law; Phonetic Skills Development; English for Mechanical and Electrical Engineering; Metallurgical Vocabulary; etc.) [2].

The given approach is of great value for both students and lecturers. Under pandemic conditions, our University teachers are able to reach their students in a more efficient way through video meetings, chat groups in messagers, materials sharing, etc. and getting a relevant feedback simultaneously.

In practice, the University English teachers who have been using Moodle on a regular basis in their instruction, have covered the following system features: creating and managing course content; developing assignments, exercises, and tests; providing students' workgroup and peer review; providing students' journal and document submission; providing access to online quizzes, surveys, videos; students' grades and ratings.

As for creating and managing course content, it appeared to be the most widespread activity as numerous materials, exercises and tests are uploaded by means of this Moodle feature. This is particularly applicable to providing listening assignments so that students can visit anywhere and anytime and practice their listening skills online. Students are encouraged to use embedded glossaries as many of them have a poor English vocabulary.

We can conclude that there are still some challenges of remote learning implementation to overcome. Some students have no reliable Internet access or digital devices to participate in online learning. Besides, its effectiveness is much dependent upon teachers' willingness and ability to apply technology to ESP teaching under present pandemic conditions. University teachers have to use a range of specific tools and engagement methods to make students' learning personalized and motivating.

References

1. Pankin, V.M., Filipov, A.V. Language contacts: concise dictionary, Moscow, Russia: Flinta, 2011. (in Russian).
2. Holiver, N.O., Kurbatova, T.V., Bondar, I.H. Blended learning for sustainable education: Moodle-based English for Specific Purposes teaching at Kryvyi Rih National University. *The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic*

Matters (ICSF 2020). Kryvyi Rih, Ukraine, May 20-22, 2020. S. Semerikov, S. Chukharev, S. Sakhno, A. Striuk, V. Osadchyi, V. Solovieva, T. Vakaliuk, P. Nechypurenko, O. Bondarenko and H. Danylchuk (Eds.). E3S Web Conf., Volume 166, 2020. Retrieved from: <https://icsf.ccjournals.eu/2020/#speakers>.

ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Д.В. Костенко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Питання професійної соціалізації особистості заважди були і наразі залишаються незаперечно актуальними як для освітньої діяльності закладів вищої освіти, так і ринку праці, відповідно до викликів часу.

Перш за все, звернемося до феномену «особистість». Особистість являє собою унікальний феномен, тому вчені формують найрізноманітніші і багатогранні визначення цього поняття: з точки зору психології, соціології та педагогіки тощо.

Зокрема Г. Оллпорт в своїй роботі розглядає близько 50 визначень поняття «особистість», описуючи особистість як сутність людини, внутрішнє – щось, визначає характер взаємодії індивідуума з навколишнім середовищем [1].

Науковець К. Юнг: виділяє в особистості три складових компонента: її, особисте несвідоме, колективне несвідоме і стверджує, що рівновага цих компонентів може бути досягнена в процесі індивідуалізації за допомогою реалізації індивідуальних унікальних особливостей людини. У розумінні Д. Келлі особистість – це унікальна форма усвідомлення життєвого досвіду, притаманна кожному індивідууму [2].

У концепціях зарубіжних дослідників, які досліджують процес соціалізації, можна виділити два напрямки. Критерієм такого поділу є активна або пасивна роль людини, яку вона відіграє в процесі соціалізації. В рамках першого підходу, який вчені назвали суб'єкт-об'єктним, особистість щодо суспільства

виконує роль об'єкта. Даного підходу дотримуються наступні вчені: Г. Тард з теорією наслідування, У. Джеймс та М. Вебер з теорією соціалізації, Р. Мертон, П. Сорокін та інші [3; 4; 5; 6].

Ретроспективний аналіз праць з соціалізації особистості минулих часів вказує на різновекторне вивчення цього феномену психологами, педагогами, соціологами (В. Андреєнкова, Л. Буєва, Р. Гурова, І. Кон, А. Леонт'єв, А. Мудрик, Б. Паригін, А. Петровський, С. Рубінштейн, Л. Столович і ін.).

Теоретичне осмислення проблеми професійної соціалізації представлено також в працях таких відомих соціологів ХХ століття як, М. Вебер, Е. Дюркгейм, Ч. Кулі, Д. Лайт, П. Сорокін, Г. Спенсер та ін.

Розмірковуючи про важливість освітнього закладу у професійній соціалізації особистості, необхідно згадати такий механізм професійної соціалізації як міжособистісний, що функціонує в процесі активної взаємодії студента з суб'єктивно значущими для нього особами, в процесі відтворення громадських зв'язків, професійних умінь, якими він опановує і які засвоює.

Зазначимо, у процесі професійної соціалізації особистості навички міжособистісного і міжкультурного спілкування сприяють формуванню особистісних, комунікативних, ключових професійних умінь, засвоєнню соціального досвіду, норм і цінностей культури.

Аналіз праць вчених дозволяє виділити декілька положень, які мають значення для досліджуваної нами проблеми. Особистість містить в собі не тільки сукупність отриманих від народження особливостей психіки (темпераменту, характеру, почуттів та ін.), але і відображає соціальну природу людини як суб'єкта соціокультурного життя, визначає його як носія індивідуального начала в контексті соціальних відносин і спільної діяльності. Двосторонній процес, в якому особистість входить в соціальне середовище, засвоює соціальний досвід, а потім демонструє його за рахунок своєї активної діяльності, називається соціалізацією. Джерелом розвитку особистості в процесі соціалізації, за Л. Виготським, вважаємо спілкування і співробітництво особистості з іншими суб'єктами соціуму,

зокрема, основними інститутами соціалізації (родина, навчальний заклад і т.д.) [7]. Завдяки діяльнісному характеру цього розвитку, людина в ситуаціях міжособистісного спілкування привласнює різні цінності матеріальної та духовної культури, виявляє свої цілі, норми і цінності.

Таким чином, провідною діяльністю у професійній соціалізації студентів є міжособистісне спілкування в рамках освітньої діяльності, що здійснюється в освітньому середовищі закладу вищої освіти.

Література

1. Антонова О., Маслак Л. (2011). *Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка.*
2. Kelly G.A. (1963). *A theory of personality: the psychology of personal constructs.* New York: W.W. Norton.
3. Андреева Г. (2002). *Социальная психология.* М.: МГУ.
4. Thomas A. (1993): Psychologie interkulturellen Lernens und Handelns. In ders. (Ed.): Kulturvergleichen de Psychologie. Eine Einfuhrung. Gottingen: Hogrefe.
5. Кули Ч. (1994). *Социальная самость. В кн.: Американская социологическая мысль.* М.: МГУ.
6. Мид М. (1999). *Культура и мир детства.* М.: Наука.
7. Пробст Л. (2014). *Профессиональная социализация школьной молодежи в современной России.* (Дис. д-ра социол. наук), Екатеринбург.

ПЕРСПЕКТИВИ НОВІТНІХ ВІДКРИТТІВ У РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Л.М. Ляшенко, Н.В. Соловей

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Історія розвитку наук і культури свідчить про непоодинокі випадки загальної неуваги до найважливіших відкриттів, які оцінюють і використовують через десятки років (екологія чекала визнання майже сто років). Щось подібне відбувається з пропозицією науковців України (Корсак К., 2000 р., і його

наукова група) замінити деструктивні сучасні виробництва екологічно ідеальними ноотехнологіями (можливі назви: mudrotechnology $\equiv$ wisetechnology $\equiv$ nootechnology). Вони не тільки надають людям потрібне, а й виліковують біосферу від наявних пошкоджень і дають змогу урятуватися від екологічного колапсу [1].

Більшість пропозицій К. Корсака і його наукової групи стосуються ноотехнологій, подібних до новітнього способу перетворювати у побутових умовах довільну органіку в якісну їжу (ми маємо на увазі не шампінйони, а протеїн Fy) чи отримувати хімічно чисті метали (срібло, мідь, уран та ін.) використанням спеціалізованих бактерій. Ми ж викладаємо студентам гуманітарні знання, тому високо оцінюємо і підтримуємо пропозицію К. Корсака активно використовувати нооісторію та інші ноонауки, які оперують досягненнями у визначенні точного віку артефактів, генетичних характеристик їх біологічної складової та інших важливих для гуманітаріїв даних. Подальший текст спирається саме на нооісторичну інформацію, яку ми пропонуємо для розвитку вищої школи і всієї гуманітарної сфери.

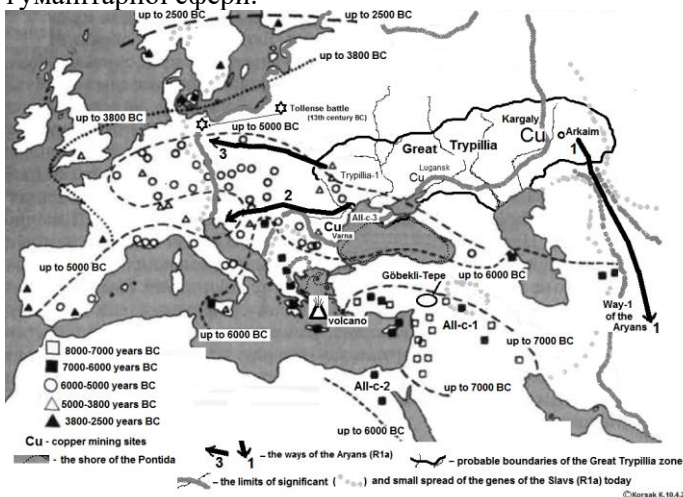

Fig. 1. The spread of agriculture in Europe, the emergence and collapse of the economic zone of Great Trypillia (the territory of «Yamna culture»)

У центр викладу ми ставимо рис. 1 з численними фактами про долітописне минуле Європи і Близького Сходу. На наше прохання проф. К.Корсак доповнив його новими даними про відкриття останніх років, що стосуються позначеної зірочкою битви на річковій переправі Толлензе на північний схід від Берліна (1250 р. до н.е.). Західні українофоби нещодавно заповнили європейські ЗМІ і навіть наукові видання злісними вигадками такого змісту: 1) на Європу зі сходу напали «найбільші геноцидники у світовій історії - ямники зі степів України»; 2) вони знищили усіх нащадків землеробів, які винайшли рільництво і поширили його на Захід так, як детально вказано на рис. 1 (стаття [2] і багато подібних).

Та порядні європейські дослідники вже дезавуювали ці вигадки, хоч не отримали захоплених оплесків від ЗМІ і широкої громадськості. Новітні розкопки і генетичне дешифрування знахідок з Толлензе засвідчили, що агресорами були R1b, гени яких домінують в усій Західній Європі. Тому немає підстав дивуватися тому науковому (точніше - нооісторичному) факту, що дуже важко віднайти «західні» наукові статті, де чітко наголошено на тому, що справжніми «геноцидниками» були не наші пращури і майбутні слов'яни, а зовсім інші племена.

Це були носії генів чоловічої гаплогрупи R1b, які за тисячі років, полишаючи малопомітні сліди (Тутанхамон мав чималий відсоток генів R1b), перетнули всю Північну Африку, окупували Іберійський півострів і розпочали винищувати усіх землеробів і гвалтувати жіночу частину тогочасних західноєвропейців. Під їх мечами загинули навіть будівельники Стоунхеджа. А от спроба цих зайд ліквідувати і наших пращурів (гаплогрупа R1a) зустріла у Толлензе і в інших місцях такий опір, що західна межа слов'янства, як вказано на рис. 1, лишається стабільною і зараз.

Для колег-компаративістів ми надаємо інформацію про великі новітні досягнення у вивченні диференціації всієї сім'ї індоєвропейських мов. Заслуга належить невеликій групі послідовників славетного науковця-поліглота С. Старостіна (1953-2005) [3]. Вони використали хороші комп'ютерні програми, створили багато удосконалених 110-слівних «сводишевських списків (Swadesh lists)» й шляхом опрацювання

їх новими методами уперше дешифрували процес поділу мов індоєвропейської сім'ї на гілки та гілочки. Робота витримала усі можливі перевірки і доступна в Інтернеті. Важливо вказати, що це досягнення є лінгвістичною і не використовує ізотопні чи генетичні виміри. Ось короткий виклад результатів: відділення тохарської клади (середня дата – 3011 до н.е.); 2) розпад індоіранської клади (середня дата – 1740 до н.е.); 3) бінарний розпад балто-слов'яно-індо-іранської клади (середня дата – 2241 до н.е.); 4) трійчастий розпад італо-германо-кельтської клади – (середня дата – 2080 до н.е.). Якщо використати дані, на які спирається рис. 1, то легко бачити, що вказані мовні поділи пояснюються історією Трипілья і економічної зони Великого Трипілья, тобто, безпосередньо пов'язані з участю наших пращурів і появі індоєвропейської мовної сім'ї і відповідної культури.

На закінчення вкажемо дуже важливу інформацію, що стосується фактів розвитку подій на землях сучасних українців і росіян. В інтервалі 2003-2007 рр. російські науковці, використовуючи результати виконання світового проекту «Геном 2000», провели генетичний аналіз десятків тисяч наших сучасників. Виявили такі незаперечні факти: на захід від Вязми гени «великоросів» слов'янські для обох статей; між Вязмою і Казанню чоловічі гени є «чернігівсько-сіверськими», а жіночі – «азійськими». Президент Росії В. Путін, який віддав наказ на фінансування цих досліджень, чекав іншого. Тому ЗМІ Росії не отримали цю інформацію (її можна з чималими труднощами розшукати в одному-двох абзацах статей на теми генетики у спеціалізованих виданнях). Наші аналізи праць навіть провідних російських науковців засвідчили, що вони й зараз не пишуть правди про трипільців, а якщо й доводиться хоч щось пригадувати про дуже давнє минуле, то називають їх «російським народом» (насправді «великороси» мають дуже коротку історію).

Інформацію про згадані випадки антиукраїнської пропаганди ми навели на доказ того, наскільки актуальними є поширення в системі освіти України та Інтернеті найновішої нооісторичної інформації. Розвиток європейських і світових наукових досліджень має феноменально корисний для українців

результат, примножуючи докази того, що індоевропейський світ, відповідна мовна сім'я та слов'янство виникли не у Старій Ладозі чи в Москві, а на тисячі років раніше на просторах Трипілля-1 і Великого Трипілля. З цих теренів зросло перше одуховлення світу, а в наш час поширюються наукові факти про початок нооери, про реалізацію пропозицій В.І. Вернадського на основі досконалих та екологічно чистих технологій.

References

1. Korsak. K.V. (2015). 21st Century Noofuturology: Conditions for Saving the Homo Sapiens Population. *RELGA — RELGA*, 1(289). (URL: <http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?searchPattern=Hoocf>yTypoAorH8F&textid=4061&levell=main&level2=articles>) [in Russian]. Appeal 16-06-2021
2. Joe Pinkstone (2019). *The most violent group of people who ever lived* (URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-6865741/The-violent-group-people-lived.html>; 29-03-2019). Appeal 16-06-2021
3. Kasian, A. (2019). Linguistic phylogeny with a human face: the rapid separation of Indo-European languages in the early Bronze Age. M. In-here linguistics (URL: <https://iling-ran.ru/web/en/node/2654>; 8-01-2019). [in Russian]. Appeal 16-06-2021.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Н.М. Чернуха

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Міждисциплінарна складова професійної мобільності пояснюється її необхідністю на різних життєвих рівнях особистості, таких як: професійне, соціальне та особисте життя, кваліфікаційний розвиток фахівця тощо. Необхідність наявності професійної мобільності на всіх життєвих етапах особистості може бути пов'язана з різними причинами її виникнення. Наприклад, якщо у майбутнього фахівця з ІТ життєві обставини склалися так, що йому необхідно змінити територіальне місце

проживання, але на новому місці немає трудової діяльності вже за отриманою кваліфікацією фахівцем. У даному випадку перенавчання або зміна трудової діяльності буде своєрідною формою адаптації особистості до нових умов існування [1].

Сучасні науки розглядають професійну мобільність як елемент ринкової організації, а саме: економічна наука пропонує розглядати професійну мобільність як «відтворення трудових ресурсів, зміною професійного і кваліфікаційного статусу робітників як виробників та споживачів матеріальних благ» [2, С. 18 –19].

Зокрема до психології загальні якості фахівця впливають на мобільність особистості опосередковано через індивідуальні особливості. Але не варто забувати, що загальні – є основою для розвитку індивідуальних властивостей, тобто можемо припустити, що спадковість також може створювати умови для професійної мобільності особистості.

Наразі професійне становлення фахівців в Україні потребує постійного пошуку, безвідривної самоосвіти та самовдосконалення. Фахівці, які не встигають оперативно адаптуватися на сучасному ринку праці, залишаються без успішної професійної самореалізації.

Варто зважити на те, що дослідження «професійної мобільності» педагогічною наукою розпочато не так давно, але відбулося воно через причину постійної зміни вимог до професії та її здобувачів [2, С. 25].

Недоречно відкидати дослідження педагогічної науки, щодо мобільності як певного професійного вміння, характеристикою якого є знаходження реальних способів розв'язання професійних задач нестандартними шляхами. А. Дьоміна, опираючись на зазначену характеристику, відносить мобільність до професійної компетентності фахівця [3].

Сучасний освітній простір закладів вищої освіти акцентує увагу на необхідності професійної мобільності. В даному випадку цілком слушною є думка науковця Р. Пріми стосовно професійної мобільності. Науковець зазначає, що професійну мобільність доцільно розглядати як «підґрунття ефективного реагування особистості на «виклик» сучасного суспільства, своєрідний особистісний ресурс, що лежить в основі дієвого

перетворення суспільного довкілля і самого себе в ньому; системне багатогранне явище, що вимагає інтегрованого, міждисциплінарного підходу щодо дослідження; внутрішній (мотиваційний, інтелектуальний, вольовий) потенціал особистості, що лежить в основі гнучкої орієнтації і діяльнісного реагування в динамічних соціальних і професійних умовах у відповідності з власними життєвими позиціями; забезпечує готовність до змін і реалізацію цієї готовності у своїй життєдіяльності (готовність особистості до сучасного життя з його багатоаспектними чинниками вибору); детермінує професійну активність, суб'єктність, творче ставлення до професійної діяльності, особистісного розвитку, що сприяє ефективному розв'язанню фахових проблем» [4, С. 101–102].

Відтак, різні погляди щодо поняття «професійна мобільність» створені на різних неокласичних підходах, в межах яких не акцентується увага на тому, що фахівці та роботодавці, які є сегментами мобільності особистостей, впливають один на одного. Саме тому прийняті ними рішення стосовно професійного розвитку є взаємозалежними.

Таким чином, професійна мобільність фахівців є результатом прийняття різних рішень учасниками ринку праці.

Література

1. Дячок Н. (2017). *Міждисциплінарність як пріоритетний вектор професійної педагогіки. Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка. Психологія*, №27, 91–94.
2. Іванченко Є. (2005). *Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищих навчальних закладах*: (Дис. канд. пед. наук). Одеса.
3. Дьоміна Г. (2013). *Вікова і педагогічна психологія. Методичні рекомендації для практичних занять, індивідуально-самостійної роботи, модульного контролю знань студентів*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова.
4. Пріма Р. (2009). *Формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: монографія*. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Д.: ІМА-прес.

***АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА
НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ***

***TOPICAL ISSUES IN METHODOLOGY OF TEACHING ESP
TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC FACULTIES***

A BRIEF OVERVIEW OF ONLINE TEACHING PRACTICES

Hanna Androsiuk

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Traditional forms of teaching around the world are changing rapidly with the advancement of technology. Even in physical classrooms, technology has taken on a bigger role, changing how lessons are delivered and received.

Technology has made it straightforward to deliver lectures online even if you are not in the same room as the students, replicating many of the elements of face-to-face interaction. Using video conferencing tools teachers can connect and communicate with students across the globe to deliver lessons. Incorporating online sources and resources, you can make the classes more engaging. [2] Lectures, in their traditional form, tend to put students in a passive role. Therefore, to keep students engaged throughout the class online:

- Be prepared by outlining the content of the lesson.
- Ask questions during and after the lesson and leave time for students to answer
- Carry out discussions around the topic and encourage students to participate actively.
- Make use of graphic organizers, images, posters, videos, visuals, etc.
- Break down the main topic into sub-parts which will allow you to deliver the lecture in smaller chunks making it more effective in terms of keeping the students focused and engaged.
- Set clear guidelines for online class etiquette for students to maintain. [1,3]

While there are numerous teaching methods, most of the traditional methods used in class can be applied equally efficiently online. In the abstracts, we'll try to list down some of the most effective online teaching methods that may help simplify the delivery of your virtual lessons.

Presentations, like in the physical classroom, are one of the

most common methods of online teaching. This technique helps make a more significant impact on students – most of whom are visual learners – than a teacher simply relays information out of a textbook. Most importantly, presentations allow you to incorporate visuals namely images, GIFs, videos, etc., which makes it easier to deliver and comprehend complex information and data while making the lesson more engaging. In addition, you can also share your presentation with the students after the lesson for revision and studying. Online, presentations are more effective when delivered over video conferencing with a tool like Zoom, Skype, etc.

Online whiteboards have risen as a popular choice to virtually emulate the in-person classroom experience shared between teachers and students. They offer an infinite canvas, shape libraries to create different diagrams and charts, pre-made templates, sketching, typing, image import options, etc. Unlike the traditional whiteboards, they also let you digitize the content created, hence allowing you to re-share them and refer to them at a later time.

The benefit of **pre-recorded lectures**, as opposed to the live ones, is that the former allows the students to learn at their own pace at any time without the presence of the teacher. It also gives them material to go over during revision. The teacher or instructor, on the other hand, can use the videos to avoid repetitive teaching between different classes.

The flipped classroom has become one of the most popular teaching methods in education during the past few years. It entails a strategy opposite to the traditional class format; here the students are required to review class material prior to the actual lesson, hence reserving actual in-class time to put what they have learned into test with teacher-guided activities such as debates, problem-solving, in-depth discussions, quizzes, etc. [5]

Game-based learning is another popular technique used to improve student engagement and retain attention. This approach helps reduce student anxiety and increase their involvement, especially when teaching complex concepts. It also paves the way for weaker students to develop their competences by interacting actively with their classmates. In online teaching, games help close the gaps in the interaction between face-to-face learning and online learning.

A **class/group** blog can be a great place for students to share

what they have learned in the form of in-depth articles. Students can work on blog posts individually or in groups. It's a great strategy to improve students' research skills and encourage them to explore self-learning. The teacher can also use the blog as a platform to share learning material for the lessons.

Live chatting is another great way to replicate the real-time discussions that take place in the classroom. Platforms such as Skype, WhatsApp, Facebook Messenger, etc. allow students and teachers to communicate and brainstorm around lessons. The chat itself will provide the students with information for revising before exams or assignments. The teacher's task is to make sure to set clear guidelines to ensure that all students get an equal chance to communicate their ideas and pose their questions. [4]

To sum up, online teaching has paved the way for new models of teaching and learning. With the world-wide school closure caused by COVID-19 pandemic, the process only has accelerated. As students and teachers explore new ways to deliver and receive lessons virtually, we hope these techniques may help educators explore something new and do it more effectively. As a good old proverb says: 'Where there's a will there's a way'!

References

1. Nicky Hockly, Lindsay Clandfield. Teaching Online: Tools and techniques, options and opportunities. - DELTA Publishing, 2010.
2. White, Ken W., Ed.; Weight, Bob H., Ed. The Online Teaching Guide: A Handbook of Attitudes, Strategies, and Techniques for the Virtual Classroom. 2000
3. <https://www.pearson.com/ped-blogs/blogs/2020/03/9-strategies-for-effective-online-teaching.html>
4. <https://creately.com/blog/education/online-teaching-methods/>
5. <https://blog.wiziq.com/5-online-teaching-techniques/>

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В РЕЖИМІ ОНЛАЙН

О.О. Бадюк

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Події останніх років у зв'язку з епідемією COVID-19 змінили життя кожного з нас та змусили пристосуватися до умов сьогодення. Освіта тут не виняток. Запровадження карантину особливо вплинуло на заклади освіти, змусивши пристосуватись до нових умов надання освітніх послуг. Це питання залишається актуальним і дотепер, оскільки протягом останнього періоду ми мали можливість більш детально проаналізувати особливості дистанційного навчання та визначити його переваги та недоліки.

Серед недоліків дистанційного навчання, зокрема іноземної мови, виділяють:

- **відсутність досвіду викладання онлайн-занять.** Більшість викладачів стикнулося з проблемами відсутності досвіду дистанційного навчання, зокрема на різних онлайн-платформах. Знадобилося досить часу, щоб оволодіти навичками користування таких програм як *Zoom, Microsoft Teams, Google клас, Moodle, Віртуальний Університет* та інших. Потрібно було навчитися завантажувати лекції та створювати різного роду тести для більш-менш об'єктивного оцінювання студентів.

- **технічні проблеми.** Реальність показала, що не всі заклади вищої освіти технічно підготовлені, тож лекції та семінари спершу проводились з використанням довільних сервісів. Часто лекції просто завантажувались на онлайн-платформу, що була доступною в користуванні. Зокрема, для ЛДУ БЖД це був *Віртуальний Університет*, а семінари проводились у Skype, Zoom, Viber, Messenger та інших завісах, що дозволяли відеозв'язок.

Також, ми стикнулися з величезною проблемою перевантаження інтернет мереж, що подекуди унеможливлювало якісний зв'язок між студентами та викладачем. Часто студенти просто не могли доєднатися до

заняття у зв'язку з поганою якістю інтернету, а викладач не міг забезпечити всіх присутніх високою якістю подання аудіо чи відео завдань. Тому, часто такі завдання буди неефективними.

- **відсутність живого спілкування.** Важко було організувати роботу в парах, в групах, неможливо було індивідуально консультувати студентів. Часто студенти вимикали камери, тому ми могли їх лише чути, але не бачити.

Отримавши досвід викладання онлайн ми повинні також наголосити і на значних перевагах дистанційного навчання. Зокрема:

- **зручність.** Онлайн-заняття дає змогу приєднатися до уроку тим студентам, які працюють чи через поважні причини не можуть відвідувати заняття. Навчання онлайн суттєво економить наш час та дає змогу вибрати будь-який курс навчання та приєднатися до нього не виходячи з дому.

Також, викладач, що навчає іноземної мови зокрема, має можливість без додаткових технічних приладів переглянути зі студентами різні цікаві відео чи прослухати потрібні аудіо.

- **технічний прогрес.** Кожен викладач зумів набути нових навичок по використанню нових онлайн-ресурсів та платформ. Було прослухано ряд вебінарів та онлайн-курсів. Викладачі іноземних мов були ознайомлені з рядом доступних освітніх онлайн-платформ для роботи зі студентами. Зокрема, для викладача англійської мови великою знахідкою являється онлайн-платформа *Pearson*, на якій завантажені практичні завдання робочого зошита. Кожен студент отримує доступ до платформи та виконує на ній домашні завдання. Система самостійно визначає помилки та виставляє оцінки за кожне завдання. Також, на платформі *Pearson* розміщені готові тести для оцінювання студентів. Це суттєво економить час викладача та дає змогу використати свій час на підготовку до інших завдань.

Якщо говорити про систему Віртуальний Університет, яка широко використовується в ЛДУ БЖД, то маємо зазначити, що на цю платформу ми можемо безперешкодно завантажити всі матеріали лекцій для використання їх студентами в будь-який час та можемо створити різного виду тести, для оцінювань набутих студентами знань, особливо з лекційного матеріалу.

- **різнomanітність.** Навчання онлайн дало змогу ознайомитись з багатьма освітніми сайтами, та урізнomanітнити методику викладання різними інтерактивними вправами. Говорячи про іноземну мову, можемо зазначити, що ми широко використовуємо вправи з таких сайтів як: *Perfect English Grammar*, *English Grammar*, *Test-English* та інші. Зокрема, на сайті *Test-English* до кожного виконаного завдання є своє аналіз. Тому, студент відразу може проаналізувати свої помилки та спробувати себе знову. Досвід показав, що використання цих інтернет-ресурсів як додаткових вправ на домашнє завдання суттєво покращив навички студентів, оскільки вони мають змогу відразу бачити свої помилки та проаналізувати їх.

Отже, проаналізувавши різнomanітні недоліки та переваги дистанційного навчання, ми приходимо до висновку, що живе спілкування є досить важливим привикладанні іноземної мови, але досвід онлайн-викладання в ХХІ столітті є просто необхідним, оскільки сучасний студент надає перевагу різнomanітним гаджетам та інтернет-ресурсам більше, ніж в попередні роки і є цілком пристосованим до умов онлайн-навчання.

Література

1. Distance Education for Language Teachers: A U.K. Perspective (Multilingual Matters) Hardcover – June 22, 1995.
2. COVID-19 та дистанційне навчання у закладах вищої освіти: аналітичний огляд наукових публікацій з міжнародних видань: <https://nubip.edu.ua/node/79877>

ESSAYS WITHOUT MISTAKES

Yaroslava Bedrych

*Research and Educational Center for Foreign Languages,
National Academy of Sciences of Ukraine*

There is no rule on how to write. Sometimes it comes easily and perfectly; sometimes it is like drilling rock and then blasting it out with charges (E. Hemingway). Writer has truly said. Sometimes you want to write but have a lack of language knowledge or writing skills. **Relevance** of his paper is caused by necessity of proper scientific written discourse. Essay as a significant part of scientific writing is the **object** of our research. **Subject** of the investigation is typical mistakes which are occurred in the essays. Our **goal** is to outline and classify different uncorrected points. The **material** of our paper is a number of argumentative essays written by 1st year PhD students.

First of all we want to remind different types of essays. They can be: narrative, explanatory, expository, 5-paragraph argumentative and argumentative analytical (O. Ilchenko, Ya. Bedrych, Z. Shelkovnikova 2019). Within the program of Research and Educational Center for Foreign Languages, National Academy of Sciences of Ukraine for PhD students taking a qualifying examination in English (C1 proficiency level), we've examined only latter two types of essays. Let's give the main features of them:

1. 5-paragraph argumentative essay should include discussion of advantages and disadvantages together with expression of your own preference. As a rule heading will tell you about necessity to state pros and cons, for example: *Advantages and Disadvantages of the Internet* or *Pros and Cons of Mobile Phones*, etc (ibid).

2. Argumentative analytical essay should involve examination and evaluation of information as well as comparison and contrast (latter one is not obligatory). There are some headings for this type: *Why doing Science is so important?* or *Environmental problems: should we care about it?* (ibid)

To write a good essay the writer must follow the main rules: keep the structure (O. Ilchenko, Ya. Bedrych, Z. Shelkovnikova 2019), state the main components (S. Toulmin 2003), avoid obscure

and vague language (U. Wingate 2012). L. Gaertner-Johnstone (2013) stresses: one purpose per message, one idea per paragraph, one idea per sentence. Unfortunately it is not always in that way, especially if you are new in this sphere. We will regard other typical mistakes and complete this list.

Let's consider the main mistakes that we have found in essays.

a) Essays should consists of introduction (provides background and has thesis statement), 2 or 3 bodies (paragraphs support thesis statement, gives pros and cons), conclusion (summarizes and paraphrases the thesis statement) (O. Ilchenko, Ya. Bedrych, Z. Shelkovnikova 2019). Writer must structure his/her essay properly. For example:

....Our life's getting better, we can communicate with every people we want on Internet and find any information we want. We have so much thing that previous generations haven't! So, I think the main challenges of third millennium is to have fun, to live full and happy life, to do right things and be a bit cautious for probable dangers – just in case (original) (Yurchenko V).

There is a part of essay. We can see some advantages plus conclusion, but the latter one should be a separate abstract.

b) S. Toulmin's (2003) model of essay looks like the following: claim (thesis statement), grounds (facts and evidence), warrant (why the evidence supports the claim). For example:

Finally, Internet facilities provide us extensive opportunities for contact and communication.

But from the other hand using the Internet can have a number of significant disadvantages (original) (Zabuga G.).

So, writer has stated a thesis (opportunities for contact and communication), but there are no grounds to this statement.

c) U. Wingate (2012) argues to avoid obscure or vague language. During the analysis of essays we also have found some grammatical mistakes. Let's consider different examples:

Safety and privacy in on the Internet (Yurchenko V).

First Firstly, we will speak about the cons (Motsiika O).

Some people say that the Internet is the source of all modern problems, whereas other say that the Internet is solution of it them (Yurchenko V).

Which plants could be useful for a diseases (Vatamaniuk O).

But from on the other hand, using the Internet can have a number of significant disadvantages (Zabuga G).

Besides these three points, we also outlined other uncorrected points. Let's examine them.

d) For easier comprehension of the text, writer may use logical connectors and discourses markers. For instance:

First of all, the Internet has become the new way of communication...

Secondly, the business world will no longer be the same.....

Thirdly, manufacturing got new opportunities.....

The last but not least, the Internet has brought new abilities for studying and science..... (Kolodii V).

As we can see, with adding logical connectors, the pros look more classified and are easier to understand.

e) No plagiarism. If you take someone's statements or some previous findings, you have to quote it. For instance:

Thirdly, about 85% of scientific, technological, academic publications appear primarily in English (original) (Motsiaka O).

These are great figures, but there is no reference.

f) The last but not least, writer should avoid "false friends" or inappropriate synonyms, e.g:

There are many reasons why learning a new language is beneficial and always is actual (timely) (Kolodii V).

According to Merriam-Webster Dictionary (2021), actual means real or exact, while timely means appropriate or adapted to the times.

Let's have a look on some examples, where different synonyms should be used.

On this reason, language proficiency improves chance of getting a good job (increases a chance)

.....when we all have to remain at home and avoid communication in person (original) (Ohrymchuk Ya).

It's better to use *stay at home* instead of *remain at home*. The phrase *communication in person* can be substituted by *eye to eye communication* or *face to face communication*.

We can conclude that to write good essay you should remember the main golden rules: keep the structure, state the main components, avoid obscure and vague language, use logical connectors and discourse markers, avoid plagiarism and not use "false friends" a

inappropriate synonyms.

References

1. Gaertner-Johnston L. (2013) *Business Writing with Heart: How to Build Great Work Relationships One Message at Time*. – Syntax Training.
2. Hemingway E. *Famous quotes*. Available at: <https://www.goodreads.com/quotes/27293-there-is-no-rule-on-how-to-write-sometimes-it>
3. Ilchenko O., Bedrych Ya., Shelkovnikova Z. (2019) *The wonder of English (preparation to examination in English at C1 level)*. Book for graduate students and PhD candidates. – K.: RECFL NASU.
4. Merriam-Webster Dictionary (2021). Available at: <https://www.merriam-webster.com/>
5. Toulmin S. (2003) *The Uses of Argument*. – 2nd ed., updated. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Wingate U. (2012) “Argument!” Helping students understand what essay writing is about.// *English for Academic Purposes*. Vol. 11. – Issue 2. – pp. 145-154.

ASPECTS OF TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

Tetiana Vakulenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv

There are three main aspects of ESP programs: English for Occupational Purposes (EOP), English for Academic Purposes (EAP) and English for Science and Technology (EST). The ESP teacher's task is to teach both language and content, team-teaching with subject specialists.

Each subject specialty has its own vocabulary, which contains highly technical terms, semi-technical words and sub technical vocabulary. There are two aspects of vocabulary teaching, which are of great importance in ESP: the study of word formation and word relationships. The study of word formation can be divided into two main areas: the meaning of prefixes and suffixes, and the identification of word classes, such as noun, verb, adjective. It can

be useful for a student to be able to guess the meaning of the word by using his knowledge of the meaning of a prefix or suffix. Words should not be taught in isolation but exercises should be devised to learn their relationships with other words. Examples of such exercises may be: to find the words with similar or opposite meanings. "Odd word out" exercises may also be helpful, e.g.: Decide which word does not belong in the group and give reason for your choice.

The main language skills are, of course, reading, writing, listening and speaking. A sample teaching unit might consist of: priming of the reading topic by discussion; reading of the text with a task clearly defined; extracting of the relevant information from the text and writing it up in note or tabular form; discussion of individual/group results; writing up the final version in full. The student must be able to change his reading strategy. He may have to skim a text rapidly to understand if it would be of use to him. Then he may scan more slowly, extracting the specific information he requires. Writing also has its purpose, as well as reading. The learners may develop their writing skills when writing reports, letters or note-taking. Note-taking is a three stages process. At the first stage the reader or listener must understand the message he is receiving. At the second stage he selects information relevant for his goal and writes it down in the form of notes. At the third stage the notes may be used to revise for an exam, to participate in seminars, to maintain conversation. The efficiency of any note-taking method is measured by the degree of success in stage 3, when the learner reads back the notes and expands them to their full form. There are a number of situations for which learners need to develop listening skills. In academic settings students will need to understand what is being said in tutorials, seminars and lectures. Many ESP learners, who are not native speakers, face difficulties in understanding of lectures in English, because a listener, unlike the reader, cannot control the flow of information, he cannot stop a lecturer to ask for clarification. Besides, the listener may be exposed to a range of accents and lecturer styles, to fast delivery speed, which may also impede comprehension. Other possible problem areas in listening include: listening in meetings; listening to specialist radio and TV; listening to the telephone (the absence of visual contact doubles the

difficulty of comprehension); listening to non-standard varieties of English; listening to other non-native speakers. The ESP teacher will have to identify his students' purposes in listening and provide an appropriate listening materials and exercises to suit these purposes.

Arriving in an English-speaking country ESP students are supposed to function not only professionally or academically, but also socially, for example, have to deal with the police, use travel facilities, go shopping, find accommodation and maintain a conversation with staff and fellow students. The ESP teacher is expected to understand the needs of the learners, to design a syllabus for a class, to select and adapt learning materials suitable for the purpose. He may also be advised to work in cooperation with subject specialists.

References

1. Carver D. Some propositions about ESP. *The ESP Journal*, 2, 1983. – pp. 131-137.
2. Dudley-Evans T., St John M. J. Developments in English for Specific Purposes. A multi-disciplinary approach / T. Dudley-Evans, M. J. St John. – Cambridge: Cambridge University Press, 1998. – XV p. – 301 p.
3. Flowerdew J., Peacock M. Issues in English for Academic Purposes / J. Flowerdew, M. Peacock // Research Perspectives on English for Academic Purposes. - Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – P.8-24.
3. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A Learner-Centered Approach / T. Hutchinson, A. Waters. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – 184 p.

**РОЛЬ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ
РОЗВИТКУ НАВИЧОК СЛУХАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ
ФАКУЛЬТЕТІВ**

А.Л. Горбаченко, А.С. Малій

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Перед студентами сьогоденної України завдяки її неухильній інтеграції до світового освітнього контексту відкривається все більше можливостей для розширення географії здобутку вищої освіти, що в свою чергу є неможливим без якісного оволодіння іноземною мовою, як інструменту, що здатен забезпечити комунікацію з представниками інших країн та культур.

Мета даної наукової розвідки – дослідити особливості використання автентичних відеоматеріалів та їх роль та переваги для покращення навичок слухання у здобувачів вищої освіти, особливо під час онлайн навчання, а також визначити і охарактеризувати основні етапи роботи з відеоматеріалами на занятті з іноземної мови.

Використання автентичних відеоматеріалів є досить ефективним способом покращення навичок слухання здобувачів вищої освіти, а такі матеріали можуть використовуватися для студентів будь-якої спеціальності та будь-якого рівня володіння іноземною мовою.

Використання відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови має бути підпорядковане певним навчальним цілям і організовуватися відповідно до них. Онлайн навчання має цілий ряд методологічних особливостей, але однозначною його перевагою для застосування відеоматеріалів є наявність екрану для кожного учасника освітнього процесу, що робить перегляд комфортним та ефективним.

Існує чотири основні типи відеоматеріалів, що можуть бути використані у процесі опанування іноземної мови:

- спеціально розроблені навчальні матеріали, які входять у комплект сучасних навчально-методичних комплексів;
- художні фільми, телепередачі тощо;

- ефірні програми, тобто ті, що записуються безпосередньо з ефіру (новини, науково-пізнавальні програми тощо);
- відео, зняті викладачем зі студентами.

Перевагами застосування відеоматеріалу для розвитку навичок слухання є візуальний супровід та можливість вмикати субтитри.

Робота з автентичним відеоматеріалом має ділитися на 3 етапи: переддемонстраційний, демонстраційний, післядемонстраційний. Переддемонстраційний етап спрямований на зняття мовних і лінгвокраїнознавчих труднощів; демонстраційний – на розвиток навичок сприйняття інформації; післядемонстраційний – на розуміння змісту відеоматеріалу і розвиток мовних умінь та навичок усного мовлення [2].

Поетапне виконання переддемонстраційних, демонстраційних і післядемонстраційних завдань дозволить здобувачам вищої освіти уникнути можливих труднощів та налаштує студентів на ефективне опрацювання матеріалу, а отже підвищить їхню мотивацію до навчання та допоможе досягти успіху в опануванні іноземної мови.

Література

1. Журавель Т. В. Використання автентичних відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови для студентів-юристів. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура* : зб. наук. праць. Київ : Аграр Медіа Груп, 2016. С. 106-110.

2. Мунтян А. О. Використання автентичних письмових та аудіо/відеоматеріалів при навчанні іноземної мови. *Англістика та американістика*. 2015. Вип. 12. С. 88–94.

3. Отрошенко Л. С. Використання відеоматеріалів на уроках німецької мови у немовних ВНЗ. *Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору*. 2012. Т. IV (37). С. 355–360.

4. Renukadevi D. The Role of Listening in Language Acquisition; the Challenges & Strategies in Teaching Listening. *International Journal of Education and Information Studies*. 2014. Vol. 4. №1. P. 59–63.

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТОРНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ

А.Й. Гордєєва

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Формування професійно орієнтованої іншомовної компетентності в читанні відбувається як під час аудиторної, так і під час самостійної роботи студентів та є необхідною складовою навчального процесу, без якого неможлива успішна підготовка компетентних спеціалістів у галузі психології. Отже, проблема формування іншомовної компетентності в читанні є завжди актуальною і потребує постійного вдосконалення. Дослідження в даній галузі є вагомими, але вони не вичерпують усіх аспектів навчання, зокрема, якщо йдеться про організацію самостійної роботи студентів, яка б була логічним продовженням аудиторних занять і яка була б достатньо вмотивованою і автономною. Спробуємо розглянути особливості навчання фахового читання, яке має місце як під час аудиторної, так і під час самостійної роботи.

Сучасний процес навчання іноземної мови у вищій школі характеризується значним підвищенням рівня автономії студентів, вимагає їхньої активної участі в організації процесу навчання (2: 95-100). Самостійна робота студентів також передбачає читання великої кількості фахових текстів, за допомогою яких вони можуть збільшувати запас термінології та отримувати нову інформацію у галузі психології (3). Якщо студенти здійснюють пошук фахових текстів самостійно, з одного боку, є можливість бачити рівень сформованості граматичних і лексичних навичок читання, а з іншого боку, рівень їхньої мотивації у процесі самостійної роботи зростає. Під час роботи з обраними текстами в аудиторії має місце розвиток умінь професійно орієнтованого англомовного читання.

Використовуючи приклади завдань, створених у відповідності до запропонованої в методиці навчання іноземних

мов системи вправ для формування компетентності у читання (1: 24), викладач може запропонувати студентам складати аналогічні завдання до обраних ними фахових текстів самостійно. Під час аудиторної роботи викладачеві необхідно звертати увагу студентів на організацію навчального процесу: види і типи вправ, мету їх виконання тощо. Проведення такої роботи з майбутніми психологами сприяє не тільки вдосконаленню іншомовної професійної компетентності в читанні, але й сприяє зростанню інтересу до читання. Як показує досвід роботи студенти спроможні не тільки здійснювати пошук фахових актуальних для них текстів, але й прагнуть самі визначати напрямок роботи з ними. Роль викладача при цьому є коригуючою. Він повинен контролювати процес навчання, обирати студентів для підготовки різних завдань до текстів, ураховуючи рівень їхньої комунікативної та фахової підготовки.

Як правило, на *першому* етапі такої роботи має місце читання обраного студентом фахового тексту. Студенти виконують передтекстові та післятекстові вправи, що сприяють опануванню фахового лексичного матеріалу та допомагають перевірити розуміння ними інформації з тексту. На *другому* етапі студенти виконують низку післятекстових вправ, вони аналізують їх разом з викладачем і здійснюється вибір тих із них, які використовуватимуться як зразок для подальшої самостійної підготовки аналогічних вправ. На *третьому* етапі студенти знаходять і читають фаховий текст, складають власні завдання, використовуючи зразки, опрацьовані під час аудиторних занять. За вимогою викладача вони пояснюють, чому обрали саме такі вправи. Роль викладача поступово змінюється з консультанта на спостерігача, який після закінчення роботи з текстом робить аналіз роботи студентів. *Четвертий* етап є факультативним. Студенти можуть по черзі виконувати роль викладача, запропонувавши прочитати обраний ними текст і виконати створені ними вправи.

Отже, формувати англомовну професійно орієнтовану компетентність у читанні слід починати під час аудиторної роботи, здійснювати на певних етапах, зробивши самостійну роботу студентів її логічним продовженням, і, збільшуючи при

цьому рівень їхньої автономності і мотивації.

Література

1. Борецька Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні / Г. Е. Борецька // Іноземні мови. - 2012. - № 3. - С. 24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2012_3_5.

2. Гордєєва А.Й. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів-психологів у процесі опанування англійської мови професійного спрямування / А.Й. Гордєєва // Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, О.В. Ковтун. – К. : НАУ, 2017. – 480 с. – С. 95-100. Режим доступу: <http://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31139/1>

3. Gordyeyeva A. Readings for Psychologists: (Англійська для психологів. Тексти для формування фахової компетентності з читання) : посібник для самостійної роботи. – К: «Видавництво Ліра-К», 2017. – 136 с.

INTEGRATING DATA-DRIVEN LEARNING INTO THE PROCESS OF TEACHING ESP COURSE

Viktoriia Hubkina

Dnipro University of Technology

The process of teaching ESP course is always associated with the challenges to identify the main features of students' specialization area. Students have to cope with a “massive but controlled exposure to authentic input,” which is very important for language learning (Cobb and Boulton, 2015) and that is why directing and monitoring the context can greatly increase language awareness, autonomy, and self-development. Tim Johns emphasizes that “at the heart of the approach is the use of the machine not as a surrogate teacher or tutor, but as a rather special type of informant” (1991, p.1). Available computer software helps students learn and develop language skills by creating direct interactions with language data, consider frequencies and multiple occurrences of target items in the context, investigate and test various ideas. This approach can be

applied to form a learning environment where the teacher is no longer the only authoritative owner of knowledge but plays a role of consultant and facilitator. The initial use of this approach is certain to take a lot of time, but the results are going to be promising as students will be able to work with authentic texts in different genres, be familiar with such linguistic cases as word frequency, chunks, and collocations, analyze forms and variations; formulate hypotheses and understand terminology.

This approach is based on the principle of “cutting out the middleman,” a reference to learning language directly from language rather than from such resources as textbooks, grammar, dictionaries, and teachers (Thomas, 2015). After finding the appropriate information for required task students make an effort to “make sense of that response (possibly asking other questions in order to do so) and to integrate it with what is already known” (Johns, 1991).

DDL comprises such important elements as corpora that can be compiled fast and without any difficulties as well as the computer software to query them. Corpora can be useful for elaborating any kinds of teaching materials and resources for different purposes. It can be specialized dictionaries, grammar textbooks or coursebooks, syllabus design or assessment tests.

The Internet proposes a large amount of different data thus allowing teachers and students to find and download various types of texts to build their own corpora for specific purposes. Advanced software development resulted in increasing number of various query tools that are often freely available online or can be downloaded thus making DDL much more accessible. These tools are developed for different users starting from experienced researchers to ordinary ones. Let us consider the most widely used:

WordSmith Tools comprises a selection of modules for searching patterns in a language and consists of three modules (Concord, Keyword, Wordlist) to analyse concordances and frequency. Moreover, advanced features provide the possibility to apply such other functions as extracting data based on XML tags.

Wmatrix is applied to carry out corpus analysis and provides a web interface to corpus annotation tools as well as creating frequency lists and concordances. The possibility to extend the keywords method to key grammatical categories and key semantic

domains is also proposed.

SketchEngine comprises some in-built corpora and the uploading of any corpus into the software can be done in addition with the possibility to examine frequency lists, keywords, and n-grams.

CORPUS.BYU.EDU includes a number of corpora and is considered to be the most widely used corpora online accounting for more than 130,000 users each month. Various information sources, proceedings from the UK Houses of Parliament and American Soap Operas can be used for extracting and analysing corpora units.

CLIC (Corpus Linguistics in Context) is a special design where literary text analysis is applied. Besides standard corpus tool functionalities, such features as restricted concordance searches for text within or outside of quotation marks and result grouping are provided.

Comparing above mentioned software tools it could be concluded that they provide a great variety of outcomes, and their further development is required. Corpora is intended to provide data, and only students and teachers are responsible for their application and evaluation.

It should be concluded that DDL is based on proved theoretical studies and is especially useful in terms of learning outcomes. It is suggested to be combined with existing and commonly used software tools. However, in some cases it would be sufficient and could provide good results according to needs analysis, but specific and long-term needs and motivation could require more sophisticated development and improvement. Taking into consideration “specific varieties of English, a corpus approach – for decision-makers, designers, teachers, and learners offers a significant complement to the quirks and failings of intuition alone” (Sinclair, 1991).

Advanced computer and mobile technologies provided DDL with great possibilities of extended application and students have already been involved. Smart phones and other mobile devices are certain to add substantial changes, but interfaces require further adaptation to be made because of insufficient screen size and slow processing speed. New research studies should be done to assess the real benefits of integrating DDL into the process of teaching ESP course – “not just for learning specific terms but in helping users to

become better language learners, more sensitive to language as a whole “(Boulton, 2016).

References

- All about corpora. Retrieved from <https://allaboutcorpora.com/corpus-software-2>
- Boulton A. (2016). Integrating corpus tools and techniques in ESP courses. Retrieved from <http://journals.openedition.org/asp/4826>.
- Cobb, T., and Boulton, A. (2015). “Classroom applications of corpus analysis,” in *The Cambridge Handbook of English Corpus Linguistics*, eds D. Biber, and R. Reppen (Cambridge: Cambridge University Press), 478–497.
- Johns, T. (1991). Should you be persuaded: Two examples of data-driven learning. In T.Johns & P.King (Eds.). *Classroom concordancing*. *English Language Research Journal*, 4, 1-16.
- Meunier, F. (2011). Corpus linguistics and second/foreign language learning: exploring multiple paths. *Rev. Bras. Linguist. Apl.* 11, 459–477. doi: 10.1590/S1984-63982011000200008
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Thomas, J. (2015). “Deriving extended collocations from full text for student analysis and synthesis,” in *Multiple Affordances of Language Corpora for Data-driven Learning*, eds A. Leńko-Szymańska and A. Boulton (Amsterdam; Philadelphia, PA: John Benjamins), 85–108.

MODERN APPROACHES TO ENGLISH STUDIES

Oksana Danylchenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv

This thesis aims to investigate the outcome, success and challenges of modern English studies in a new online digital learning atmosphere after the traditional face to face learning environment. We will focus on how teachers adapt to the new digital teaching styles and propose new essential teaching innovations in studying English. Furthermore, we examine methodical innovations that naturally emerge while responding to the students’ needs and

stimulating them to achieve the expected learning outcomes. We will emphasise how a new learning environment can help to reach more effective learning outcomes in studying English in comparison to the traditional face to face classroom environment.

Firstly, we admit, that digital learning means online or blended learning. Online learning is an education in which instruction and content are delivered primarily over the Internet (Watson & Kalmon, 2005). Used interchangeably with Virtual learning, Cyber learning, e-learning. Blended learning – is any time a student learns at least in part at a supervised brick-and-mortar location away from home and at least in part through online delivery with some element of student control over time, place, path, and/or pace; often used synonymously with Hybrid Learning (Horn and Staker, 2011).

Asynchronous learning is communication exchange that occurs in elapsed time between two or more people. Examples are email, online discussion forums, message boards, blogs, podcasts, etc. Synchronous learning – Online learning in which the participants interact at the same time and in the same space. Distance education is a general term for any type of educational activity in which the participants are at a distance from each other--in other words, are separated in space. They may or may not be separated in time (asynchronous vs. synchronous). Blended course is a course that combines two modes of instruction, online and face-to-face.

While the practice of online education is expanding rapidly especially during the corona crisis, on the contrary, online education just like any other ideology and practice has its limitations and drawbacks. First of all, time management and self-discipline are vital skills to succeed in an online learning atmosphere (Saprykina & Volokhovitch, 2020).

Synchronous style of teaching and learning English involves live face to face interaction between the students and professors by the use of video systems such as Skype, Facebook, Google meets, blue jeans and zoom. The lectures are conducted through the video system and the students can interact at any time to ask questions and suggest comments as in the regular classroom atmosphere. On the other hand, Asynchronous-style of teaching and learning has very little or no face to face interaction between students and professors and the course is conducted by the use of platforms such as

MyCourses. Course lectures and videos are downloaded on a regular basis that offer students flexibility to view the notes and watch the videos on their schedule and leisure (Radin & Shlat, 2020). Both of them are actively used in modern English studies and makes the process logically structured, effective and resultative.

In modern English studies, we may use such approaches as:

- using few files, documents at the same time to compare and show the difference;
- using separate rooms for group work;
- giving short tests, questions to check and to keep students' attention;
- giving grades and scores, react immediately;
- using notes and sticks to show and underline mistakes;
- prolongation of homework assignments doing;
- resubmission of assignments;
- group work;
- work with individual projects and doing cases.

Such work provides effectiveness in the study, keeps attention and interest, encourages students to work individually, concentrated, creative.

Moreover, it can be provided by using some strategies of engaging students' work in an Online Classroom. For example, screen sharing allows engaging students with the work, because they will feel your presence like it could be in the real classroom. With the help of sharing and controlling the screen, you can show them what you want them to see (photos, videos, chats graphs), show the article, some pages or website and turn it into reading, watching, listening, doing quizzes.

Sharing audio or video is a great way to engage students during the lesson. It's a great tool for learning a language through using authentic material.

Using chat is an effective tool for communication with the students. With the help of numerous online platforms, you can share notes or use them as a virtual whiteboard when you or your students have problems with other supplemental tools.

Pair work is an effective way for improving communication in the target language, but it has its own specific both in online and offline classrooms. Because of the personality types and different

students can refuse to work with some classmates or prefer to work with their friends all the time, which may not benefit them, because they speak to each other in their native language in their free time and used to that. Such challenge has to be overcome. Effective learning can be accomplished by means of pair work if the teacher implements the strategy of switching pairs for each activity. When students know they will have to change partners, they won't get too attached to one person, and likewise, they won't be too disappointed about working with someone they don't like. Also, it gives shy students or students who always tend to get dominated by others in a conversation, the chance to speak more.

Distance studying English can pose new feelings of frustration among students and create a lack of confidence for some of them. Firstly, they should see what part of the curriculum they will learn in a traditional classroom and which will be studied online in Synchronous and Asynchronous styles. They should have a schedule and manage their time.

Secondly, some students may not be familiar or comfortable with the learning platforms you use, so might be hesitant to engage fully. It can be overwhelming and sometimes confusing without proper and effective support. They may feel isolated from their classmates and teacher. Preparing students for blended learning, for offline and online tasks is an important part of effective distance teaching of English. Make sure students know how to do such tasks as sending a message via the platform messaging system, find a curriculum, make a project, do the test or the task etc. Provide how-to do videos and guides when appropriate. Set clear explanations at the beginning of the online course and before, during class sessions, that students know exactly what is expected of them. Pay attention to at-risk students – those students who are performing poorly academically or students in danger of not passing a course or graduating.

Communication with individual students via messaging, feedback, discussion platforms and virtual class meetings and/or individual conferences also will help students can overcome some of the difficulties of distance English language learning.

Making blogs such as a website or a section of a website used for expressing ideas and opinions of users in multiple modalities,

often maintained by one leader is effective and modern in English studies. As a verb, maintaining or adding content to an ongoing asynchronous discussion housed at a target website.

As a conclusion, we should notice, that modern approaches to English studies demand you to be opened to dialogues, honest, flexible and trust students, pay attention to their needs and inspire them.

References

- Horn M.B. & Staker H. (2011). The Rise of K–12 Blended learning. Insight institute. January 2011. Retrieved from <https://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/The-rise-of-K-12-blended-learning.pdf>
- Radin, M., & Shlat N. (2020). Value orientations, emotional intelligence and international pedagogical innovations. The proceedings of the 7th International Scientific Conference “Society, Integraton, Education”. May 22 - 23, 2020, III, p. 732-742. DOI: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol2.4858>

OUTPUT TASK IN THE ACQUISITION OF FORMULAIC LANGUAGE

Svetlana Danilina

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Strong command of formulaic language is indispensable for the mastery of L2 vocabulary, therefore the importance of learning vocabulary in chunks and attending to lexical collocability has featured prominently on the communicative approach agenda.

Formulaic language traditionally includes idioms, commonplace quotations, phrasal verbs, and collocations. Earlier lacking in popularity, currently the acquisition of formulaic knowledge by language learners has been in the focus of attention of methodologists and linguists, alongside traditional research into vocabulary uptake (Adamcova, 2020). Meanwhile, the realm of acquiring formulaic language by learners still appears to have more

questions than answers, when it comes to the efficiency of the collocational uptake.

Although communicative theory of second language acquisition emphasizes learning vocabulary in chunks or collocations (in a way similar to a child acquiring their first language) to promote speaking fluency and idiomaticity, formulaic sequences, which include phrasal verbs, remain notoriously difficult for learners, especially in productive use (Snoder, 2017). Garnier and Schmitt (2016) view corpus frequency as the main predictor of phrasals knowledge. The observation is supported by the research conducted by Ellis et al. (2008), which showed that processing of formulaic language in non-native speakers is frequency sensitive, while native speakers are attuned to the degree of the formula fixedness.

Accounting for the difficulty in acquiring the knowledge of phrasal verbs, I carried out an experiment, which targeted this vocabulary aspect, in a lesson, conducted with a group of upper-intermediate students of the faculty of philosophy. The lesson, which was run in zoom application, centred around a set of phrasal verbs offered in Unit 7 of *Speakout UI* (2015): *bring out, come across as, put up with, turn out, take back*. The first stage of the vocabulary work included 'receptive recognition': identifying a phrasal in the context of sentences given in the book, and then matching them to the definitions supplied. The learners seemed to have no difficulty doing it. After that, to have the students actually *reflect* on the meaning of the lexical items, the students were asked if there were any phrasals which sounded new to them, or those whose meaning is clear but they are barely used in the learners' speaking or writing. The only phrasal identified as new or underused by the group was *bring out* in the sense of '*produce*'.

A controlled practice stage featured a gap filling task which targeted the verbs in question. The items had to be put into appropriate questions, and after the group feedback on the correct answers, the students were split into breakout groups to discuss the above questions and practise the target vocabulary in the oral output. After that, the learners returned into the main chat to discuss difficulties as well as proper usage of the target vocabulary.

The freer practice was set up in breakout rooms: the learners span a wheel of names with the target phrasals and had to come up

with a spontaneous 45-second to one-minute long speaking, which would include a target phrasal, used in a personalized context of their own. The task sought to encourage the learners to use the target vocabulary items in a productive output to internalise them better and with a hope that such personalized contexts may call for the use of phrasals in similar speaking contexts, which might arise in future. The results of the output were quite unexpected. Although some of the verbs seemed to pose no problems to the learners both form- and meaning-wise, there were others, which turned out quite problematic. I managed to listen to two learners who had to think up a story for ‘*put up with*’: both students failed to produce the meaning correctly, in the first case the verb was used as a synonym to ‘put smb down’, ‘to humiliate’; in the second it was used to mean “to be in contact with certain people”; additionally, the form was used wrongly, i.e. “put up them”. Another problematic item was ‘*to bring out*’ with a student failing altogether to produce any utterance using it. ‘*Come across as*’ was also misused as *come across with people* in the meaning of ‘meeting up with people’.

The above experiment demonstrated that much more practising and analysing of the meaning of phrasals is likely to be necessary for the learners’ successful production than the set of activities offered in the lesson. This is particularly true of the less frequent phrasals, as demonstrated above, which supports the findings of Garnier and Schmitt (2016) and Ellis et al. (2008). The current online mode of learning could also have contributed to the difficulties revealed by the lesson, as it is virtually impossible to see in zoom how the learners reacted to the recognition and analysis stages featured in the lesson.

References

- Adamcova, S. (2020). Empirical research of collocations in foreign language learning. *Advanced Education*, 14, 75-83. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.197363>
- Eales, F., & Oakes, S. (2015). *Speakout Upper Intermediate Students’ Book*. Harlow: Pearson, 2015.
- Ellis, N. C., Simpson-Vlach, R., & Maynard, C. (2008). Formulaic language in native and second language speakers: Psycholinguistics, corpus linguistics and TESOL. *TESOL Quarterly*, 42, 375–396.

- Garnier, M., & Schmitt, M. (2016). Picking up polysemous phrasal verbs: How many do learners know and what facilitates this knowledge? *SYSTEM*, 59, 29-44. <https://doi.org/10.1016/j.system.2016.04.004>
- Snoder, P. (2017). Improving English Learners' Productive Collocation Knowledge: The Effects of Involvement Load, Spacing, and Intentionality. *TESL Canada Journal*, 34(3), 140-164. <https://doi.org/10.18806/tesl.v34i3.1277>

АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО: ШАБЛОННЕ VS ТВОРЧЕ ПРОДУКУВАННЯ (МЕТОДИЧНІ АПОРІЇ)

В.Я. Жалай, І.В. Малиновська, І.М. Панченко

*Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов
НАН України*

Розширення інтеграційних зв'язків української і світової науки, урізноманітнення їх форм, розширення спектру наукової спеціалізації потребує постійного відрефлексовування специфіки наукового мислення і ефективних засобів його відтворення. Враховуючи те, що професійне володіння навичками письмового спілкування перетворилось на нагальну потребу наукових працівників (Flowerdew & Wang, 2018), а його питома вага складає не менш третини комунікативної діяльності учених, наближаючись до обсягу читання, цей аспект потребує особливого обговорення в рамках дисциплінарного діалогу з неодмінним виходом на практику викладання у вигляді формулювання системи відповідних методичних підходів і принципів до створення дидактичних матеріалів. Таким чином, актуальним вбачається подальше лінгво-дидактичне обґрунтування викладання письмового мовлення для наукових працівників, що й є метою даної розвідки.

Поняття письма як родового належить до тих вдавано очевидних понять, які, начебто, не потребують спеціального теоретичного осмислення і використовуються інтроспективно і довільно. Визнається, що це складний і найменш визначений

вид когнітивної діяльності, який має на меті передачу адекватної інформації в письмовій формі відповідно до ситуації спілкування (Mourssi, 2013). Видове поняття академічного письма передається через низку його відмінностей від інших різновидів письма: “Academic writing is a special genre of writing that prescribes its own set of rules and practices” (Bowker, 2007, p.3). Ці відмінності характерні у стилістичному, формальному і предметному планах, а також для ситуації спілкування: «In contrast to personal writing contexts, academic writing is different because it deals with the underlying theories and causes governing processes and practices in everyday life, as well as exploring alternative explanations for these events”. (What is academic writing, 2012). “The term *academic writing* refers to the forms of expository and argumentative prose used by university students, faculty, and researchers to convey a body of information about a particular subject” (Nordquist, 2017).

Особливості академічного письма на відміну від загального письма більш детально конкретизується українською методикою. Для текстів усіх жанрів академічного письма спостерігається більша уніфікація та менша індивідуалізація лексичних одиниць і граматичних засобів порівняно з художньою літературою; стандартизація граматики, орфографії та пунктуації; вони цілеспрямовано зорієнтовані на читача в плані організації матеріалу; їм притаманне чітке формулювання ідеї, яка підтримана різного роду додатковою інформацією та стандартизація оформлення кожного конкретного жанру писемного мовлення. (Васильєва, 2005, с.7)

В даній розвідці ми виходимо із необхідності підкреслити специфіку академічного письма *саме як наукового* і розуміємо його як процес мовленнєвого оформлення перебігу наукового мислення у письмовій формі. Таке робоче визначення матиме методологічне значення для визначення ефективних методик викладання.

В англomовній дидактиці склалися два основних підходи до навчання письмового мовлення: Product-Driven Approach і Process-Driven Approach; наголошується, що необхідно чітко усвідомлювати, на чому акцентується увага: на навчанні процесу письма, чи на продукті цього процесу; на опануванні

слухачами різних жанрів письмових повідомлень, чи на розвитку навичок письма (Samara, 2002, pp.167-168).

При підході "Product writing" викладання націлене на отриманні тексту, який повною мірою відповідає меті його написання і відповідності кінцевого продукту існуючим зразкам. А підхід "Process writing" передбачає акцент на його різних стадіях: pre-writing phases, editing, re-drafting, producing a finished version. Це творчий процес, що вимагає від суб'єктів навчання і викладання розглядати письмо, як кропітку креативну роботу (Samara, 2002, p.169).

Product approach – традиційний метод, в якому слухачів спонукають імітувати текст-шаблон, який зазвичай презентується і аналізується на ранній стадії. Модель цього підходу представлена послідовністю п'яти стадій навчальної діяльності) – від представлення слухачам тексту-зразку до відтворення його структури із новим мовним наповненням.

"Process approach" концентрується на таких видах діяльності, які сприяють розвитку мовлення, наприклад "мозковому штурмі" (brainstorming), групових дискусіях, творчих завданнях, логічних іграх, проблемних ситуаціях, в яких створюються тексти. Такий метод може мати невизначену кількість стадій, хоча типова послідовність видів діяльності описується гнучкою моделлю, пов'язаною із генерацією, обговоренням і оцінкою ідей, створення необхідної кількості структурних версій тексту та їх апробації в аудиторії, обґрунтованому виборі найбільш релевантного кінцевого продукту письма.

Домінуючою метою Process-Driven Approach є створення креативного письмового тексту, що вимагає часу і зворотнього зв'язку (feedback) з боку того, хто навчається. Використовуючи цей метод, викладач ставить перед слухачами тему (завдання) для письмової роботи і отримує остаточний продукт, безпосередньо не втручаючись у сам процес письма ((Jarvis, 2002; Stanley, 2004; Steele, 2017).

Підхід до письма як процесу більшою мірою відповідає особливостям наукового мислення (Murray, Moore, 2006, p.5), надає можливості для розкриття суб'єктом письма своєї індивідуальності у тексті, уможливорює відтворити вільний

перебіг його думки. Важливим вбачається й те, що заняття креативним письмом з його зосередженням на предметі дослідження, ідеях, а не на формі сприяє психологічній свободі слухачів, позбавленню їх страхів перед формальними для них моментами – орфографією, пунктуацією і граматичними помилками. Елементи творчого підходу можуть використовуватися на будь-якому етапі навчання, оскільки він має великий навчальний потенціал, пов'язаний із розкриттям креативних можливостей тих, хто навчається.

Вочевидь, методично обґрунтоване, збалансоване й виважене застосування обох методів на різних етапах навчання із попереднім дослідженням специфіки учнівської аудиторії дозволить досягти результатів, передбачених державними вимогами до мовної підготовки вчених. Саме в цьому й полягає нова філософія навчання науковців писемної творчості. Завдання, які випливають з такого методологічного підґрунтя, стосуються, перш за все, створення диференційованих практичних розробок для науковців різних спеціальностей: технічних, гуманітарних, економічних тощо.

Література

- Васильєва, Е.В.(2005). *Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою*. (Дис.канд.пед.наук). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.
- Flowerdew, J. and Wang, S.H. (2018). Professional Academic Writing. In *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching* (eds J.I. Lontas, T. International Association and M. DelliCarpini). <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0517>
- Jarvis D.J. (2002). The process writing method. In *The Internet TESL Journal For Teachers of English as a Second Language*. Retrieved from <http://iteslj.org/Techniques/Jarvis-Writing.html>
- Murray, R., Moore, S. (2006). *The Handbook of Academic Writing: A Fresh Approach*. Open University Press.
- Nordquist, R. (2017). *Academic writing*. Retrieved from <https://www.thoughtco.com/what-is-academic-writing-1689052>
[Updated /](#)
- Samara, E. (2002). Insights into teacher change towards the new writing instruction paradigm. In H.Trappes-Lomax and I. McGrath. (Ed.)

- Theory in Language teacher education* (pp.167-178). Longman in association with the British Council Longman Phoenix Prentice-Hall ELT.
- Steele, V. (2017) Product and Process writing: a comparison. In *Teaching English*. British Council, BBC. Retrieved from <https://www.teachingenglish.org.uk/article/product-process-writing-a-comparison>
- Stanley, G. (2004). *Approaches to process writing*. British Council, Barcelona. Retrieved from <https://www.teachingenglish.org.uk/article/product-process-writing-a-comparison>. Retrieved 08.03.2017.
- What is academic writing? (2012). *Academic writing*. OWLL, Massey University. Retrieved April 16th 2021 from <http://owll.massey.ac.nz/academic-writing/what-is-academic-writing.php>
- Wette, R. (2018). English for Specific Purposes (ESP) and English for Academic Purposes (EAP). In *The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching* (eds J.I. Lontas, T. International Association and M. DelliCarpini). Retrieved June 11th 2021 from <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0199>

МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ

О.В. Іванова

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Сьогодення переконливо доводить, що правильно і культурно організована іншомовна комунікація є невід'ємною складовою майбутньої успішної професійної діяльності. Отже, для ефективної співпраці з іноземними партнерами в різних галузях діяльності, успішної реалізації власних життєвих потреб фахівець будь-якої галузі має володіти високим рівнем міжкультурної комунікації.

Програми з іншомовної підготовки фахівців усіх галузей наголошують на важливості сформованої іншомовної комунікативної компетентності студентів шляхом засвоєння

норм мовленнєвої поведінки в науково-навчальній, соціально-культурній, офіційно-діловій сферах, опанування різноманітних стратегій і тактик ефективної міжмовної комунікації, розвиток умінь і навичок переконливо викладати свої думки, дискутувати, послуговуючись різними способами аргументації, вести діалог з іноземними партнерами чи колегами, дотримуючись правил мовленнєвого етикету.

Відповідно, одним із найважливіших елементів професійної компетентності майбутніх фахівців є володіння іноземною мовою на рівні, доступному для сприйняття реципієнтом. Зміст навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» включає навчальний матеріал, що складає основу формування та розвитку умінь і навичок, пов'язаних із оволодінням чотирма видами мовленнєвої діяльності: читання, слухання, говоріння та письмо. Проте, саме навчання іноземної мови як засобу комунікації в процесі майбутньої професійної діяльності є пріоритетним завданням. Таким чином, формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців, необхідної їм для обробки та використання інформації іноземною мовою є актуальним питанням сучасної професійної вищої школи.

Одним із головних завдань, що вирішуються викладачами у процесі навчання, є забезпечення високого рівня мотивації студентів, спрямування зусиль на нейтралізацію негативного ставлення студентів до вивчення іноземної мови як непрофільної дисципліни, формування позитивної мотивації в навчанні, тобто мотивації, пов'язаної з задоволенням пізнавальних інтересів, потреби в іншомовному спілкуванні.

Іноземна мова вимагає щоденної, систематичної й умотивованої роботи. Студент повинен мати чітко поставлену мету вивчення цього навчального предмета, добре усвідомлювати необхідність знання іноземної мови для майбутньої професійної діяльності. Тож завдання викладача іноземної мови – викликати у студента пізнавальний інтерес, до якого входять не лише знання, що набуває студент, але і процес оволодіння знаннями, процес навчання в цілому, який дозволяє набувати необхідних способів пізнання і сприяє постійному поступальному руху студента. Важливою особливістю

пізнавального інтересу є те, що центром його виступає таке пізнавальне завдання, що вимагає від людини активної, пошукової чи творчої роботи.

Слідом за пізнавальною комунікативною мотивацією успішному оволодінню іншомовною мовленнєвою діяльністю сприяє інтенсифікація навчального процесу. Відповідно до умов роботи, викладачеві необхідно дібрати шляхи інтенсифікації навчання. Одним із цих шляхів є використання прийомів насичення занять з іноземної мови, що дає змогу максимально збільшити відсоток особистої участі кожного студента в іншомовній мовленнєвій діяльності. Окрім того, використання технічних засобів і онлайн ресурсів і платформ є необхідним і потужним елементом інтенсифікації навчального процесу.

Не менш важливою складовою ефективного вивчення іноземної мови є зміна технологій навчання іноземної мови і перехід від традиційних до інтерактивних технологій, використання яких дозволяє моделювати реальні професійно-мовленнєві ситуації; спільно вирішувати професійні проблеми; застосовувати професійно-орієнтовані рольові ігри; створювати атмосферу співробітництва при підготовці й презентації різноманітних проектів за професійним спрямуванням англійською мовою; сприяти розвитку асоціативної, громадянської та професійної компетентності студентів під час дебатів; формувати власні цінності, беручи участь у дискусіях у ракурсі галузевої спеціалізації, порівнюючи реалії іншомовної та рідної культур у контексті професійної підготовки. Тобто, інтерактивне навчання можна вважати як один з найбільш дієвих способів для підготовки компетентних фахівців [1, с.239].

Таким чином, щоб вивчення іноземної мови студентами закладів вищої освіти було якісним і ефективним, навчання з використанням інноваційних технологій, має якомога більше відповідати навчальним потребам та викликам європейської мовної політики й індивідуальним особливостям кожного студента.

Література

1. Маркова О.О. Переваги використання інтерактивних технологій у процесі професійно-орієнтованого навчання іншомовного

мовленнєвого спілкування. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. Харків. 2013. Вип. 32-33 (36-37). С. 237-244.

SOCIOLINGUISTIC APPROPRIATENESS IN TEACHING ACADEMIC ENGLISH

Olha Ilchenko, Nataliia Kramar

*Research and Educational Center for Foreign Languages,
National Academy of Sciences of Ukraine*

The Common European Framework of Reference for Languages, or CEFR, approved over two decades ago by the Council of Europe, is a seven-point scale of descriptors (from pre-A1, A1, A2, B1, B2, C1 to C2), which is a widely adopted benchmark for assessing the proficiency in foreign languages. The new CEFR version (2020), just as the provisional version of 2018, specifically emphasizes the importance of communicative language competences as the combination of three inseparable and intertwined, and intimately related parameters:

- linguistic competences (i.e. general range, grammatical accuracy, vocabulary range, vocabulary control, phonology, orthography control);
- sociolinguistic competences (sociolinguistic appropriateness);
- pragmatic competences (turn-taking, coherence, spoken fluency etc.) (Council of Europe, 2020, p. 129).

No doubt, all three are equally important, but our teaching experience leads us to believe that the heart of communicative language competence is sociolinguistic appropriateness, which – according to CEFR Companion – implies the knowledge and skills required to handle the social aspects of language use that are not dealt with elsewhere: linguistic markers of social relations, politeness conventions, an appropriate register (register differences), dialect and accent (ibid., p. 136). The scale offered for “Sociolinguistic appropriateness” involves using polite forms and showing awareness of politeness conventions; performing language functions in an

appropriate way; recognizing sociocultural cues, especially those pointing to differences, and acting accordingly; socializing, and, among other things, employing idiomatic expressions, allusive usage and humor (at C levels) (ibid., p. 137).

As we see, sociolinguistic appropriateness deals, first and foremost, with a plethora of politeness conventions. We would also like to stress, from the outset, the equal importance of employing politeness devices AND avoiding impoliteness. Let's turn to several "sociolinguistically flavored" cases from academic English, our primary area of expertise.

In scientific discourse, we can't overtly criticize someone's work. Rather, we should use conventional phrases like "of course, our work *leaves room for further research*" (the author hedges his claims, implying that his or her findings are not the only and absolute truth. Inger Mewburn and colleagues (Mewburn, Firth & Lehman, 2018, p. 26), suggest considering phrases like "X has provided *insufficient evidence to support one's claims*", or another, even more shining example: "*one possible interpretation/explanation* of the data shown in the tables and images above is the existence of UFOs or *another, unexpected stellar artefact*". They also go on to suggest avoiding "excessive cleverness", or "archness (a tone of superior mischief)", and "snide tone", like in such case: "*while X argues... more recent scholarship suggests...*" (ibid., p.116). It could be easily interpreted as if X's scholarship is dated/obsolete, and therefore not good enough.

In our classes we suggest choosing the best option out of several points on "politeness scale", so to speak:

1) *I don't like it.*

I don't really like it, I'm afraid.

I'm afraid, I don't really like it.

2) *Thanks anyway.*

Thanx.

Thanks.

Thank you.

Thanks a lot.

Many thanks.

Many, many thanks.

Thank you very much/ever so much.

3) *We must sign the contract today.*

I wonder if we could sign the contract today.

I was wondering if we could sign the contract today.

I was hoping that we could sign the contract today.

4) *That's a bad idea.*

I don't like your idea.

I think that's a bad idea.

I'm not so sure that's a good idea.

I have a few concerns.

I don't think that's such a good idea.

Could we consider some other options?

5) *You're wrong.*

I think you might be mistaken.

Actually, that's not quite right/correct.

6) *I'm disappointed.*

I expected better results.

I expected more.

I had higher hopes.

7) *I can't recommend you.*

I'm not the best person to recommend you.

8) *That's out of the question.*

Sorry, but I think that's out of the question.

9) *They broke our equipment.*

Our equipment was broken.

10) *Who are you?*

Have we met?

I don't think we have actually spoken before.

We also suggest editing activities, aimed at boosting politeness

of sentences that are ubiquitous in everyday communication:

*[I am afraid] I [simply/unfortunately] don't have the time to...
I am [extremely] sorry, but [I am afraid] I will be unable/not be
able to ...
I [completely] understand what you mean ...
Thanks but I [really] don't want to...
Your colleague is [absolutely] right when she says
So [basically] I am asking you ...
[Ideally,] I need the revised version by the end of the week.*

Another teaching technique deals with specific case studies focusing on the potential pragmatic effect of a lack of politeness...or its excess, which can also pose serious problems in communication. Thus, we suggest that students consider the word “appreciate”, often used in emails, e.g. “It would be greatly appreciated if you could get back to me straight away” or “I would appreciate it if you returned the document to me by the end of the day”. Language like this indeed “sounds like it’s been lifted from a final reminder letter” (Lynch, 2013). Perhaps the question “Would you be able to get the document to me by the end of the day?” is enough for the addressee to realize the urgency of the matter, without making them feel guilty. Likewise, the phrase “at your earliest convenience” can be replaced with a shorter and much friendlier “as soon as you can”, while “on a timely and efficient basis” might as well be changed to “we’ll need to complete the work quickly”. Using language that builds bridges instead of barriers can be challenging even to native speakers, to say nothing of EFL learners (ibid.)

One of our favourite cases is “thanks” vs. “thanks anyway” (Ilchenko, 2013). The latter is used when someone has done something for you, yet it has been unsuccessful. In a text message or an email it could sound as negative or sarcastic (“*You didn't really help, but thanks for trying*”). On the other hand, if you say (not write!) it after saying something nice like “*I appreciate the offer but I can't accept it right now. Thanks anyway*”, then “thanks anyway” is rather positive.

Of course, this short paper barely scratches the surface of what sociolinguistics competence and appropriateness is or could be in

English classroom, but it draws attention to the importance of this aspect in language teaching. Mastering politeness conventions takes time and practice. But it's a worthy effort. Because, as Nelson Mandela put it, "if you talk to a man in a language he understands, that goes to his head. If you talk to him in his language, that goes to his heart." So in the end, it all boils down to the appropriateness of linguistic choices.

References

- Council of Europe (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing. www.coe.int/lang-cefr
- Ilchenko, O. (2013). "Thanks" But Not "Thanks Anyway": E-politeness in E-mailing. *Лінгвістика XXI століття*, 1, 89-103. http://nbuv.gov.ua/UJRN/linds_2013_2013_12
- Lynch, C. (2013, September 11). Your attempts to be courteous can actually offend. *Doris and Bertie Writing School*. <https://www.dorisandbertie.com/goodcopybadcopy/2013/09/11/courteous-english-can-make-readers-angry>
- Mewburn, I., Firth, K., & Lehman, S. (2018). *How to Fix Your Academic Writing Trouble A practical guide (UK Higher Education Humanities & Social Sciences Study Skills)*. London: Open University Press.

МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ЯК ЗАСІБ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

С.Д. Ісаєва

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Протягом тривалого часу папір і блокноти були найдієвішими інструментами для пошукачів знань, оскільки мали незліченні переваги. За даними ВВС, наприклад, процес нотування за допомогою ручки і паперу є дуже корисним в академічному середовищі, так як допомагає зосереджувати увагу, а не механічно виконувати набір тексту. Крім того, традиційні записи створюють атмосферу роботи-навчання, адже як тільки виймається ручка і папір, мозок автоматично

перемикається в режим фокусування [2].

У наш час вкрай необхідними як для студентів, так і для викладачів стають уміння користуватися новітніми високими технологіями. Майже кожного дня перед учасниками освітнього процесу виникає потреба зберігати різні нотатки, важливі ресурси, корисні посилання, адреси електронних пошт та номери телефонів. Очевидно, що велике значення у таких ситуаціях мають навички правильної класифікації потрібних інформаційних даних. Для цього дуже важливо розумітися у спеціальних мобільних застосунках, вміти обирати найефективніші з них, та навчитися їх використовувати. Найзручніше розміщувати такі застосунки на смартфоні, оскільки саме цей гаджет найчастіше знаходиться у користуванні.

Мета нашого дослідження – ознайомитися з найпоширенішими мобільними застосунками, які можна завантажити на смартфон, планшет та інші мобільні пристрої, і використовувати в освітньому процесі. Серед різноманітних застосунків, що розміщуються у системах IOS та Android, виокремимо найбільш популярні: SomNote, Notebook, OneNote, Simplenote, Google Keep, Evernote, Omni Notes, BossNote, Monospace, Quip, GNotes, ColorNote, InNote, Squid, FairNote. Тепер розглянемо кожний з зазначених застосунків окремо.

Наприклад, SomNote – це мобільний застосунок, який містить функціонально продуманий інтерфейс та зручні налаштування, що дають змогу змінювати шрифти, обирати бажані кольори, прикріплювати текстові документи та фото-файли. У разі непередбачуваних ситуацій, коли втрачається інформація, яка внесена в систему, її можна легко відновити завдяки резервному копіюванню [1].

Популярним застосунком, за допомогою якого існує можливість управляти величезною кількістю нотаток, є Notebook. Цей застосунок має багато налаштувань і зручну навігацію. Найважливішою вважається функція демонстраційного режиму, яка допомагає відображати одночасно всі документи. Застосунок забезпечений хмарним сховищем і функцією синхронізації, що дає змогу отримувати доступ до сервісу з будь-яких пристроїв. Також тут є

можливість ділитися інформацією з будь-ким, надсилаючи потрібні файли електронною поштою [1].

Застосунок OneNote нагадує стандартний блокнот зі встановленими мітками та можливістю користуватися стилусом. Гнучкість цього застосунку дозволяє використовувати всі можливості офісного пакету. Simplenote також є застосунком-блокнотом зі стислим і зручним меню. Характерна особливість Simplenote полягає у високій швидкості і продуктивності роботи. Даний застосунок допомагає оперативно створювати текстові мітки та нотувати плани. Встановлення таких міток сприяє систематизації даних для оперативного пошуку записів. В результаті миттєвої синхронізації, інформація може бути доступною з будь-яких пристроїв. Завдяки установці пін-коду забезпечується конфіденційність особистих даних [1].

У мобільному застосунку Google Keep можна зберігати інформацію, нотувати плани, встановлювати нагадування. Тут є функція голосового набору, яка здійснюється в результаті збереження необхідної інформації в аудіо-файлі, або в результаті перетворення голосу в текстовий документ. Даний застосунок містить всі необхідні функції для швидкої та ефективної роботи. Характерною відмінністю застосунку Evernote є розширення Web Clipper, що дає можливість завантажувати одним кліком цілі веб-сторінки з текстами, PDF-файли або зображення. За допомогою цього застосунку можна обирати та встановлювати потрібний стиль у PowerPoint [1].

Досить зручним та інформативним є також застосунок Omni Notes. Його головна особливість полягає у підтримці вкладень. Тут можна прикріплювати фото-, відео-, аудіо-файли й різні гіперпосилання, архівувати записи, та для того, щоб забезпечити оперативний доступ, створювати ярлики на робочому столі. BossNote містить функції щоденника, календаря та зберігача файлів, де можна складати розклад і прикріплювати медіа-файли. Щодо застосунку Monospace, він схожий на записну книжку для планування повсякденних справ. Містить важливі інструменти форматування, завдяки яким є можливість створювати довгі за розміром записи, налаштовувати шрифти, підкреслювання, нахили тощо [1].

Сучасним текстовим редактором, орієнтованим на роботу з

документами, є мобільний застосунок Quip. Файлова система цього застосунку схожа на екосистему Windows, де дуже зручно створювати, коригувати, переміщувати чи об'єднувати папки в яких зберігаються необхідні файли. Також тут легко створювати записи з заголовками, вкладеннями та гіперпосиланнями [1].

Стандартний застосунок GNotes містить пошукач і хмарну синхронізацію. В ньому зручно налаштовані нагадування й блокування, завдяки чому забезпечується конфіденційність. Через можливий імпорт та експорт бази, застосунок виглядає гнучким і універсальним. Відсутністю реклами та стабільною роботою на всіх пристроях завдяки онлайн-обміну з входом через Google або Facebook, характеризується застосунок ColorNote. Він підтримує створення віджетів та є чудовим варіантом для системи Android [1].

Повноцінним органайзером для ведення щоденних справ є застосунок InNote. У якості інструментів малювання та письма тут використовуються олівці, ручки, маркери, кольорові чорнила, фоновий папір. Вхід на пристрій є рукописним. InNote має віджет на робочому столі, що дозволяє додавати аудіо-файли та оперативно створювати мітки завдяки використанню скріншотів і фотографій. Спеціально для рукописних нотаток розроблено застосунок Squid. Він надає можливість використовувати профільні шаблони, малювати або писати на білому фоні за допомогою пальця чи стилуса. У цьому застосунку використовуються векторні зображення, завдяки яким вся інформація ефективно подається у будь-якому пристрої і за будь-якого масштабу, а на головному екрані гаджета ще й відображаються ярлики [1].

Вартим уваги мобільним застосунком є FairNote, за допомогою якого можна планувати навчальні проекти та нотувати ідеї, що потребують подальшого втілення. Завдяки встановленню пароля, тут гарантується повна конфіденційність створених нотаток. Головними особливостями цього застосунку є панелі швидкого доступу, фільтрація за заданими параметрами, підтримка тегів, наявність міні-програм на робочому столі, можливість встановлення нагадувань [1].

Отже, розглянувши найпоширеніші мобільні застосунки для використання на смартфоні, планшеті чи інших мобільних

пристроях, ми переконалися, що вони безперечно можуть відігравати ключову роль у житті студентів і викладачів. Для повсякденного використання необхідно лише завантажити потрібні застосунки на смартфони, і продуктивність студентів та викладачів значно підвищуватиметься та задовольнятиме сучасні освітні потреби. У наш мобільний час просто неможливо не випробовувати нові цифрові застосунки, щоб залишатися гнучкими й відкритими до нововведень та, за необхідності, з легкістю перемикатися на новітні тренди.

Література

1. 15 кращих безкоштовних програм для заміток на телефоні. [Електронний ресурс] / – Режим доступу: – <https://vse-kursy.com/read/444-prilozheniya-dlya-zametok.html> – Назва з екрану.
2. Цифровые и бумажные заметки – что лучше использовать? [Електронний ресурс] / – Режим доступу: – <https://www.istocks.club/цифровые-и-бумажные-заметки-что-лучше/2020-11-27/> – Назва з екрану.

BLENDED LEARNING У НАВЧАННІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Л.В. Лазоренко, О.М. Красненко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Використання новітніх інформаційних технологій навчання в освітньому процесі обумовлено необхідністю підвищення якості освіти в цілому, конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, а також упровадженням компетентнісної моделі навчання, яка має забезпечити успішну реформацію системи вищої освіти задля забезпечення студентів належними знаннями та навичками відповідно до сучасного ринку праці. Перед освітянами вищих навчальних закладів постає нагальне питання у тому, як надати студентам можливість отримати кваліфіковані знання, необхідні для того, щоб брати активну

участь у міжнародних семінарах, конференціях, проєктах, стажуваннях з метою успішного працевлаштування. Вільне володіння англійською мовою професійного спрямування вимагає від викладачів бути в постійному пошуку інноваційних методів і технологій навчання іноземної мови.

Недостатня кількість годин на вивчення іноземної мови під час аудиторних занять унеможливорює дати повний об'єм інформації, необхідний студентові для опанування певного рівня професійної іноземної мови. Навчання англійської мови ІТ студентів у групах з різним рівнем підготовки (тобто різними рівнями володіння іноземною мовою) спричиняє певний дисбаланс, що, на наш погляд, є однією із найскладніших задач, яку має вирішити викладач, оскільки йому необхідно залучити до навчання усіх студентів. Очевидно, що на даний момент вирішувати ці проблеми треба завдяки оптимізації і організації пізнавального процесу студентів.

Ми вважаємо, що одним із конкретних можливих шляхів оптимізації навчального процесу є Blended Learning, або змішане навчання. Це освітній “підхід, що поєднує в собі технології традиційного та електронного навчання в педагогічному середовищі (С.Грехем) [2:5]. Вітчизняні науковці А. Стрюк, Ю. Триус, В. Кухаренко [1] визначають змішане навчання як цілеспрямований процес здобування знань, набуття вмінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі впровадження і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання за наявності самоконтролю студента за часом, місцем, шляхами та темпом навчання.

Освіта в Інтернеті – це відносно нова концепція, яка краще відповідає сучасному студентові, вона покращує їхню ефективність та дає можливість всім без виключення студентам отримати знання. Сьогодні все більша кількість авторитетних коледжів та університетів щороку вкладають кошти в онлайн-програми. Наприклад, у Массачусетському технологічному інституті (Massachusetts Institute of Technology (MIT)) використовують методику Активного навчання із залученням передових технологій (Technology Enhanced Active Learning

(TEAL)) [3]. Інститут розробив повну навчальну програму, включаючи лекції з презентаціями PowerPoint, конспекти лекцій, набори проблем, концептуальні питання для використання з інструментами особистого опитування, відповіді та візуалізації (аплети, фільми, флеш-анімації). Вони доступні як на сайті проєкту iCampus, так і на сайті.

Упровадження Blended Learning в освітній процес надає студентам можливість знаходити необхідний матеріал онлайн, виконувати тестові завдання, перевіряючи свої знання, уміння і навички, працювати з додатковими ресурсами, використовувати відео- та аудіо-записи, що дозволяє якісно оволодіти матеріалом, тим самим поліпшити освітній процес. Змішане навчання забезпечує самостійність молоді: використання матеріалів eLearning збільшує здатність студента ставити відповідні цілі навчання та брати на себе відповідальність за власні знання. Коли технології інтегруються в освітній процес, студенти більше цікавляться, зосереджуються на них та захоплюються предметом, який вивчають.

Особливо доречно використовувати Blended Learning у навчанні студентів факультету інформаційних технологій, які мають опанувати навички самостійного пошуку, відбору, обробки необхідної інформації, швидко знаходити вирішення проблемної ситуації, постійно удосконалювати свою професійну кваліфікацію.

Розглянемо специфіку організації роботи з одним із ресурсів у контексті змішаного навчання, а саме Google Workspace (робочий простір). Цей сервіс являє собою безкоштовний інтернет-ресурс і включає пакет онлайн-інструментів. Так, для підготовки багатоосібних проєктів студенти можуть використовувати Google Docs для обробки документів, Google Sheets – для роботи з таблицями, Google Slides – для створення презентацій в режимі онлайн, Google Jamboard – для мозкового штурму. Додатково Google надає можливість створювати та прикріплювати в документ голосові нотатки, відео.

Особливістю цього сервісу є те, що він надає можливість працювати над документами одночасно в групі з іншими користувачами, працювати з файлами Microsoft Office і

зберігати результати у заданих форматах. Усі результати діяльності автоматично зберігаються на Google диску. Зручність ще полягає в тому, що всі онлайн-інструменти Google пов'язані з одним аккаунтом, що дозволяє користувачам вільно спілкуватися з іншими учасниками проекту в реальному часі.

На наш погляд, сервіс Google Classroom дозволяє грамотно організувати освітній процес і взаємодію викладача зі студентами. Викладач може коментувати, робити правки, вносити зауваження до будь-якої частини роботи навіть онлайн, що дозволяє організувати прихований контроль навчальної діяльності і відслідковувати прогрес, тим самим забезпечити зворотній зв'язок зі студентами завдяки вбудованому чату. Одночасно студенти можуть відслідковувати свої індивідуальні досягнення.

Висновки. Завдяки значній інтеграції технологій ми можемо покращити викладання професійно орієнтованої англійської, зберігати необхідну інформацію, залучати учасників навчального процесу до співпраці. Розробляючи навчальні програми, викладачі мають враховувати вік студентів, їхній рівень володіння іноземної мови, особливості спеціальності й охопити візуальний, слуховий та кінетичний типи сприйняття студентів. Перспективність технології Blended Learning полягає в її гнучкості й інтегративності відносно різноманітних компонентів освітнього процесу. Цей підхід готує студентів до майбутнього, адже пропонує безліч навичок у реальному світі, що безпосередньо перетворюються на життєві навички (самоорганізація, самоосвіта, прийняття рішень, дослідницькі навички, тощо).

Література

1. Кухаренко В.М., Березенська С.М., Бугайчук К.Л. та інші. (2016). *Теорія та практика змішаного навчання*: монографія. Харків: Міськдрук, НТУ ХП. 284с.
2. Graham Ch. R. (2006). Blended Learning Systems: Definition, Current Trends, and Future Directions. In C. J. Bonk, Ch. R. Graham (Eds.), *The Handbook of Blended Learning* (pp.3-21). Pleifer Publishing.
3. TEAL: Technology Enhanced Active Learning. Retrieved June 6, 2021 from <http://web.mit.edu/edtech/casestudies/teal.html>

**ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ ЯК
СПОСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ
СПРЯМУВАННЯМ У НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Д.М. Мазін, Л.О. Нестеренко

Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Трансформації, що відбуваються в системі вищої освіти, стосуються не лише теоретико-методологічних аспектів функціонування системи вищої освіти в цілому, але й конкретних підходів щодо викладання певних дисциплін. Саме тому, викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, яке є результатом реформування системи вищої освіти України з метою підвищення її якості, може служити яскравим прикладом сучасних трансформацій в освітній сфері.

Аналіз нормативно-правової бази засвідчує [3,4], що професійне спрямування у процесі викладання іноземної мови передбачає диференційоване навчання з урахуванням освітніх потреб та вимагає створення умов для оволодіння матеріалом відповідно до професійного самовизначення. Адже метою професійного спрямування навчання є забезпечення можливостей для рівного доступу до кваліфікованої професійної підготовки, неперервної освіти впродовж всього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Відтак, діяльність сучасних викладачів іноземної мови спрямована на пошук ефективних форм мотивації студентів, особливих прийомів та засобів викладання великого обсягу матеріалу таким чином, щоб за обмежений період сформувати необхідні фахові знання певної термінологічної лексики та вміння користуватися ними в межах своєї професійної діяльності.

Провідну роль в навчальному процесі нині як ніколи раніше, відіграють саме практичні заняття, під час яких студенти ознайомлюються з новою лексикою, опрацьовують

автентичні тексти, вчаться використовувати здобуті знання на практиці, а розв'язання комунікативно-пізнавальних завдань здійснюється завдяки різноманітним сучасним засобам іншомовного спілкування: рольові ігри, навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи тощо.

Основними ж підходами до навчання іноземної мови за професійним спрямуванням лишаються особистісно-орієнтований, діяльнісний і комунікативно-когнітивний, у центрі уваги яких перебуває особистість студента, урахування його особливостей, можливостей та здібностей. Вони реалізуються на основі диференціації та індивідуалізації навчання, нових інформаційних мультимедійних технологій, принципів продуктивності навчання, автономії, орієнтації на мовленнєвий розвиток навчання у співробітництві та методом проєктів.

Відтак, зважаючи на актуальність та суспільну значимість даного питання, ми дійшли висновку про те, що психологічні методи впливу вже довели свою ефективність у багатьох соціальних сферах [1-3]. І саме це спонукало нас до їх залучення у процес викладання іноземної мови за професійним спрямуванням в НаУКМА. Адже використання окремих елементів психологічних тренінгів може безпосередньо впливати на підвищення загальної комунікативної компетентності студентів, що і є одним із завдань запровадження викладання іноземної мови за професійним спрямуванням.

У процесі використання окремих елементів психологічних тренінгів (елементи інтерактивного навчання, надання зворотнього зв'язку, аналіз стереотипів, тощо) в ході викладання іноземної мови за професійним спрямуванням в НаУКМА, ми дійшли висновку про те, що психологічні комунікативні тренінги, спрямовані на розвиток мовленнєвих навичок, дозволяють підвищити загальну комунікативну компетентність учасників навчального процесу що виявляється в комунікативному акті (зовнішніх виявах динамічної комунікативної позиції студента, куди входять як вербальні так і невербальні прояви).

І саме за умов використання елементів психологічних

тренінгів у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням, спостерігається досягнення основних якісних ознак, які є надзвичайно важливими саме у процесі комунікації, що відбувається іноземною мовою. Це наступні якісні характеристики:

- адекватність (відповідність цілям та обставинам комунікативного акту);
- імпульсивність (наявність всіх необхідних елементів комунікативного акту);
- вибірковість (вибір найкращої альтернативи з усіх можливих);
- опредмеченість (використанні як вербальних так і невербальних способів комунікації).

Таким чином, використання психологічних тренінгів у процесі викладання англійської мови за професійним спрямуванням виявилось не тільки в формуванні ефективних комунікативних навичок, але і стало певним видом поетапної стратегії зміни комунікативної поведінки та формування комунікативної компетентності студентів.

Тож результатом впровадження та більш активного використання окремих елементів психологічних тренінгів в процесі викладання англійської мови за професійним спрямуванням в НаУКМА стали:

- створення реалістичних умов для використання знань з іноземної мови;
- отримання знань в сфері психології особистості та спілкування;
- формування навичок та вмінь ефективного спілкування;
- корекція, формування та розвиток установок, що забезпечують успішність спілкування;
- розвиток здібностей адекватного оцінювання себе та інших.

Такий результат пояснюється унікальними можливостями модифікації мотивації учасників шляхом демонстрації їх досягнень та недоліків; об'єктивацією поведінки та діяльності учасників тренінгів; досконалим оволодінням новими моделями комунікативної поведінки. При цьому основними перевагами запровадження окреслених вище новацій стали, краще

сформовані та розвинені навички основних видів діяльності з іноземної мови (письма, говоріння, слухання, читання).

Відтак, важливою особливістю використання психологічного інструментарію у процесі викладання іноземної мови в НаУКМА (окрім першочергових завдань з розвитку комунікативної компетентності з іноземної мови, залучення психологічних тренінгів до процесу викладання іноземної мови за професійним спрямуванням), стали:

- розвиток психологічних здібностей сприйняття студентами один одного;

- формування знань щодо особливостей процесу впливу на комунікацію суб'єктивного досвіду, стану та відношення учасників комунікації;

- створення передумов для адекватного ставлення до власних емоцій та емоційній поведінці співрозмовника в процесі комунікації.

Таким чином, ми можемо резюмувати, що використання елементів психологічних тренінгів у навчанні дозволяє забезпечити студентів не лише певним набором лексичних одиниць та граматичних конструкцій з певної теми, але й психологічними знаннями з основ комунікації, формує практичні навички та вміння в сфері спілкування, корегує наявні недоліки та розвиває навички, необхідні для успішної професійної комунікації, що, у свою чергу, дозволяє суттєво вдосконалити якість викладання англійської мови за професійним спрямуванням.

Література

1. Майборода В. К. Структурні компоненти та зміст психолого-педагогічної культури викладача ВНЗ / В. К. Майборода, Л. О. Нестеренко // Проблеми освіти : наук. зб. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОНмолодьспорту України. – К., 2011. – Вип. 68. – С. 119–126. – Авторські с. 419–123.

2. Нестеренко Л. О. Педагогічні умови розвитку психолого-педагогічної культури викладача ВНЗ / Л. О. Нестеренко // Проблеми освіти : наук. зб. Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – К., 2012. – Вип. 73. – С. 200–205.

3. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / І.О. Бартенева,

І.М. Богданова та ін. ; за ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., переробл. і доп. – Київ : Знання, 2007. – 496 с.

4. Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента. Наказ Міністерства Освіти і Науки України № 642 від 09.07.2009р. - [mon.gov.ua>images/newstmp/2010/25_08/831.doc](http://mon.gov.ua/images/newstmp/2010/25_08/831.doc).

EXERCISES FOR TRAINING TRANSLATION SKILLS IN TEACHING PROFESSIONALLY-ORIENTED TRANSLATION

Olena Mykhailenko, Olha Shevchenko
Taras Shevchenko National University of Kyiv

Working with the text as an object of professionally-oriented translation, the translator completes three procedures: pre-translation source text analysis, source text translation and target text editing. Our research deals with training the source text translation, preceded by a thorough pre-translation source text analysis. Translation teaching techniques have been variously regarded in works (Alekseyeva 2001, Tsaturova, Kashirina 2008, Nelyubin 2009, Latyshev 2003, Chernovaty 2013), among others. Translation of professionally-oriented texts requires a solid base of knowledge of special translation solutions which is gained through a system of training exercises.

This system includes three subsystems: pre-translation training exercises, exercises for training translation skills and exercises for developing translation abilities (Chernovaty 2013). This paper investigates exercises for training translation skills for the students of history mastering the course of professionally-oriented translation. Our research is based on the types of exercises for training translation skills described in work (Chernovaty 2013):

- Exercises for developing the skills of defining unknown lexical units and their rendering in the target text (TT): 1) *Find in the target language (TL) the equivalents of selected original words using a dictionary*, 2) *Find in the TL the equivalents of selected original words using electronic resources*, 3) *Find in the TL the equivalents*

of selected original words using your contextual guess, 4) Find in the TL the equivalents of selected original words by determining their logical and semantic relationships in the sentence, 5) Find in the TL the equivalents of selected original words using any technique;

- Exercises for forming the skills of coining new terms: 1) Convey the meanings of the following terms using the transcoding technique, 2) Convey the meanings of the following terms using morpheme calquing, 3) Convey the meanings of the following terms using any technique;

- Exercises for developing the skills of transferring the meanings of source language (SL) lexical and phraseological units in the TL: 1) Translate the following words (word combinations), 2) Cover the right-hand (left-hand) of the parallel texts below and translate the terms in bold, 3) Write a lexical (terminological) dictation-translation using the words and word combinations studied as homework, 4) Render in translation the meanings of the phraseological unities below using translation equivalents, 5) Render in translation the meanings of phraseological unities below using translation matches, 6) Render in translation the meanings of phraseological unities below using artificial translation matches;

- Exercises for forming the skills of rendering in translation the original collocations with regard to SL word combinability: 1) Study the scheme of combinability of the following words with adjectives and translate the word combinations below, 2) Study the scheme of combinability of the following words with verbs and translate the word combinations below, 3) Translate the following passage with regard to word combinability schemes you worked with in the above exercises;

- Exercises for training the skills of transferring the meanings of original grammar forms and structures: 1) Study the scheme of translation matches for the words below and translate the following sentences, 2) Translate the paragraph with regard to conveying different probability degrees;

- Exercises for forming the skills of transferring the meanings of original stylistic devices in the TT: 1) Study the principles of conveying metaphors and translate the following sentences, 2) Study the principles of rendering puns and translate the following sentences;

- Exercises for training the skills of lexical, grammatical and lexico-grammatical transformations: 1) *Render the meaning of the following sentence, paragraph, etc. using any lexical transformations (contextual replacement, concretisation, generalisation)*, 2) *Render the meaning of the following sentence, paragraph, etc. using any lexico-grammatical transformations (antonymic translation, descriptive translation, compensation, word addition, word omission)*, 3) *Render the meaning of the following sentence, paragraph, etc. using any grammatical transformations (permutation, transposition, sentence splitting, sentence integration)*;

- Exercises for developing the skills of text conversion: 1) *Paraphrase in translation the following sentence, paragraph, etc. without changing its meaning*, 2) *Render in translation the meaning of the following sentence, paragraph, etc. with fewer words if compared to the SL*, 3) *Develop in translation the meaning of the following sentence, paragraph, etc. to make it more understandable for potential TT recipients*.

These types of exercises for training translation skills have proved efficient with the students of history in terms of the course of professionally-oriented translation.

References

1. Alekseyeva, I.S. (2001). *Professionalny Trening Perevodchika* [Translator's Professional Training]. Sankt-Peterburg: Soyuz.
2. Chernovaty, L.M. (2013). *Metodyka vykladannya perekladu yak spetsialnosti* [Translator Training Methodology]. Vinnytsya: Nova Knyha.
3. Latyshev, L.K. (2005). *Tekhnologiya perekladu* [Translation Technology]. Moskva: Akademia.
4. Nelyubin, L.L. (2009). *Vvedeniye v tekhniku perevoda* [Introduction in Translation Technology]. Moskva: Flinta.
5. Tsaturova, I.A., Kashirina, N.A. (2008). *Perevodcheskiy analiz teksta* [Text Translation Analysis]. Sankt-Peterburg: Soyuz.

**НОВІ МОЖЛИВОСТІ В УМОВАХ ВІРТУАЛЬНОГО
ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ**

А.П. Мусієнко, Т.Б. Тихонова

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Перехід на дистанційне навчання у вишах та нові види комунікації призвели до появи та розробки нових педагогічних методів, підходів та прийомів. Так на прикладі вивчення англійської мови на гуманітарних факультетах КНУ наведемо та розглянемо кілька, які в процесі навчальної діяльності виявилися корисними та ефективними. Сьогоденні обмеження, пов'язані з дистанційним навчанням, можуть бути продуктивно використані для подальшого розвитку та вдосконалення навчально-педагогічної діяльності, обміну досвідом і сучасними напрацюваннями в on-line семінарах, вебінарах, конференціях, тощо.

Дистанційне навчання розширює арсенал педагогічних прийомів пов'язаних з можливостями візуалізації (1,2). Так навчальні ролики, короткі фільми англійською мовою ми опрацьовували за наступною схемою:

1. Демонстрація фільму без звуку. Завдання: розповісти коротко англійською мовою про що цей фільм на вашу думку.

2. Демонстрація зі звуком. Завдання: визначити свій рівень розуміння за наступною схемою: 1 рівень - все зрозуміло; 2 рівень – не зрозумілі окремі слова та вирази; 3 рівень – зрозумілий загальний зміст.

3. Пропонується тільки звукова доріжка. Надається текст сценарію. Завдання: прослухати та прочитати текст, визначити незнайомі слова, ідентифікувати переклад.

4. Підсумковий перегляд навчального фільму з подальшим обговоренням.

Таке опрацювання візуального матеріалу є ефективною базою для подальших лексичних, граматичних, синтаксичних вправ на розсуд викладача.

Традиційне вивчення тем, на кшталт «Моє рідне місто/село», може увінчатися завданням: зняти 2-3-х хвилинний відеоблог, розказати про своє місто/село, показати

улюблені місця.

Педагогічним підґрунтям завдання є:

- ретельна підготовка,

- творчий підхід,

- змога наочно подивитися на свою роботу, порівняти з іншими, що розвиває критичне мислення, зближує оціночні критерії в системі «студент-викладач», «студент-студент», «студент-група».

- ідентифікація та усвідомлення своїх фонетичних, лексичних, граматичних та синтаксичних помилок.

Несподівано симпатичним та веселим виявився прийом під назвою «Історія у смайликах та стікерах». Кожен студент ілюструє свою історію смайликами та стікерами, інші пропонують свої версії та здогадки щодо сюжету. Автор коментує та надає свій варіант.

До дат відзначення та вшанування трагічних подій пов'язаних з Голодомором та Голокостом студентам було запропоновано подивитися документальні стрічки видатного українського режисера Сергія Буковського «Живі» (3) та «Назви своє ім'я» (4). Сергій Буковський – український кінорежисер, актор, автор багатьох документальних фільмів, Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, Народний артист України.

Документальний фільм «Живі» висвітлює трагічні події часів Голодомору, які не були почуті та усвідомлені на Заході. Автор оприлюднює багаточисельні документи та свідчення людей, які пережили ці страшні часи. Фільм отримав низку міжнародних нагород.

Документальна стрічка «Назви своє ім'я» присвячена трагедії Холокосту, співпрод'юсерами є Сергій Буковський та Стівен Спілберг.

На базі фільмів студенти навчалися написанню відгуків, рецензій, коротких викладів англійською мовою. Робили доповіді та презентації.

Вищенаведені навчальні методи сприяють втіленню ряду педагогічних завдань:

- знайомство з матеріалами високого художнього та наукового рівня,

- розширення міждисциплінарних знань,
 - відпрацювання навичок та вмінь ведення дискусій, презентацій, доповідей, написання відгуків, рецензій, тощо.
 - підвищення етичного та естетичного рівнів,
 - виховання патріотизму.
- Отже вітаємо та опановуємо нові можливості.

Література

1. Understanding Online Learning & Teaching Methodologies. “Best Course to learn about online learning and teaching methodologies”, September 2020.
2. Teaching methodology and its effects on quality learning. I Al-Rawi, «Journal of Education and Practice», 2013
3. Документальний фільм «Живи», режисер Сергій Буковський, https://www.youtube.com/watch?v=h_R70mSFih8
4. Документальний фільм «Назви своє ім'я», режисер Сергій Буковський, <https://www.youtube.com/watch?v=5j5JjWTnCuk>

INTEGRATING CREATIVITY INTO ONLINE ENGLISH CLASSES

Serhii Petrenko

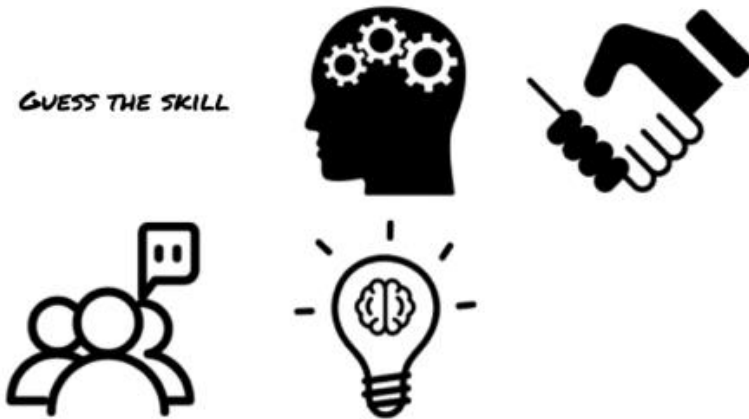
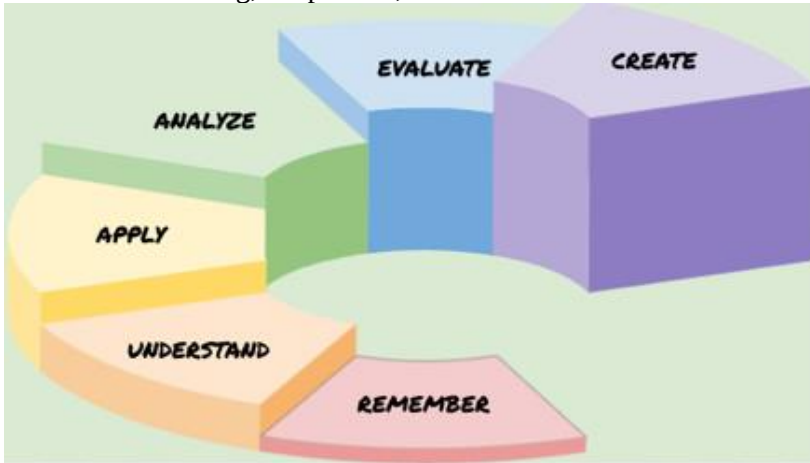
Taras Shevchenko National University of Kyiv

Are your students attentive? Such a question can puzzle every teacher as in today's world students are addicted to their smartphones, tablets and laptops. On one of the TESOL international conferences in the U.S., the presenters provided the answer: 'Students are always attentive! But where does this attention go?' However, such a solution can confuse us with another question.

Going deeper, the teachers are trying to figure out that the majority of their students are from Generation Z (Seemiler & Grace, 2016). As a result, another question arises: How to beat your 'Gen Z' students at their own game?

The Bloom's Taxonomy prioritizes 'Create' at the top of educational objectives (Anderson & Krathwohl, 2000). At the same

time ‘Creativity’ has become one of the 21st century skills, together with critical thinking, cooperaton, and communication.

Ideas for creativity in classroom can be as follows:

1. Memes (Denisova, 2019). As an up-to-date mass culture phenomenon, and being a fun and easy way to capture students' attention, memes can promote learning in the classroom, get a feedback, and provide lesson consolidation.

2. Breakout rooms. Being an inevitable feature for pair and group work online, they can be used for case study, brainstorming, and peer learning.

We, when talk in breakout rooms about smth very important and try to explain smth to each other:

3. Dogme approach (Thornbury & Meddings, 2013). It is the best solution for emergent language, when students are struggling with some systems (phonology, lexis, grammar, and discourse), the teacher can help them on the spot.

4. Drawing. The students can present their thoughts, ideas and research in the form of a picture. *Peardeck* and *Nearpod* online apps can be used, in particular.

5. Use of music. Why not to introduce jazz chants (Graham, 1978) and Karaoke to teach, e.g. sentence stress, grammar

constructions, and lexical units?

6. Creating videos. Such an activity can include videos about the places the students like to visit, or about their home cities, towns and villages, which is particularly interesting as they can share their lifestyle while the classes are online.

Therefore, considering the needs, interests of students, and the environment they live in, the teachers can boost students' creativity, attract their attention, and get an essential feedback.

References

- Anderson, Lorin W. & Krathwohl, David R. (2000). *Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*, Pearson
- Denisova, Anastasia (2019). *Internet Memes and Society: Social, Cultural, and Political Contexts*, Routledge.
- Graham, Carolyn (1978). *Jazz Chants*, Oxford University Press.
- Kettler, Todd, Lamb, Kristen N. & Mullet, Dianna R. (2018). *Developing Creativity in the Classroom*, Prufrock Press.
- Seemiler, Corey & Grace, Meghan (2016). *Generation Z Goes to College*, Jossey-Bass.
- Starko, Alane Jordan (2017). *Creativity in the Classroom: Schools and Curious Delight*. 6th Edition, Routledge.
- Thornbury, Scott & Meddings, Luke (2013). *Teaching Unplugged*, Delta Publishing.
- Woolfitt, Zac (2015). *The Effective Use of Video in Higher Education*. Retrieved from <https://www.inholland.nl/media/10230/the-effective-use-of-video-in-higher-education-woolfitt-october-2015.pdf>

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ЗМІШАНОГО
ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Т.В. Тарнавська

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Н.В. Глушаниця

Національний авіаційний університет

Метою вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах є розвиток професійно орієнтованої комунікативної компетентності як системи знань, умінь, навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову як у професійній діяльності, так і для самоосвіти і саморозвитку особистості [1, 2]. Для досягнення мети дієвим є впровадження концепції змішаного вивчення мови (BLL, Blended Language Learning), спрямованого на формування у студентів навичок самостійного планування та організації навчальної діяльності з орієнтацією на кінцевий результат. Результативність змішаного вивчення мови полягає у тому, що воно передбачає поєднання традиційних методів навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, особливо під час дистанційного навчання [3].

Рис. 1. Концепція змішаного навчання

У доповіді аналізуються технології, які доцільно використовувати у навчанні іноземної мови.

Технологія Flipped Learning передбачає самостійне прослуховування та перегляд аудіо та відеоматеріалів з подальшим їх обговоренням під час занять та перевіркою засвоєння матеріалу за допомогою навчальної платформи, що значно підвищує мотивацію студентів до ретельної підготовки та самостійного створення інтерактивних навчальних ігор [4].

Інтерактивний сервіс для миттєвого опитування Plickers, як і Kahoot, є привабливим для студентів, оскільки смартфон є звичним для них середовищем спілкування.

У доповіді наведено засоби нетрадиційного використання відомого сервісу Quizlet, а саме створення цікавих ігор та функції Quizlet LIVE, окрім звичного створення флешкарток для вивчення та тренування лексики, тренажерів для перевірки перекладу, письма та розуміння на слух.

Онлайн-генератори тестів Proprofs, ClassMarker та Easy TestMaker є альтернативою Google Forms з автоматичним оцінюванням, звітами та автоматично згенерованими альтернативними версіями.

Для вивчення іноземних мов автори рекомендують використання різних форм спілкування в мережі Інтернет.

Чат – форма групового спілкування в Інтернеті як, наприклад, Google Chat (сучасна заміна класичного месенджера Hangouts) з чат-кімнатам, груповими завданнями та можливістю збереження спільних файлів.

Форум – дружнє середовище спілкування на будь-які теми дає можливість практикувати навички письма та ділитися ідеями та думками англійською мовою: Chatzy та Chit Chat, які надають платформу для спілкування і можливість безкоштовно створювати віртуальні кімнати; Dave's ESL Cafe, відомий як один з найкращих веб-сайтів для онлайн-зустрічей для викладачів та студентів з усього світу для вивчення ESL; спільнота EnglishLD, головна увага якої полягає у пошуку мовного партнера; English Forward Forums з розділом безкоштовних тестів, вправами та онлайн-уроками професіоналів; індивідуальні форуми для різних професійних галузей та словникові мовні форуми як The Free Dictionary

Language Forums або English Language Forum/Oxford Dictionaries; Today's Meet – інструмент зворотного зв'язку, який дозволяє студентам брати участь у синхронних або асинхронних дискусіях у віртуальних класах, створених викладачами.

Блог набуває особливої популярності. Прикладом є FluentU, який на відміну від традиційних веб-сайтів для вивчення мови, використовує музичні відео, трейлери фільмів, новини, інтерв'ю, популярні ток-шоу, документальні фільми про природу та рекламні ролики, перетворюючи їх на персоналізовані уроки вивчення англійської культури та мови, якою розмовляють у реальному житті. Edmodo – служба мікроблогінгу, розроблена спеціально для використання в навчальних цілях. Викладачі можуть створювати мережі мікроблогів для своїх занять, розмішувати нагадування, складати календар подій, відправляти повідомлення групі. Present.ly надає платформу для створення власної спільноти мікроблогів і можливість створювати співтовариства, засновані на домені електронної пошти.

Автори діляться досвідом використання деяких моделей змішаного навчання: Face-to-Face Driver, яка використовується як доповнення до навчальних програм; ротаційної моделі (Rotation Model), яка передбачає поділ студентів на групи для виконання різних завдань з подальшою ротацією груп; гнучкої моделі (Flex Model), де основна частина навчальної програми засвоюється студентами самостійно за гнучким графіком відповідно до їх потреб, а для опрацювання важкозрозумілих тем викладач консультує невеликі групи студентів або індивідуально.

Таким чином, змішане вивчення мови передбачає часткове отримання студентом навчальних матеріалів та інструкцій через інтернет і є гнучким щодо вибору часу, темпів та способів навчання, поєднуючи традиційні методи з комп'ютерно орієнтованими.

Впровадження змішаного навчання у процес вивчення іноземних мов сприяє формуванню цифрової та комунікативної іншомовної компетентності, що позитивно впливає на підвищення рівня конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

Література

1. Білоус, Н. П. Теоретичні засади дослідження проблеми формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх перекладачів авіаційної галузі. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія, (11), 15-19. DOI: <https://doi.org/10.18372/2411-264X.11.12525>
2. Baranovska L., Morska L., Simkova I., Zasluzhena A. Enhancing critical thinking skills of future language scholars in pedagogical course / L. Baranovska, L. Morska, A. Zasluzhena // Advanced Education. Kyiv. 2020 Special issue 14. p. 91-99. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.202382> ESCI (Web of Science)
3. Коробова, І. (2021). Змішане навчання: до питання навчання іноземної мови в закладах вищої світи. Сучасні дослідження з іноземної філології, 19(1), 221-229.
4. Конопляник Л., Мельникова К. Використання технології «перевернутий клас» при навчанні фахової іноземної мови // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту “НАУ-друк”, 2019. – Вип. 2(15). – С. 38-45.

THE ROLE OF ERROR CORRECTION IN THE ESP CLASSROOM

Liudmyla Tsarova

Flight Academy of National Aviation University, Kropyvnytskyi

Olha Sushkevych

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

A certain type of assessment requires appropriate distinguishing of mistakes and their follow up correction. In this work we research error correction as an ongoing debate that surrounds the role of error correction in the ESP classroom. Correspondently, this study investigates the importance of mistake correction made by ESP learners taking into account the new conditions of innovative approach to distant learning in the Higher Educational Establishments of our country.

Scientists categorize explicit and implicit forms of correction

feedback. As claimed by Ellis R., Loewen S. and Erlam R. (Ellis, Loewen and Erlam (2006)), it is through feedback, that acquisition occurs, because students' attention is focused on the teacher but not the activity that happened moments before. It is easier for students to bring the correction into correlation with what they said. As a matter of fact, the explicit one is evident for the students that they are being corrected whereas the explicit is not. The explicit form of feedback is alleged, that there was an error or mistake because the correction is correspondently aimed at the student.

We consider, in the ESP classroom for students with a lower proficiency level, an explicit type of feedback tends to be more effective. The students are informed what they should have said. For students with a proficiency level a bit higher, corrections can be made in an advisory manner. Some teachers use recasts which are also a guiding way of correcting the students without their awareness that they are factually being corrected. It occurs as recasts are a part of implicit feedback category. Obviously, by using recasts the expectation is that the student notices the proper model of the language and reproduces it from that moment on, although that doesn't always happen. Whether we use an explicit feedback or an implicit one, we have to be sure that corrections are made accurately, delicately so we do not block English in the students' minds.

The ESP students' speaking level is almost always one level below their grammar or comprehensive level. So, when they are making mistakes while talking or writing it is crucial to give them a full but still subtle feedback to help them not to make the same mistakes in the future. However, we suppose an error to be an important thing for students' development and their further language practice.

Linguists define an error as a systematic mistake that can show how well students could generate rules and what they need to focus on to avoid the mistakes they are making. Different types of marking mistakes may be used to summarize the feedback. It is clearly seen while checking writing skills. For example, various written mistakes may be marked by shortening, e.g. Gr., Lex., Spell., W.O., etc. The seriousness of a mistake depends on the type of an error: whether it prevents communication or refers to a particular grammar point we are studying currently; if it is «serious» enough and needs to be

corrected. In case it does not, the mistake may simply require the teacher's rephrasing, without exposing the student in front of the whole class.

To study the attitude to error correction of learners of English (754 participants) as a foreign language, Loewen S., Li S., Fei F., Thompson A., Nakatsukasa K., Ahn S., Chen X. (Loewen, Li, Fei, Thompson, Nakatsukasa, Ahn, Chen (2009)) initiated a questionnaire survey. The authors focused on research of negative attitude to error correction. When the students make errors in speaking a second language, more than half prefer to be corrected afterwards. Though, teachers should not correct students in class, because they choose to be corrected in small group work. It proves that procedure of error correction of ESP students' needs special teachers' attention and accuracy.

Dependently on what skill is assessed, teachers should apply comprehensive feedback or selective feedback, aim more at content or grammar. For ESP students with higher level of English a general personal comment (e.g. «your sentence structure is inaccurate») is better than a text-specific comment (e.g. «the second sentence in the introductory paragraph, «Because social media is powerful»; is incomplete; it is a dependent clause: it has a subject and a verb, but the meaning is incomplete»). Sometimes general correction is preferable, because it helps students reconstruct sentences. In our opinion, both of them are important. As for the linguistic errors, we would use a text-specific comment. As for the structures and contents, a general personal comment may be given.

We think that a text-specific comment helps a student to get a better understanding of the mistake that he/she has made and correct it. Also, when we make some suggestions for the content, general personal comments would be fine. On the other hand, when we would like to point out the errors in grammar or spelling, the comments should be text-specific. Some students want to be aware what exactly went wrong and be guided towards the accurate correction. As a result, they will faster improve their tested skills.

In case the teacher is asked for a clarification of his/ her error, we would give full explanation. Mostly, we give the feedback after their answer, that makes students reflect, especially at higher levels of English. Moreover, we prefer critical comments to positive

comments when we give feedback, so the students can take their errors seriously.

Some teachers use hedging when they correct students' errors (e.g. «might», «please», «can you...?» , «Good job on ..., but...»). We think hedging helps students not to lose their motivation when they are being corrected. Hedging may inspire students to proceed in their learning, and they will be guided ahead mastering their language skills. Students will never feel scolded for their mistakes, on the contrary, they will get necessary assistance, feedback and be engaged. Feedback is of paramount importance «with a view to making any enhancements or modifications to the training» (ICAO Cir. 323 (2009)).

The creation and maintenance of a complete feedback loop with input from students, trainers and operational staff to the training administration are vital factors in ensuring sustained quality and appropriate results.

It is undeniable that students' engagement during lessons is vital. They feel involved when they know what to do and are willing to study. So, teachers should inspire students' motivation, set educational goals to achieve step by step, use a lot of group activities and many other. Those are key points of teachers' concern.

Areas for further search. Study the role of error correction in the ESP classroom under the conditions of innovations in distant learning, as the future of our educational system is closely connected to online learning and teaching.

References

1. Ellis, R., Loewen, S., & Erlam, R. (2006). Implicit and Explicit Corrective Feedback and the Acquisition of L2 Grammar. *Studies in Second Language Acquisition*, 28, 339-368.
2. Loewen S., Li S., Fei F., Thompson A., Nakatsukasa K., Ahn S., Chen X. (2009), *Second Language Learners' Beliefs About Grammar Instruction and Error Correction*. *The Modern Language Journal*, pp. 91-104.
3. ICAO Cir. 323 (2009), *Guidelines for Aviation English Training Programmes*. Montreal: ICAO, 80 p.

**НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО
ЧИТАННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА СТАРШИХ
КУРСАХ НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ВНЗ**

Т.А. Ценко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчання професійно-орієнтованого читання включає наступні етапи:

1. Передтекстове введення мовного матеріалу для формування тематичного термінологічного мінімуму.
2. Самостійне читання автентичного навчального тексту,
3. Навчальне аудиторне читання тексту, що супроводжується серією текстових вправ для розуміння змісту прочитаного.
4. Робота над функціонально-композиційною структурою тексту з метою його анотування.

Виконання передтекстових вправ є доцільним з точки зору введення нової лексики до теми.

До передтекстових вправ можна віднести вправи на співвіднесення:

- а) термінів та ілюстрованого матеріалу
- б) термінів та дефініцій
- в) визначення правильних та неправильних стверджень

В процесі читання тексту спочатку дається завдання проглянути текст з метою знаходження певних аббревіатур, термінів чи назв. Надалі доцільним може бути застосування прийому вивчаючого читання з метою знайти відповіді на запитання, які запропоновані в післятекстових вправах.

До післятекстових вправ можна віднести вправи наступного змісту:

1. Заповнення пропусків у реченнях лексичними одиницями з тексту
2. Співвіднесення різних слів з метою утворення лексичних виразів
3. Поєднання частин речень, взятих з тексту.

Актуальним моментом роботи з професійно-орієнтованим текстом є створення студентами тематичного словника до

тексту. Проведення поточного контролю у вигляді словникового диктанту є невід'ємною частиною навчання професійно-орієнтованого читання.

Необхідно зазначити, що однією з найефективніших форм роботи з фаховим текстом є дискусія.

Постає задача скласти завдання таким чином, щоб студентам було цікаво обговорювати ситуації, які мають бути тісно пов'язаними з їх майбутньою професійною діяльністю, тобто постає питання мотивації студентів.

У немовному ВНЗ універсальною дидактичною одиницею професійно-орієнтованого навчання є автентичний текст, який надає фактологічний матеріал для організації навчального спілкування. Від змісту тексту залежить ефективність організації навчальної інтерактивної діяльності з розумінням смислової інформації та результативність засвоєння термінологічної лексики при вживанні її у висловлюваннях студентів.

Необхідно також підкреслити значення такого виду роботи з професійно-орієнтованими текстами як анотування, який широко використовується на заключному етапі роботи з текстами на старших курсах.

Література

1. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовному ВНЗ/Г. В. Баранова. - К.: Фірма «ІНКОС», 2005. - 315с.
2. Шалова Н. С. Особливості читання професійно-орієнтованих текстів на заняттях з англійської мови у технічному вузі. - Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», confesp.f1.kpi.ua/ru/node/1129, 2020.
3. Brumfit Ch. Communicative Methodology in Language Teaching/Ch. Brumfit. - Cambridge University Press, 2003.
4. Ziahosseiny S. M. The Effect of Content and Formal Schemata on Reading and Comprehension. - Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University. - Vol.18 (1), 2002. - P. 10-16.

**CONTENT-BASED FOREIGN LANGUAGE INSTRUCTION:
INVESTIGATING ESP STUDENTS' MOTIVATION**

Tetiana Tsuprun

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Content-based instruction has gained popularity in the past years. The fundamental concept of content-based instruction is that language is the medium of learning. Language is best acquired when learners use the language for doing something, which involves meaningful content, thus the teacher's responsibility is to help learners to use the target language, not to teach about the language. Stryker and Leaver (1997) point out that content-based instruction requires language teachers to select and adapt authentic materials for use in class and create learner-centred classroom. In addition to this, teachers make all possible efforts to keep language learning and content exploration objectives in balance.

Content-based instruction seems to be suitable for students because at least five advantages can be expected: development of academic language function, acquiring overall language proficiency, acquiring learning strategies, enhanced motivation and development of cultural understanding. Among these advantages the key element to successful learning is enhanced motivation. For raising students' motivation content-based instruction involves: the use of authentic materials, meaningful activities, learners' autonomy in learning activities, recognition of self-progress, creativity in activities, the use of various sensory stimuli, appropriate but challenging tasks.

In relation to ESP context, content-based task construction must be a balance between learning language and content with a demonstrable discourse purpose. Thus, superior materials must incorporate the use of appropriate language skills, task understanding and means to access some aspects of the "real world". These three points provide an appropriate motivation for acquisition of specific language skills. By focusing on these factors at their universities, language teachers can help to elevate ESP language teaching to a place where it can "rightly enjoy a settled and respected place in academic affairs" (Swales, 1990, p.232).

To sum up, the use of content-based instructions in teaching

ESP students can significantly facilitate the effective language acquisition, improve English proficiency and increase motivation to perform in result-oriented way while learning a foreign language.

References

- Grabe, W. & Stoller, F. (1997). Content-based instruction: research foundation. New York: Longman.
- Stryker, S. & Leaver, B. L. (1997). Content-based instruction in foreign language education: Models and methods. Washington, DC: Georgetown University Press.
- Swales, M. (1990). Genre analysis: English in academic and research settings. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ОНЛАЙН ФОРМАТІ ДЛЯ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

С.О. Чернишова

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Останнім часом, завдяки розвитку інтернет технологій, якісна освіта стала більш доступною широкій громадськості. І йдеться як про академічну, так і про ділову освіту. Сьогодні більшість університетів світу пропонують дистанційне онлайн навчання, розвиток якого прискорила пандемія, що в деяких випадках зробила цей вид навчання єдино прийнятним. Цілком можливо, що вже у найближчій перспективі онлайн навчання може витіснити, чи суттєво потіснити традиційні методи здобуття освіти.

Серед головних факторів, що сприяли розвитку онлайн-навчання – можна виокремити такі: потреба навчатися упродовж усього життя, розвиток інтернет технологій, створення необхідної кількості засобів комунікації (таких як Facebook, Zoom, Youtube, Hangouts тощо), поширення інтернет покриття, покращення пропускну здатності, масове використання компютерів ноутбуків та інших гаджетів, що уможливорюють

комунікацію з викладачем, а також адаптивний характер технологій.

Американські дослідники Девід Годшалк та Лінда Лейсі визначають чотири каталізатори, що здатні вплинути на засвоєння онлайн-навчання:

- 1) зміна поколінь;
- 2) розробка та підтримка так званої програми «виживання»;
- 3) інституційна відповідність;
- 4) розвинута практика попиту [1].

Автори у своєму дослідженні впливу технологій на планування дистанційного навчання роблять висновок, що нам слід застосовувати технології для вдосконалення планування освіти.

Також дослідники наголошують, що онлайн-навчання не має власної основи викладання, воно так само спирається на традиційне навчання. У традиційному навчанні потрібні три компетенції: професійна, методична та психопедагогічна грамотності, що базуються на технологічній компетенції.

Те саме стосується і онлайн-освіти, з різницею в тому, що технологічні компетенції повинні бути на вищому рівні, ніж зазвичай (оцінка та підготовка організаційної готовності; розробка відповідного змісту; розробка відповідних презентацій; впровадження електронного навчання).

Професор Бойччер (Boettcher) виокремлює такі принципи онлайн-навчання:

- присутність на платформах, що надають послуги викладання;
- наявність стимулюючого середовища для інтернет-спільноти;
- чіткі та зрозумілі критерії навчання (як спілкуватися, скільки часу вони витратять на робочий день, якою буде система оцінювання тощо);
- використання різних груп (групові заняття, парні, індивідуальні лекції тощо);
- вкраплення неформального спілкування (запитати як справи, чи є якісь пропозиції, щодо навчання, які існують проблему у засвоєнні матеріалу тощо);
- живе спілкування у форматі – питання - обговорення;

- використання презентацій, сайтів, хостингів, до яких мають доступ як викладач, так і студент (вікіпедія, фейсбук, ютуб, зум тощо) [2].

Варто зауважити, що оналайн-викладання англійської мови стає усе більш популярним як у світі, так і в Україні. Серед головних переваг онлайн навчання фахівці виокремлюють:

- ширший доступ до освіти серед потенційних учнів;
- здешевлення процесу навчання;
- гнучкість графіку;
- широкий діапазон засобів навчання та перевірки знань.

Сьогодні виокремлюють 4 основні методики викладання англійської мови:

1. Grammar Translation - класична методика по вивченню англійської мови.
2. Direct Method – прямий або природний метод.
3. Audio-lingualism - один з перших сучасних методів.
4. Communicative Language Teaching - сучасний стандартний метод [3].

Говорячи про перший метод, основною характеристикою якого є вивчення граматичних правил та їх застосування під час перекладу, варто зауважити, що в онлайн навчанні він зазнав суттєвих змін. Так на зміну класичним для офлайну засобам – прийшли інші способи, такі як перегляд дитячих передач, фільмів з субтитрами, фільмів без субтитрів, новин, кліпів, живий діалог.

Другий метод передбачає здобуття студентом правильної вимови, при цьому методі мало уваги приділяється аналізу граматики. Сьогодні Інтернет надає величезні можливості для використання цього методу для дистанційного навчання англійської мови. Зокрема, за допомогою, вебінарів, конференцій тощо.

Audio-lingualism - це метод повторення і запам'ятовування стандартних фраз. В онлайн навчанні існує низка сайтів, які спрямовані на цей метод, де можна вивчити різні аспекти англійської мови, потренуватися у використанні і запам'ятовуванні окремих слів, фраз синтенцій.

Четвертий метод – це метод вивчення іноземної мови у діалозі. Головним завданням викладача – є організація

спілкування між різними учасниками групи. Для цього методу перевага надається малим групам чи індивідуальним заняттям. Сам процес навчання може відбуватися через будь-які існуючі сервіси, такі як скайп, зум, фейсбук тощо.

Таким чином можна констатувати, що використання дистанційних прийомів при вивченні іноземних мов широко застосовується у сучасній академічній та професійній освіті. Оскільки вона не потребує значних вкладень і дозволяє здобувати освіту людьми не залежно від їх географічного положення. Однак, онлайн-освіта значною мірою опирається на традиційну освіту, вона створює простір для збереження, розвитку та вдосконалення традиційних моделей навчання, а також вибірковості у виборі більш ефективних методів.

Література

1. Evans, J. R., & Haase, I. M. Online business in the twenty-first century: An analysis of potential target markets. Internet Research: Electronic Networking Applications Policy 11(3), 246-260.
2. Boettcher, J. V. Ten Core Principles for Designing Effective Learning Environments: Insights from Brain Research and Pedagogical Theory. Preuzeto sa: www.innovateonline.info/index.php?view=article&id=54. (February 16, 2019).
3. Minela K. Methods and Techniques in Online English Language Teaching Conference: 7th International Conference on Education and New Learning Technologies. Barcelona (Spain). 6th- 8th of July, 2015. <http://iated.org/edulearn>

**TEACHING ENGLISH TO MEET THE NEEDS OF HISTORY
EDUCATION**

Viktoriiia Shabunina, Oksana Labenko
Taras Shevchenko National University of Kyiv

A key reality of the 21st century, globalisation, has deeply influenced higher education. Universities implement the variety of policies and programs to respond to globalisation (internationalisation).

There is a wide range of courses taught in English, so called English taught programs (ETP), in different countries across the globe. One of their primary goals is to promote internationalisation and student exchange in different programs and participation in inter-institutional collaboration. English-medium education requires a lot of changes to be made on every level: political, institutional and classroom. However, its growth in countries where English is not a native language is rapid. Moreover, the English language plays a significant role in the field of History. For these reasons, English medium is essential.

Social processes developing in the modern society put forward great demands to specialists in all spheres. One of the main problems the future specialists might face, is the use of foreign languages in the sphere of their professional activities. The object of our paper is to analyze certain aspects of teaching English to Historians and investigate certain problematic issues that may arise in the process of communication.

In the context of present-day multidisciplinary nature of education, students may be expected to study Diplomacy, Law, Psychology, Pedagogics, Statistics, Philosophy etc. in addition to Archaeology, Prehistory, Culture, Historical Inquiry. LSP courses have to be differentiated to meet the complexity of communication demands arising from the multidisciplinary nature of the academic tasks. The new requirement for learners is the competence to handle a range of academic literacies. This competence is no mere extension of existing knowledge and ability; it is more a matter of developing expertise in diverse and multiple literacy practices within and across disciplinary boundaries. To investigate such diversity means to

implement a comparable diversity in research methods, explore interdiscursivity in communication from the point of view of a number of different perspectives: Student perspective – ethnographic analyses of the student perceptions of the demands imposed on them by the teachers; Teacher perspective – ethnographic analyses of the perception of teachers of the linguistic problems faced by their students; Textual perspective – generic integrity of texts within and across subject disciplines; Writing performance perspective – textual analyses of the student performance to investigate how interdiscursivity in discourses is reflected in their performance; Curriculum perspective – analyses of currently used teaching materials to investigate how these different perspectives are taken into account; Occupational perspective – the interface between the university and the real world. The integration of these perspectives promotes the efficiency of professional training of future historians in solving professional problems on the basis of implementation of foreign language competence. The integration of subject and language experience contributes to the optimisation of foreign language training and a significant improvement of the quality of the educational process.

All the mentioned above provides with a clear evidence that the “subject-language” interaction and the principles of collaborative learning enhance the foreign language proficiency of History students. Moreover, such type of organisation of foreign language learning process creates conditions for improving professional skills of both students and teachers in this particular sphere.

References

1. Altbach, P.G., Reisberg, L. and Rumbley, L.E. (2009) Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution. UNESCO 2009 World Conference on Higher Education, Paris, 5-8 July 2009.
2. Polenova A., Pshegusova G. (2015) Foreign language as a tool for professional mobility development for students specialising in economics. [Journal of Economic Regulation](#) 6(1):129-136. March 2015.

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО ОНЛАЙН ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

О.В. Шум

Київський національний університет культури та мистецтв

У рамках світових глобальних змін зазнає трансформацій і сфера вищої освіти. Із появою у відкритому доступі величезної кількості різноманітних навчальних джерел та розробкою освітніх платформ, які полегшують та пришвидшують процес отримання нових знань, класичні функції викладача відходять на другий план, а його роль у процесі навчання видозмінюється.

Питанню вивчення ролі викладача, як основоположної складової процесу навчання, присвячували свої розвідки І. Бех, С. Єрмакова, Н. Кічук, О. Камишний, Г. Нагорна, С. Павленко [1], Е. Стрига [2], Р. Хмелюк та ін. Узагальнюючи думки науковців, існує ряд тенденцій, які впливають на характер професійної діяльності викладачів закладів вищої освіти, наприклад:

- активізація Болонського процесу та процес формування Європейського простору вищої освіти (ЄПВО);

- адаптація вітчизняної вищої школи до інтеграції із світовим освітнім простором, де прослідковується тенденція до збереження самобутності української культури та науки;

- реструктуризація вітчизняної вищої школи: централізація закладів вищої освіти, зміна статусу та форм їхньої власності;

- зміна ролей та функцій викладачів ВНЗ та перехід від знаннєвої парадигми до компетентнісної, яка вбачає зміну вимог до професійної діяльності викладача, упровадження інноваційних методик та технологій навчання;

- перехід до нової освітньої парадигми, який убачає передачу знань для формування потреби в знаннях, а також нові компетенції в професійній діяльності (професійна мобільність, професійна та міжособистісна комунікація, уміння використовувати власні ресурси, уміння бути тендером самому собі, професійна адаптивність) [1; 2, с. 153].

Таким чином, викладач на сучасному етапі розвитку педагогічної науки перестає бути єдиним авторитетним

джерелом отримання знань студентами. Це стосується як викладачів-теоретиків, так і практиків. Із появою електронних навчальних посібників та розробкою тематичних курсів на освітніх онлайн платформах значно полегшується доступ до інформації, а разом із тим і необхідність заучування чи конспектування її студентами. Оскільки, ІКТ, наприклад, ресурс *Coursera* дозволяють легко і швидко створювати електронні нотатки не лише з текстових документів, але й з субтитрів відеофайлів, також новітні технології дозволяють робити скриншоти необхідних частин лекцій чи тренінгів. Крім того, говорячи про відео- чи аудіоуроки варто зазначити, що студенти можуть зупиняти заняття у будь-який необхідний момент та повторно прослуховувати окремі уривки за потреби.

Тоді логічно постає запитання, а якою ж тоді сьогодні є роль викладача і чи взагалі його функції є актуальними? Погоджуємося із думкою дослідників у галузі педагогічних наук, що викладач повинен бути не лише спеціалістом із того фаху, який викладає, а ще й фахівцем із навчання цього предмета, тобто постійно самовдосконалюватися як методист, дидакт, педагогічний технолог (якісно готувати матеріал до занять, розробляти навчальні програми, навчально-методичні комплекси, підручники та навчально-методичні посібники, розробляти та апробувати нові педагогічні методи, прийоми і технології навчання) [2, с. 152-153].

Саме тому усе частіше дослідники обговорюють менторську або посередницьку роль або функцію сучасного викладача, зокрема практичних дисциплін (іноземні мови тощо). У широкому розумінні **викладач-ментор** – це наставник або коуч, тобто посередник в освітньому процесі, помічник студента, який допомагає визначити цілі, окреслити мету й завдання відповідно до навчального предмету, скерувати студентів на пошук способів та методів розв'язання проблемних завдань, за потреби консультує щодо проблемних питань, а також оцінює результат навчання згідно з різними критеріями та забезпечує процес зворотного зв'язку з метою виявлення недоліків процесу навчання. З нашої точки зору, сьогодні викладач є менеджером освітнього процесу, тобто управляє студентами на їхньому шляху до опанування новими знаннями

та навичками.

Отже, на нашу думку, сучасний викладач, зокрема іноземних мов, – це людина, яка управляє процесом навчання, є порадиником для студента, скеровує студента на самостійний пошук необхідного вирішення проблемних завдань серед усієї маси існуючих джерел і теорій, контролює процес навчання на різних етапах, а також оцінює роботу студента з різних аспектів.

Література

1. Павленко С. Роль викладача вищого навчального закладу в організації самостійної роботи студентів. URL: <http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/1910/1/Rol.pdf> (дата звернення: 10.06.2021).

2. Стрига Е. Педагогічні умови формування професійного менталітету майбутніх учителів. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2009. №38. С. 152-155.

3. Шум О. Сучасний стан та перспективи викладання іноземних мов у закладах вищої освіти України (на прикладі вивчення англійської мови майбутніми юристами). *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації*: Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців (23 листопада 2018 р.). Ж.: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2018. С. 423-426.

4. Шум О. Способи перевірки знань студентів: ресурси для розробки елементів дистанційного заняття. *Проблеми викладання іноземних мов у закладах вищої освіти*: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Мелітополь, 20 травня 2021). Мелітополь: ТДАТУ, 2021. С. 208-210.

5. Шум О. Іншомовна підготовка студентів у режимі онлайн: переваги та недоліки. *Діалог культур у Європейському освітньому просторі*: Матеріали VI Міжнародної конференції, м. Київ, 11 травня 2021 р. Київський національний університет технологій та дизайну / упор. С. Є. Дворянчикова. К.: КНУТД, 2021. С. 242-245.

**ФОРМУВАННЯ БІОЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ В
СТУДЕНТСЬКІЙ АУДИТОРІЇ
(на прикладі застосування штучного інтелекту в біології)**

Ю.А. Яременко, А.В. Карнаухов

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Протягом останніх 20 років в розвинених країнах світу біоетика є однією з важливих складових вищої освіти медиків, біологів, філософів, психологів, соціологів. “Етика життя” розглядається як спроба розширення перед- і після- дипломної освіти до горизонту осмислення глобальних потреб людства, своєрідна підготовка нової генерації до комплексного сприйняття виникаючих етичних проблем в еру технологій і стихійних ринкових відносин, глобалізації і інтернаціоналізації економіки, політики, освіти і ін. Біоетика стає світоглядною підставою, ідеєю і духом нової освіти - вона закликає творити нові етичні сенси і принципи, виходячи з головної цінності - цінності Життя і всього живого на землі. Слідуючи цій меті, біоетика виховує пошану до плюралізму думок, поглядів, установок, визнає важливою відсутність догматичності у викладі матеріалу, вчить подолати власні упередження і забобони. Вона виступає як підстава нової освіти: “пошана до життя” закликає до нових дискусій, обговорення конкретних етичних ситуацій і дилем, апелює до етичної позиції самого студента, його власного відношення до проблеми.

Уявлення про моральну перевагу філософії над природничими та точними науками сьогодні вже дань історії; з іншого боку, медик, що не знає, що таке евтаназія, хоспіси, соціальна допомога, виглядає архаїчно. Передозування “вузькою спеціалізацією” і “професійна нечутливість” до інших способів пізнання світу небезпечні для самого фахівця, а з іншого боку - вузька спеціалізація - небажана і для самого суспільства, яке раптово усвідомило, що йому більше не потрібні ні чисті фізики, ні щирі лірики, ні виняткові теоретики, ні стовідсоткові практики, які не здатні зрозуміти академічних вчених. Доказ тому - вибух нових біомедичних технологій в останній третині XX століття, зростання в суспільстві ролі

соціології, психології, культурології, виникнення міждисциплінарних соціальних інститутів, таких, наприклад, як етичні комітети глобальної біоетики, валеології, синергетики [1].

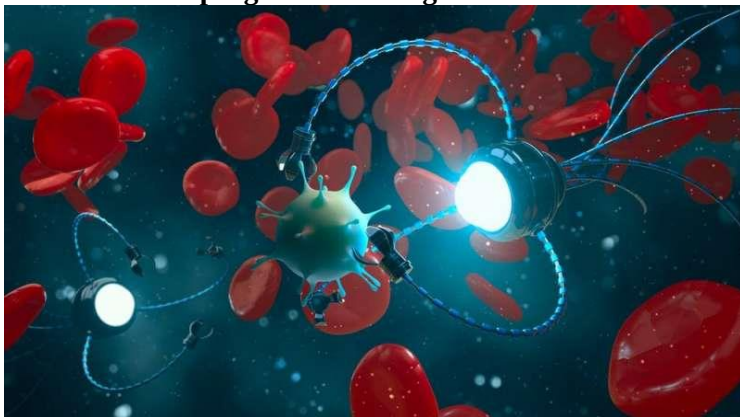
Сучасну біоетику розвивають представники багатьох дисциплін: лікарі, біологи, фахівці з штучного інтелекту, фізики, психологи, юристи та багато інших. В цьому сенсі біоетика являє собою міждисциплінарний феномен.

Складність біоетичного дискурсу виникла через необхідність інтеграції і поєднання природничо наукової та соціогуманітарної культури.

Враховуючи вищезазначене, вважаємо доцільним і необхідним розробляти комунікативні завдання на основі автентичних англомовних матеріалів: наукових журналів, статей, публікацій на наукових сайтах.

Розглянемо приклади комунікативних завдань. Сподіваємось, що вони зможуть прислужитися оновленню науково-методичного забезпечення лінгводидактики.

Not bot, not beast: Scientists create first ever living, programmable organism

Featured article: “Not bot, not beast: Scientists create first ever living, “programmable organism”, by Simon Coghlan and Kobi Leins, The Conversation, Jan 20, 2020 [2].

A remarkable combination of artificial intelligence (AI) and biology has produced the world’s first “living robots”

Appropriate tasks:

Option 1: Questions for discussion: What stood out to you from your experiences with AI? What do you think it would be like to be in the midst of billions of these creatures-xenobots? How important do you think the development of AI to our understanding of the natural world? Why do you think the authors use the metaphor “beast”?

Option 2: Questions for writing: Can nature evoke both fear and wonder? Are xenobots, nanobots, “programmable living robots”, biological robots with squat “legs” and shaped “pouches” - “evolutionary algorithm”, a miracle or invasion?

Option 3: Create a multimedia project to teach others about construction of “living robots” with the help of artificial intelligence.

You may also design an infographic, create a short animated video, build a slide presentation or make anything else you can think of.

Option 4: Case study: Significant questions: Should xenobots have biological kill-switches in case they go rogue? Who should decide who can access and control them? What if “homemade” xenobots become possible? Should there be a moratorium until regulatory frameworks are established? How much regulation is required?

Література

1. Пояснювальна записка до проекту закону України “Про правові основи біоетики і гарантії її забезпечення” (<http://w1.c1.rada.gov.ua>)

2. <https://phys.org/news/2020-01-bot-beast-scientists-programmable.html>

Наклад 100 прим.
Віддруковано з оригіналів автора.

ПП «АВІАЗ»
08131, Київська обл., Києво-Святошинський р-н,
село Софіївська Борщагівка, вул. Лугова, 19